

T.C.
SİNOP ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TURİZM İŞLETMECİLİĞİ ANABİLİM DALI

**SİNOP DESTİNASYONUNUN TURİZM DEĞERLERİNİN VE
TURİSTİK POTANSİYELİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ**

KORKMAZ BERKER DEMİREL

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
DOÇ. DR. AYDIN ÜNAL

SİNOP- 2024

TEZ KABUL

Korkmaz Berker DEMİREL tarafından hazırlanan “**SİNOP DESTİNASYONUNUN TURİZM DEĞERLERİNİN VE TURİSTİK POTANSİYELİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ**” başlıklı bu çalışma, 02.05.2024 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak, jürimiz tarafından **YÜKSEK LİSANS tezi** olarak kabul edilmiştir.

Başkan	Doç. Dr. Ercan KARAÇAR Sinop Üniversitesi / Turizm Fakültesi	İmza
---------------	---	------

Üye (Danışman)	Doç. Dr. Aydın ÜNAL Sinop Üniversitesi / Turizm Fakültesi	İmza
---------------------------	--	------

Üye	Dr. Öğr. Üyesi Nercü DURMUŞ AYDIN Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi / Reşadiye Meslek Yüksekokulu	İmza
------------	---	------

Enstitü Müdürü

Prof. Dr. Fadime DİRİK

.....

ETİK BEYANI

Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Korkmaz Berker DEMİREL

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

SİNOP DESTİNASYONUNUN TURİZM DEĞERLERİNİN VE TURİSTİK POTANSİYELİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

KORKMAZ BERKER DEMİREL

SİNOP ÜNİVERSİTESİ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TURİZM İŞLETMECİLİĞİ ANABİLİM DALI

DANIŞMAN: DOÇ. DR. AYDIN ÜNAL

Bu çalışma Sinop destinasyonunun turizm değerlerinin tespiti ve destinasyonun turizm potansiyelinin değerlendirilmesini amaçlamaktadır. Bu kapsamda Sinop destinasyonundaki tarihi, kültürel, doğal ve gastronomik değerler tespit edilerek potansiyellerinin ortaya çıkarılmasına yönelik öneriler geliştirilmiştir. Çalışmada yöntem olarak nitel araştırma tekniklerinden derleme yönteminden yararlanılmıştır. Sinop destinasyonunun fiziki coğrafi alanı ve araştırma süresi içerisinde erişilebilir alanyazın kaynakları çalışmanın sınırlıkları olarak belirlenmiştir. Çalışmanın sonucunda Sinop destinasyonunun sahip olduğu doğal güzellikleri, tarihi ve kültürel mirası ve gastronomik çeşitliliği il merkezi ve ilçeler nezdinde tespit edilmiştir ve destinasyonun turizm potansiyelinin ortaya çıkartılmasına yönelik öneriler geliştirilmiştir. Bu öneriler arasında turizm altyapısının güçlendirilmesi, tanıtım ve pazarlama stratejilerinin güçlendirilmesi, çevresel sürdürülebilirlik, turizm işletmeleri ve hizmet kalitesi, kültür ve sanat etkinlikleri, tarihi alanların restorasyonu ve doğal alanların korunması, alternatif turizm olanakları, etkinlikler ve festivallerin artırılması, turist memnuniyetinin sağlanması ve yatırım ve işbirlikleri yer almaktadır. Bu önerilerin hayata geçirilmesiyle birlikte Sinop destinasyonunun turizm potansiyelinin artacağı ve destinasyonun daha rekabetçi bir konuma geleceği öngörülmektedir. Çalışma sonuçları itibarıyla destinasyon planlama, yönetim ve pazarlama örgütleri, yerel yönetimler, turizm işletmeleri ve işletmecileri açısından önemli bir yol haritası sunmaktadır. Çalışma ayrıca Sinop destinasyonunu bütüncül şekilde ele alan kısıtlı alanyazın birikimine de önemli bir katkı sağlayacaktır. Tüm bu öneriler ve tespitler gözetildiğinde bu çalışmanın alanyazına ve ilgili destinasyona sağlayacağı katkı yadsınamaz bir gerçektir.

ANAHTAR KELİMELELER: Turizm; Destinasyon; Turistik Potansiyel; Sinop

Mayıs 2024, 111 Sayfa

ABSTRACT

MSC THESIS

EVALUATION OF TOURISM VALUES AND TOURISTIC POTENTIAL OF SINOP DESTINATION

KORKMAZ BERKER DEMİREL

**SINOP UNIVERSITY INSTITUTE OF GRADUATE PROGRAMS
DEPARTMENT OF TOURISM MANAGEMENT**

SUPERVISOR: ASSOCIATE PROF. DR. AYDIN ÜNAL

This study aims to determine the tourism values of the Sinop destination and evaluate the tourism potential of the destination. In this context, historical, cultural, natural and gastronomic values in the Sinop destination were identified and suggestions were developed to reveal their potential. The compilation method, one of the qualitative research techniques, was used as a method in the study. The physical geographical area of the Sinop destination and the literature sources accessible during the research period were determined as the limitations of the study. As a result of the study, the natural beauties, historical and cultural heritage and gastronomic diversity of the Sinop destination were identified in the city center and districts, and suggestions were developed to reveal the tourism potential of the destination. These suggestions include strengthening the tourism infrastructure, strengthening promotion and marketing strategies, environmental sustainability, tourism businesses and service quality, cultural and artistic events, restoration of historical areas and protection of natural areas, alternative tourism opportunities, increasing events and festivals, ensuring tourist satisfaction and investment and investment opportunities. Collaborations are included. It is predicted that with the implementation of these suggestions, the tourism potential of the Sinop destination will increase and the destination will become more competitive. The results of the study provide an important road map for destination planning, management and marketing organizations, local governments, tourism enterprises and businesses. The study will also make a significant contribution to the limited literature that deals with the Sinop destination in a holistic manner. Considering all these suggestions and findings, the contribution of this study to the literature and the relevant destination is an undeniable fact.

KEYWORDS:Tourism; Destination; Touristic Potential; Sinop

May 2024, 111 Page

TEŞEKKÜR

Bu tez çalışmasında bana sağladığı değerli rehberlik, bilgi ve deneyimler için çok değerli saygıdeğer danışmanım Sayın Doç. Dr. Aydın ÜNAL'a; desteğini hiçbir zaman esirgemeyen hayat arkadaşım sevgili eşime, kızlarıma ve aileme sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Korkmaz Berker DEMİREL

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
TEZ KABUL	ii
ETİK BEYANI.....	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT.....	v
TEŞEKKÜR	vi
İÇİNDEKİLER	vii
GÖRSELLER DİZİNİ	ix
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ	xii
1. GİRİŞ	1
1.1 Araştırmanın Amacı.....	1
1.2 Araştırmanın Önemi	1
1.3 Araştırmanın Soruları	1
1.4 Araştırmanın Yöntemi	2
1.5 Araştırmanın Varsayımları	2
1.6 Araştırmanın Sınırlıkları	3
2. GENEL BİLGİLER.....	4
2.1 Turistik Destinasyon Kavramı	4
2.2 Bir Turistik Destinasyon Olarak Sinop.....	5
2.3 Sinop Şehir Adının Kökeni.....	5
2.4 Sinop Şehrinin Kısa Tarihi	6
2.5 Sinop Şehrinin Coğrafi Konumu	8
2.6 Sinop Şehrinin Nüfusu ve Demografik Yapısı	8
2.7 Sinop Şehrinin İklimi ve Bitki Örtüsü	9
2.8 Sinop Şehrinin Ulaşım Ağı	10
2.9 Sinop Şehir Turizmi.....	10
3. SİNOP'UN TURİZM DEĞERLERİ VE POTANSİYELİ	13
3.1 Sinop Destinasyonunun Mevcut Turizminin Değerlendirilmesi	13
3.1.1 Ayancık.....	13
3.1.1.1 Ayancık Turizm Değerleri	14
3.1.2 Boyabat	22
3.1.2.1 Boyabat Turizm Değerleri	23
3.1.3 Dikmen.....	33

3.1.3.1 Dikmen Turizm Değerleri.....	34
3.1.4 Durağan.....	35
3.1.4.1 Durağan Turizm Değerleri.....	36
3.1.5 Erfelek.....	43
3.1.5.1 Erfelek Turizm Değerleri.....	44
3.1.6 Gerze.....	48
3.1.6.1 Gerze Turizm Değerleri	49
3.1.7 Saraydüzü.....	54
3.1.7.1 Saraydüzü Turizm Değerleri.....	54
3.1.8 Sinop Merkez İlçe	57
3.1.8.1 Sinop Merkez Turizm Değerleri	57
3.1.9 Türkeli.....	79
3.1.9.1 Türkeli Turizm Değerleri.....	80
4. YÖNTEM	82
4.1 Araştırmanın Amacı ve Kapsamı.....	82
4.2 Araştırmanın Önemi	82
4.3 Araştırmanın Alan Seçim Süreci	82
4.4 Araştırmanın Yöntemi	83
4.5 Araştırmanın Sınırlıkları	83
5. SONUÇLAR, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	84
KAYNAKLAR	92
ÖZGEÇMİŞ	99

GÖRSELLER DİZİNİ

	Sayfa
Görsel 3.1 Akgöl.....	14
Görsel 3.2 İnaltı Mağarası	15
Görsel 3.3 Ayancık Çamurca Plajı	16
Görsel 3.4 Sekicek Şelalesi.....	17
Görsel 3.5 Ayancık Arkhangelos Kilisesi.....	18
Görsel 3.6 Ayancık Keteni Göyneke Yakası.....	19
Görsel 3.7 Ayancık Keten Evi	19
Görsel 3.8 Ayancık Kültür Keten ve Ahşap Festivali	20
Görsel 3.9 Ayancık Ahşap Evleri	21
Görsel 3.10 Boyabat Kalesi	24
Görsel 3.11 Salar Köyü Kaya Mezarı	25
Görsel 3.12 Boyabat Bazalt Kayalıkları	26
Görsel 3.13 Boyabat Tarihi Evleri.....	26
Görsel 3.14 Boyabat Tarihi Orta Çarşı	27
Görsel 3.15 Boyabat Çıraboza Tüneli.....	28
Görsel 3.16 Boyabat Yaşayan Kültürel Miras Müzesi	29
Görsel 3.17 Boyabat Panayırı	30
Görsel 3.18 Boyabat Çukurhan Köyü Şelalesi	31
Görsel 3.19 Dikmen Yaylaları	34
Görsel 3.20 Ambarkaya Kaya Mezarı	36
Görsel 3.21 Terelek Kaya Mezarı.....	37
Görsel 3.22 Durakhan Kervansarayı.....	38
Görsel 3.23 İsmail Bey Cami.....	38
Görsel 3.24 Yağbasan Türbesi.....	39
Görsel 3.25 Buzluk Mağarası	40
Görsel 3.26 Ağcaçal Mağarası.....	41
Görsel 3.27 Mahrama	42
Görsel 3.28 Erfelek Tatlıca Şelaleleri.....	45
Görsel 3.29 Ahmet Muhip Dıranas Evi	46
Görsel 3.30 Yakupağa Konağı.....	49
Görsel 3.31 İskele Cami.....	50

Görsel 3.32 Derecuma Cami.....	50
Görsel 3.33 Çeçe Sultan Türbesi	51
Görsel 3.34 Sorkun Şelaleleri	51
Görsel 3.35 Beyaz Balina Aydın	52
Görsel 3.36 Cuma Köyü Cami.....	55
Görsel 3.37 Alaaddin Cami	57
Görsel 3.38 Cezayirli Ali Paşa Cami	58
Görsel 3.39 Mehmet Ağa Cami	58
Görsel 3.40 Saray Cami	59
Görsel 3.41 Hacı Ömer Cami (Tersane Cami)	59
Görsel 3.42 Kefevi Cami	60
Görsel 3.43 Meydankapı Cami	60
Görsel 3.44 Fetih Baba Mescidi	61
Görsel 3.45 Seyyid Bilal Türbesi.....	62
Görsel 3.46 İsfendi-yaroğulları Türbesi	62
Görsel 3.47 Sultan Hatun Türbesi.....	63
Görsel 3.48 Hatunlar Türbesi.....	63
Görsel 3.49 Gazi Çelebi Türbesi.....	64
Görsel 3.50 Yeşil Türbe.....	64
Görsel 3.51 Tayboğa Türbesi.....	65
Görsel 3.52 Yesari Baba Türbesi	65
Görsel 3.53 Süleyman Pervane Medresesi	66
Görsel 3.54 Yukarı Hamam	66
Görsel 3.55 Aşağı Hamam.....	67
Görsel 3.56 Varoş Hamamı	67
Görsel 3.57 Paşa Tabyaları	68
Görsel 3.58 Arkeoloji Müzesi.....	68
Görsel 3.59 Etnografya Müzesi	69
Görsel 3.60 Deniz Şehitleri Anıtı	69
Görsel 3.61 Balatlar Kilisesi Yapı Topluluğu	70
Görsel 3.62 Serapis Tapınağı.....	70
Görsel 3.63 Tarihi Cezaevi	71
Görsel 3.64 Sinop Kalesi	72
Görsel 3.65 Saat Kulesi	72

Görsel 3.66 Sinop Tarihi Evleri	73
Görsel 3.67 Bizans Köprüsü	73
Görsel 3.68 Fıskıran Çeşmesi	74
Görsel 3.69 Öğretmenevi	74
Görsel 3.70 Dr. Rıza Nur İl Halk Kütüphanesi	75
Görsel 3.71 Eski PTT Binası	75
Görsel 3.72 Hamsilos Tabiat Parkı	76
Görsel 3.73 Sarıkum Tabiatı Koruma Alanı	76
Görsel 3.74 İnceburun	77
Görsel 3.75 Akliman	77
Görsel 3.76 Sinop Kotrası ve Bıçakları	78
Görsel 3.77 Sinop Mantısı	79
Görsel 3.78 Hamamlı Köyü Cami	80
Görsel 3.79 Türkeli Çatak Şelaleleri	81

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

Simgeler

mm	: milimetre
M.Ö.	: Milattan Önce
M.S.	: Milattan Sonra
vb.	: ve benzeri
vd.	: ve diğerleri

1. GİRİŞ

1.1 Araştırmanın Amacı

Sinop, Türkiye'nin Karadeniz sahilinde yer alan tarihi, kültürel ve doğal zenginlikleriyle dikkat çeken bir destinasyondur. Bu çalışma Sinop destinasyonunun turizm değerlerini ve turistik potansiyelini detaylı bir şekilde incelemeyi ve değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Sinop destinasyonu zengin kültürel mirası, doğal güzellikleri ve tarihsel önemi açısından önemli bir yerdir ve destinasyonun sahip olduğu tüm bu değerler turizm endüstrisinin destinasyonda gelişimi için temel oluşturmaktadır. Bu kapsamda ayrıca Sinop destinasyonunun zengin kültürel mirası, doğal güzellikleri ve tarihi önemi üzerine yapılan bilimsel araştırmalar ve mevcut yazılı kaynaklar incelenerek, destinasyonun turizm potansiyeli ve cazibesi açısından temel unsurlar belirlenmiştir.

1.2 Araştırmanın Önemi

Sinop destinasyonu; eşsiz coğrafi konumu, tarihi ve kültürel zenginlikleri ile Türkiye'nin önemli turistik destinasyonlarından biridir. Destinasyonun sahip olduğu tüm bu çekicilikler Sinop'u turistler için büyüleyici bir cazibe merkezi haline getirmektedir. Bu çalışmada Sinop destinasyonunun turistik cazibesinin anlaşılabilmesi ve bu cazibenin sürdürülebilir bir şekilde nasıl artırılabilmesine yönelik öneriler geliştirilmiştir. Çalışma kapsamında mevcut alanyazın detaylı bir şekilde incelenmiştir ve Sinop destinasyonunun sahip olduğu turistik potansiyel ve bu potansiyelin nasıl en iyi şekilde değerlendirilebileceğine odaklanılmıştır. Elde edilen bilgiler çerçevesinde yerel yöneticilere, turizm endüstrisi temsilcilerine ve planlamacılarına Sinop'un turizmdeki rolünü güçlendirmek ve sürdürülebilir turizm stratejilerini geliştirmek için bir rehber ortaya konmuştur. Böylece destinasyonun turizm endüstrisindeki rekabetçiliği artırılarak turizm haritasında daha güçlü bir konuma gelmesine destek olmuştur.

1.3 Araştırmanın Soruları

Bu çalışmanın temel odak noktası Sinop destinasyonunun turizm değerlerini ve turistik potansiyelini derinlemesine analiz etmektir. Bu doğrultuda çalışmada şu ana sorulara cevap aranacaktır.

➤ Sinop destinasyonunun doğal güzellikleri, kültürel mirası ve tarihsel zenginlikleri nelerdir?

➤ Sinop destinasyonunun turistik potansiyeli nedir ve bu potansiyel en iyi şekilde nasıl değerlendirilebilir?

➤ Sinop destinasyonunun turistik potansiyelini arttırmak için neler önerilebilir?

Bu temel sorular çerçevesinde çalışmanın altyapısı oluşturulmuş olup Sinop destinasyonunun turistik potansiyelini anlama, değerlendirme ve geliştirme sürecine yol gösterilmiştir. Ayrıca bu sorulara üretilcek cevaplar destinasyonun turizm endüstrisinde daha rekabetçi ve sürdürülebilir bir konuma gelmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1.4 Araştırmanın Yöntemi

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden derleme yöntemi benimsenmiştir. Derleme; bir konuda yayınlanmış çalışmaların detaylı şekilde incelemesi, bulguların, sonuçların ve değerlendirmelerin bir araya getirilip sentezlendiği bir çalışma türüdür. Bu tür çalışmalar genellikle o alanda uzman olan kişiler tarafından belirli bir yöntem izlenmeden, farklı yollarla ve kaynaklardan elde edilen bilgilerin derlendiği yazılardır (Karaçam, 2013). Bu tür çalışmalar alanyazındaki önemli konuların derinlemesine anlaşılmasına yardımcı olmaktadır.

1.5 Araştırmanın Varsayımları

Bu çalışmanın temel varsayımlarından ilki, Sinop'un doğal, kültürel ve tarihsel açıdan zengin bir destinasyon olduğudur. İkinci varsayım tüm bu değerlerin turistik potansiyelinin daha da artırabileceğidir. Üçüncü varsayım Sinop destinasyonunun turistik potansiyelinin etkin bir şekilde değerlendirilmesi ve yönetilmesi için iş birliği ve koordinasyonun son derece önemli olduğudur. Dördüncü varsayım mevcut alanyazının tarafsız ve güvenilir bir şekilde değerlendirileceği ve bu değerlendirme kapsamında Sinop destinasyonunun turistik potansiyelini daha iyi anlamak ve geliştirmek için temel rehber niteliğinde bir kaynak oluşturacağıdır. Ayrıca çalışmanın Sinop destinasyonunun turistik potansiyelini keşfetme ve geliştirme sürecinde önemli bir referans kaynak olacağı öngörülmektedir. Araştırmanın son varsayımı ise çalışmanın turizm planlamacıları, yerel yönetimler ve akademisyenler için de bir başvuru eseri olabileceğidir.

1.6 Araştırmanın Sınırlıkları

Bu çalışma Sinop destinasyonu il merkezi ve merkeze bağlı sekiz ilçesini içeren geniş bir coğrafi alana odaklanmaktadır. Bu durum geniş coğrafi bir kapsamda her yörenin farklı turistik potansiyelini ve özelliklerini ayrıntılı olarak ele almayı zorlaştırmaktadır. Bu nedenle çalışma bazı alt bölgelerin özgün turizm değerlerini tam olarak yansıtamayabilir. Diğer bir sınırlık ise bu çalışmada derleme yönteminin benimsenmesidir. Bu da yerel halkın, turistlerin ve işletmelerin gerçek deneyimlerinin ve görüşlerinin tam olarak çalışmaya yansımamasına neden olabilir. Bu sınırlık nedeniyle saha araştırmaları, gözlem ve yüz yüze görüşmelerin eksikliği gelecekteki çalışmalarda dikkate alınabilir. Tüm bu sınırlıklar çalışmanın kapsamını belirlemede ve elde edilen sonuçların genişletilmesinde dikkate alınmıştır.

1.7 Araştırmanın Tanımları

Turizm: İnsanların günlük yaşamlarının dışına çıkarak seyahat etmeleri ve gittikleri yerlerde turizm işletmelerinin sunmuş oldukları ürünlerden ve hizmetlerden faydalanarak geçici konaklamalar gerçekleştirmeleri sonucunda ortaya çıkan deneyimler ve ilişkiler bütünüdür (Kahraman ve Türkay, 2006).

Destinasyon: Çeşitli aktiviteleri barındıran, doğal ve kültürel zenginlikleri, konaklama, ulaşım ve iletişim altyapısı olan, yiyecek-içecek hizmetlerinin sunulduğu ve aynı zamanda kamusal hizmetlerin de bulunduğu imaj ve marka değerine sahip coğrafi bir alandır (Bahar ve Kozak, 2012).

Prehistorik: Türk Dil Kurumu (TDK); “Tarih öncesine ilişkin veya bu dönemden kalma” olarak tanımlamaktadır.

Sürdürülebilirlik: Belirli bir coğrafi alandaki ekosistemin veya sürekli bir sistemin ana kaynaklarının aşırı kullanılmadan devam edebilme kabiliyetini ifade etmektedir (Sezgin ve Karaman, 2008).

2. GENEL BİLGİLER

2.1 Turistik Destinasyon Kavramı

Turizm, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler için özellikle ekonomik açıdan ve bölgelerinin dengeli gelişimi açısından önemli bir sektördür. Ülkeler, markalaşma ve tanınırlık yanında destinasyonlarının turistik değerlerini tanıtmak için çaba göstermektedirler. Merkezi ve yerel yönetimler, siyasetçiler, ünlüler ve turizm büroları destinasyonların turistlerin istekleri doğrultusunda yapılandırılması ve pazarlanması için çalışmaktadırlar. Rekabetin yoğun olduğu bu sektörde destinasyonların çekicilikleri, yerel halkın misafirperverliği, yönetim becerileri ve pazarlama faaliyetlerinin uyumu son derece önemlidir. Tüm bu unsurlar destinasyonların geliştirilmesi, rekabetçi olması ve turistik talebin artırılması için kritik rol oynamaktadır (Ünal, 2018). Destinasyon kavramı; turistik "*varış noktası*"dır (TDK, 2024) ve uluslararası alanyazında "*gidilecek yer*" ifadesiyle eşanlamlı kullanılmaktadır. Bu kavram bazen "*turizm merkezi*", "*turizm alanı*", "*turizm bölgesi*" ve "*turistik istasyon*" gibi anlamlarla da ilişkilendirilmektedir (Akyurt, 2008). Destinasyonlar; bir ülke, ada veya şehir gibi somut bir alandan daha geniş bir anlamı ifade etmektedir (Buhalis, 2000). Destinasyonlar, sundukları çekiciliklerle turistlerin ilgisini çeken ve onların temel ziyaret amaçlarını karşılamak için planlama gerektiren bir yerdir (Usta, 2008). Destinasyon kavramının tanımı; coğrafya, pazarlama prensipleri ve cazibe faktörleri temel alınarak da yapılabilmektedir (Yüksek, 2014). Destinasyonlar, turistlerin ilgisini çeken ve farklı deneyimler sunan yerler olarak kabul edilmektedirler. Bu yerler; genellikle doğal güzellikler, tarihi ve kültürel zenginlikler, eşsiz aktiviteler ve konaklama seçenekleri gibi çeşitli cazibe merkezlerini içermektedirler. Turistlerin destinasyonları tercih etmelerinin ardında; yeni yerler keşfetme isteği, farklı kültürleri deneyimleme arzusu, dinlenme ve eğlence amaçları gibi bir dizi neden yatmaktadır (Özdemir, 2007). Destinasyonları çekici kılan özellikleri; çekicilikler, ulaşılabilirlik, tesisler, paket turlar, aktiviteler ve destekleyici hizmetler başlıkları altında gruplandırmak mümkündür. Tüm bu özellikler insanların yaşadıkları yerlerden ayrılıp seyahat etmeleri ve destinasyon seçimleri süreçleri açısından büyük önem taşımaktadır (Buhalis, 2000). Ayrıca bu bileşenler destinasyonların turistler için çekici bir hale gelmesini sağlamaktadırlar. Çünkü çekicilik, ulaşılabilirlik, tesislerin kalitesi, planlı turların düzenlenmesi, çeşitli turistik aktivitelerin sunulması ve destekleyici hizmetlerin sağlanması turistlerin seyahat deneyimlerini etkileyen temel unsurlardır. Bu faktörlerin başarılı bir şekilde bir araya

gelmesi ile turistlerin destinasyonları tercih etmeleri ve seyahatlerinden memnun kalmaları mümkün hale gelmektedir.

2.2 Bir Turistik Destinasyon Olarak Sinop

Batı Karadeniz’de yer alan Sinop destinasyonu Türkiye'nin önemli turistik destinasyonlarından biridir. Destinasyon Karadeniz'in temiz suları, benzersiz doğal güzellikleri ve tarihi zenginlikleri ile eşsiz bir konumdadır. Ayrıca destinasyon tarih meraklıları için antik dönemlerden kalma izler taşıırken, doğa severler için yeşil tepeler, plajlar ve deniz aktiviteleri sunmaktadır. Tüm bu doğal güzelliklerine ilave olarak destinasyon aynı zamanda yöresel deniz ürünleri mutfağı ve sıcakkanlı yerel halkıyla da turistlerin ilgisini çekmektedir. Tüm bu çekicilikler turistlere eşsiz bir deneyim yaşama olanağı sunmaktadır (Sinop İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2004). Ayrıca destinasyon turizm yönetimleri ve sürdürülebilir turizm gelişimi açısından da büyük bir potansiyele sahiptir. Bu potansiyeli fark etmek, analiz etmek ve etkili bir şekilde yönetmek ise gelecekte de turistlerin unutulmaz deneyimler yaşamalarına fırsat sunacaktır.

2.3 Sinop Şehir Adının Kökeni

Antik çağda doğuda Halys (Kızılırmak) batıda Parthenios (Bartın Çayı) arasında kalan ve kaynaklarda Paphlagonia olarak geçen, bugün Batı Karadeniz’de Milet kolonisi olarak yer alan Sinop’un bilinen en eski adı Sinope’dir (Üstün, 2008). Sinop’a adını veren efsanevi kişi olarak mitolojide Asopos ırmak tanrısının kızı olan Sinope kabul edilmektedir. Şehrin bir Yunan yerleşkesi olduğu yaygın olarak kabul edilse de mitolojide yerleşik bir halkı varken zapt edilmiş bir şehir olarak geçmektedir (Karagöz, 2003). Sinop şehrinin adının kökeni hakkında farklı rivayetler bulunsa da en bilineni Yunan mitolojisine dayandırılmaktadır. Bu rivayete göre, şehir ismini Yunan mitolojisindeki Irmak Tanrısı olan Asapos'un kızı ve bir kır perisi olan Sinope'den almaktadır (Yavuz, 2017). Hitit kaynaklarında ve Yunan kaynaklarında ise Sinop şehrine dair kullanılan "Sinuwa" ve "Sinope" isimleri dikkat çekmektedir. Hitit kaynaklarında bu ismin kullanılmasının ardındaki sebep olarak Sinop'un o dönemde özellikle balıkçılıkla uğraşan bir ekonomiye sahip olması düşünülmektedir. Çünkü Hititçe’de "S(wa)-İnuwa" kelimesi, "*güzel balıklık*" veya "*balık yurdu*" anlamına gelmektedir (Umar, 1993). Tarihsel kaynaklarda Fatih Sultan Mehmet tarafından Sinop’un "*Ceziretü-Uşşak*" olarak adlandırıldığı da bilinmektedir (Başoğlu, 1978).

Türklerin şehri fethi sonrasında isminin önce Sinap olduğu sonrasında ise Sinop olarak bugünlere geldiği bilinmektedir (Cembeloğlu ve Cembeloğlu, 1972).

2.4 Sinop Şehrinin Kısa Tarihi

Tarihsel süreçte şehirlerin ilk kuruluşunda, genellikle kendi ihtiyaçlarını karşılayacak büyüklükte bir arazi parçasına sahip olmaları, şehrin insanların kendilerini güvende hissetmeleri ve yine bu insanların kendilerini ve şehirlerini kolayca savunulabilecekleri bir limana sahip olmaları öncelikli kriterleri olmuştur. Bu nedenle tarihsel süreçte küçük adacıklar, yarımadalar ve nehir deltaları sıklıkla tercih edilen yerleşim bölgeleridir ve şehir merkezleridir (Işık, 2001). Osmanlı İmparatorluğu döneminde Anadolu'da hızla büyüyen şehirlerin, aslında daha öncesinde kurulmuş olan kasaba ve küçük merkezler olduğu, zamanla imarethaneler ve yeni mahallelerle güçlendirildiği görülmektedir (Cerasi, 1999). Sinop destinasyonu da bunun en güzel örneklerinden biri olarak kabul edilmektedir. Sinop, tarihin eski çağlarından bu yana deniz ticaretinin merkezi olarak bilinmektedir ve Anadolu'nun en eski yerleşim bölgelerinden biri olarak kabul edilmektedir. Tunç Çağı'ndan günümüze kadar uzanan süreçte farklı medeniyetler bu coğrafyada var olmuştur. Sinop'un tarihsel süreçte bu kadar vazgeçilmez olmasının temel nedeni ise benzersiz coğrafi konumudur. Sinop, tarih boyunca güçlü kalesi ve doğal limanı ile önemli bir şehir ve yaşam merkezi olmuştur (Yılmaz, 2009).

Tarih öncesi dönemlere ilişkin kesin ve yeterli bilgi olmasa da yapılan kazı bulgularına ve araştırma sonuçlarına göre Sinop bölgesinin iskân tarihi yaklaşık 5000 yıl öncesine yani Kalkolitik Çağ'a kadar dayanmaktadır. M.Ö. 7. yüzyılın ortalarında Milet kolonisi olarak kurulan Sinop şehri, Antik Çağ boyunca Karadeniz'in en saygın şehir yerleşimlerinden biri olarak tarihe geçmiştir (Yılmaz, 2009). Gemicilerin ilgisini çeken temel unsur ise limanı olmayan bir kıyıda bulunan Sinop Yarımadası'nın coğrafi ve eşsiz konumudur (Texier, 2002). Antik çağda, Anadolu'dan Karadeniz'e açılan önemli geçitlerden biri olan Sinop, aynı zamanda Karadeniz'deki tek sığınak noktası olması ve karşısındaki Kırım Yarımadası ile bağlantılı bir konumda bulunması nedeniyle büyük bir stratejik öneme sahip olmuştur. Şehir, sahip olduğu iki doğal limanıyla bu stratejik değerini tarihsel süreç boyunca korumuştur ve bu özellikleri sayesinde Antik Çağ'daki denizciler için tercih edilen bir yer haline gelmiştir (Demir, 2001).

Şehirdeki ilk yerleşim izleri, Ayancık'ta İstifan (Stephana) ve Sinop (Sinope) ile Kabalı Çayı vadisinde bulunmaktadır. Kalkolitik döneme ait kalıntılar ise 1951 yılında

Demirciköy ve 1953 yılında Kocaköy Höyüklerinde gerçekleştirilen araştırmalar sonucunda ortaya çıkarılmıştır (Gökmenoğlu, 1992). Bu bölge, Samsun'daki ilk Tunç Çağı yerleşimlerinden sonra bilinen ikinci önemli prehistorik merkezdir. Höyüklerde keşfedilen çanaklar, çömlekler ve diğer araçlar ve gereçler, I. ve II. Troya kültürleriyle paralellikler taşıırken aynı zamanda Orta Anadolu uygarlıklarıyla ortak özellikler de sergilemektedir (Yavuz, 2006). Helenistik dönem Sinop'un en güçlü olduğu dönem olarak kabul edilmektedir. Ünlü düşünür ve filozof Diogenes (M.Ö. 412-323) ile sanatçı Diphilos (M.Ö. 360-275), o dönemde Sinop'ta doğup, kendi çağlarına damga vuran iki önemli tarihi figür olmuşlardır. Büyük İskender'in ölümü sonrası Sinop, Seleukosların yönetimi altına girmiştir. Ancak Perslerin Kios Tiranının torunu I. Mitridates'ın (M.Ö. 301) bölgede yaşanan sorunlardan faydalanarak, yöredeki halk ile birleşip Karadeniz Bölgesi'nde hâkimiyet kurması ve Pontos Krallığını hayata geçirmesi ile birlikte şehir Pontos hâkimiyetine girmiştir. VI. Mitridates, M.Ö. 71 yılında Romalılara kaybettği savaşın ardından kendisini zehirleyerek intihar etmiştir ve Sinop'ta bulunan kral sarayına gömülmüştür. Bu sarayın günümüzde muhtemelen Sinop'ta Balatlar Kilisesi civarında bulunduğu tahmin edilmektedir (Yurdakul, 2012). 1214 yılında ise Sinop Selçuklu Devleti himayesine girmiştir. Fethin ardından Sultan İzzeddin Keykâvus, Selçuklu yönetimindeki diğer yörelerden kabiliyetli, kuvvetli ve itibarlı yöneticileri, din ve bilim adamlarını şehre getirerek Sinop'u bir Türk-İslam şehri haline dönüştürmüştür. Şehirde bulunan eski bir kilise Selçuklular zamanında camiye dönüştürülmüştür, zarar gören kale duvarları onarılmıştır ve daha kolay savunulabilecek bir iç kale inşa edilmiştir. Selçuklular döneminde inşa edilen tersane, Sinop'u önemli bir deniz üssü ve ticaret limanı merkezi haline getirmiştir. Kurulan tersane sayesinde Sinop; Alanya ve Antalya ile birlikte Selçuklu donanmasına gemi üreten stratejik öneme sahip bir merkez haline gelmiştir. Kurulan tersane Selçukluların ardından Pervaneoğulları, Candaroğulları ve Osmanlılar döneminde de faaliyet göstermeye devam etmiştir (Tırıl, 2010). Osmanlı-Rus Savaşı'nın ardından, askeri bir tersane şehri olan Sinop bu niteliğini kaybetmiştir. Şehir II. Abdülhamit devrinde, hapis cezası çeken suçluların konulduğu iç kaledeki hapishanesi ile ünlenmiştir (Üstün, 2008). Sinop, Osmanlı Devleti himayesi altında Kastamonu'ya bağlı bir sancak olarak idare edilirken 1920 yılında Kastamonu'dan ayrılarak müstakil bir sancak haline getirilmiştir ve 1924 yılında ise il statüsü kazanmıştır (Bakar, 2019).

2.5 Sinop Şehrini Coğrafi Konumu

Sinop, Karadeniz kıyısında bulunan Boztepe Burnu ve Yarımadası üzerine kurulmuştur. Şehir, 41 derece 12 dakika ile 42 derece 06 dakika kuzey enlemleri ile 34 derece 14 dakika ile 35 derece 26 dakika doğu boylamları arasında konumlanmaktadır. Sinop ilinin toplam yüzölçümü 5862 kilometrekaredir. Sinop şehri, Anadolu'nun kuzey kıyılarındaki bir yarımadaının en dar noktasında yer almaktadır ve ilin merkezi ile aynı isimle anılmaktadır. İl; batıdan Kastamonu'ya, güneyden Çorum'a, güneydoğudan Samsun'a ve kuzeyden ise Karadeniz'e komşudur (Tırıl, 2010). İlin sınırları toplamda 475 kilometre uzunluğundadır. Bu sınırın 300 kilometresi karadan ve 175 kilometresi ise deniz kıyısından oluşmaktadır. Sinop ilinde dağlar, genellikle denize paralel bir biçimde uzanmaktadır ve kuzeybatı kesiminde yükseklikleri azalmaktadır. Merkez ilçe sahillere yaklaşık 9-10 kilometre uzaklıkta alçalarak sahil ovaları oluşmaktadır. İlde en yüksek tepeler Ayancık bölgesinde Çangal (1.605 metre) ve Boyabat'ta Dranaz (1.345 metre) olarak bilinmektedir. Sinop ve Boyabat bölgesinde Kızılırmak Vadisi dışında belirgin vadiler bulunmamaktadır. İl toprakları içinde en büyük düzlük alanlar Sinop ve Boyabat ovalarıdır. Bu bölgelerde Gökırmak, Boyabat Ovası'nı sulayarak Kızılırmak'a ulaşmaktadır. Ayrıca Çatalzeytin, Ayancık, Karasu, Kanlıçay (Güzelceçay) ve Kabalı çayları Karadeniz'e dökülmektedir. Şehrin biri kuzeybatısında diğeri güneydoğusunda olmak üzere iki limanı vardır. Ana liman güneydoğudaki koyda yer almaktadır. Kuzeybatısındaki Aklıman ve Hamsilos Koyu ise eski dönemlerde sığınak olarak kullanılmıştır (Sinop Valiliği, 2023).

2.6 Sinop Şehrini Nüfusu ve Demografik Yapısı

1924 yılında il statüsü kazanan Sinop, toplamda dokuz ilçeden oluşmaktadır. Bu ilçeler; Merkez, Ayancık, Boyabat, Dikmen, Durağan, Erfelek, Gerze, Saraydüzü ve Türkeli'dir (Bakar, 2019). 2023 yılı adrese dayalı nüfus bilgilerine göre Sinop'ta toplam 229.716 kişi yaşamaktadır. Sinop'ta yaşayan kişilerin 114.183'ü erkek ve 115.533'ü ise kadındır. Nüfusun %63,20'si il ve ilçe merkezlerinde ve %36,80'ni köylerde yaşamaktadır (TÜİK, 2024). Bu demografik özellikler şehrin cinsiyet dağılımının dengeli olduğunu göstermektedir. Ayrıca yine bu verilere göre nüfusun büyük bir kısmı il ve ilçe merkezlerinde yaşamaktadır. Ancak köylerde yaşayan nüfusun oranı da göz ardı edilemeyecek kadar yüksektir. Bu nüfus verileri Sinop'un sosyal, ekonomik ve kültürel dinamiklerini anlamak için önemli bir kaynaktır ve şehir yönetimi, planlama ve kaynak

dağılımı açısından bu bilgiler ışığında hareket etmek doğru kararlar alabilmek açısından faydalı olacaktır.

2.7 Sinop Şehrinin İklimi ve Bitki Örtüsü

Sinop, Karadeniz'in doğu ve batı iklim özelliklerinin geçiş bölgesinde konumlanmaktadır. Bu nedenle mevsimler arasındaki sıcaklık farkları pek belirgin değildir. Şehrin kuzey kesimlerinde ılıman ve nemli Karadeniz iklimi etkisi varken, güney kesimlerinde bozkır iklimi daha baskındır. Şehir yıl boyunca özellikle kuzeybatı, kuzey ve doğudan sürekli esen rüzgarların etkisi altındadır. Denize yakınlığı ve kıyından itibaren yükselen dağlar nedeniyle, yaz haricinde yıl boyunca Sinop'ta nemli ve yağışlı bir iklim hâkimdir. Ancak iç kesimlerde kıyıya paralel uzanan dağlar nedeniyle Karadeniz ikliminin etkisi azalmaktadır. Bu bölgelerde yağışlar azdır, sıcaklık daha düşüktür ve bozkır iklimi hâkimdir (Anonim, 1982). Sinop şehrinin iklim özellikleri coğrafi yapısının etkisiyle iki farklı biçimde gözlenmektedir. Küre Dağları'nın kıyıya paralel bir şekilde uzandığı bu bölgede, kıyı ve iç kesimler arasında iklim farklılıkları bulunmaktadır. Dağların Karadeniz'e bakan kuzey yamaçları ve kıyı kuşağı denizin etkisiyle ılıman bir iklim etkisi göstermektedir ve yıl boyunca yağış almaktadır. Öte yandan iç kesimlerde Karadeniz ve karasal iklim özelliklerinin iç içe geçtiği bir geçiş iklimi görülmektedir. Bu bölgelerde ılıman iklimin etkisi daha azdır. Çünkü dağlar bu iklimin iç kesimlere yayılmasını engeller ve bu bölgelerde yağış miktarı daha düşüktür. Sinop merkezde yıllık ortalama yağış miktarı 670 mm iken Ayancık'ta 972 mm ve Erfelek'te 1012 mm'dir. İç kesimlerde yağış miktarı Boyabat'ta 412 mm ve Durağan'da ise 442 mm'ye kadar düşmektedir (Kıran, 2018). Bu coğrafi farklılıklar Sinop'un iklim çeşitliliğine katkıda bulunmaktadır. Şehrin kıyı bölgeleri ılıman ve nemli Karadeniz iklimine sahiptir. Bu da şehrin kıyıların yıl boyunca yağış almasına ve bitki örtüsünün zenginliğine katkıda bulunmaktadır. Ancak şehrin iç kesimlerinde dağlar nedeniyle Karadeniz ikliminin etkisi sınırlanmaktadır, bu bölgeler daha az yağış almaktadır ve daha karasal bir iklim özelliği görülmektedir. Bu iklim farklılıkları tarım, bitki örtüsü ve yerel ekonomi üzerinde oldukça etkilidir. Sinop'un zengin ve değişken iklim özellikleri bölgenin tarım ürünlerinin ve sahip olduğu doğal güzelliklerin çeşitlenmesine olanak sağlamaktadır. Sinop'ta bitki örtüsü şehrin iklim farklılığına bağlı olarak çeşitlilik göstermektedir. Bu farklılık kıyı kesimi ile iç kesimler arasında belirgin şekilde ortaya çıkmaktadır. Dağların denize bakan yamaçlarında çam, dişbudak, meşe, köknar, kayın, gürgen, karaağaç ve kavak gibi ağaç türleri baskındır. Kıyıya yakın bölgelerde ise

sarıçam, defne, fındık, kızılıçık ve çınar ağaçları daha yaygındır. Dağların güney yamaçlarında ise az yağış nedeniyle orman örtüsü yerini bodur ağaçlara ve bozkıra bırakmaktadır. Bu bitki örtüsü farklılıkları kuzeyden güneye ve batıdan doğuya doğru değişiklik göstermektedir. Örneğin; doğu kesimde Gerze ile Sinop arasında kıyıda iç bölgelere doğru yaşlı ormanlar meşe, kayın, gürgen, köknar, dişbudak ve çam ağaçlarından oluşmaktadır (Kıran, 2018).

2.8 Sinop Şehrini Ulaşım Ağı

Sinop'un Türkiye'nin en kuzeyinde konumlanması ve hareketli yol güzergâhlarında bulunmamasından dolayı, ulaşım olanakları bölgenin diğer illerine göre daha geç gelişmesine neden olmuştur. Karadeniz sahil yolu güzergâhında proje kapsamında bulunan Samsun-Sinop arası yol çalışması 2011 yılında kısmen tamamlanırken, viyadük ve tünel geçiş noktalarının tamamlanması 2014 yılını bulmuştur. Sinop-Boyabat geçişi ise 2009 yılında tamamlanarak şehrin iç kesimlerine ulaşım daha kolay hale gelmiştir. Tamamlanan karayolu çalışmaları sayesinde şehrin ulaşım altyapısı modernize edilerek konfor sağlanmıştır ve bu durum özellikle yerli turistler için Sinop'u kısa süreli tatil destinasyonu haline getirmiştir. Deniz yolu ulaşımı açısından ise Sinop geçmiş yıllardaki canlılığını aramaktadır. Yıl boyunca düzenli deniz seferleri yapılmamaktadır ancak özellikle yaz aylarında şehir kruvaziyer gemileri ve misafirlerini ağırlamaktadır. Şehrin küçük bir piste sahip olan havalimanı günümüz koşullarına göre yeniden dizayn edilmiştir ve yapılan tadilat sayesinde düzenli seferlerin yapılabildiği modern görünümlü bir havalimanı dönüşmüştür. İstanbul uçuşlarının yapıldığı alanda yaz mevsiminde uçuş sayıları talebe göre arttırılmaktadır. Şehirde tren, tramvay ve metro gibi raylı ulaşım araçları, hatları ve altyapısı ise bulunmamaktadır. Ayrıca günümüzde şehir içinde trafik ışığı olmayan Türkiye'deki tek şehir olma özelliğini halen korumaktadır. Şehir otogarından metropoller başta olmak üzere ülkenin birçok noktasına düzenli otobüs seferleri düzenlenmektedir (Bakar, 2019). Yıllar içinde gerçekleşen bu gelişmeler Sinop'un turistik potansiyelini artırarak ekonomik ve sosyal anlamda şehre olumlu katkılar sağlamıştır.

2.9 Sinop Şehir Turizmi

Turizm, insanların günlük yaşamlarının dışına çıkarak seyahat etmeleri ve gittikleri yerlerde turizm işletmelerinin sunmuş oldukları ürünlerden ve hizmetlerden faydalanarak geçici konaklamalar gerçekleştirmeleri sonucunda ortaya çıkan deneyimler

ve ilişkiler bütünüdür (Kahraman ve Türkay, 2006). Turizm; günlük yaşamın rutinlerinden farklı olarak ticari kazanç hedeflemeyen, iş, merak, din, sağlık, spor, dinlenme, eğlence, kültürel deneyimler, dost ve akraba ziyaretleri, kongreler ve seminerlere katılım gibi motivasyonlarla ortaya çıkan, bireysel ya da grup halinde gerçekleştirilen ve 24 saati aşan veya en az bir gece konaklamayı kapsayan geçici seyahatlerin ve konaklamaların ekonomik ve sosyal nitelikteki tüketim olaylarının ve ilişkilerinin bütünüdür (Tuna, 2007). Turizm; kültürel, ekonomik ve sosyal dinamikleri bir araya getirerek dünya genelinde özellikle 2000’li yıllarla birlikte önemli bir sektör haline gelmiştir. Turizm, ülkelerin ve bölgelerin ekonomik kalkınmasında, kültürel değişimlerinde ve sosyal etkileşimlerde kritik rol oynamaktadır. Ayrıca turizm endüstrisi ülkelerin ve destinasyonlarının doğal ve kültürel kaynakların sürdürülebilir yönetimine de katkı sağlamaktadır.

Sinop destinasyonu doğal ve kültürel zenginlikleriyle öne çıkan bir yerleşim yeri olarak Türkiye Turizm Stratejisi Kavramsal Eylem Planı’nda eko turizm ve deniz turizmi odaklı gelişme bölgesi içinde konumlanmaktadır. Destinasyondaki geniş ormanlık alanlar, uzun kıyı şeridi, doğal kumsallar, yaylalar ve mesire yerleri destinasyonun en dikkat çeken güzelliklerindendir. Destinasyon tarihi dokusuyla çeşitli dönemlere ait uygarlıkların izlerini taşıyan kaleler, kaya mezarları, kiliseler, camiler, medreseler, hamamlar, çeşmeler, tabyalar ve türbeler gibi birçok tarihi esere ev sahipliği yapmaktadır. Destinasyonun 175 kilometre uzunluğundaki sahilinin 70 kilometrelik kısmı Akdeniz ve Ege kıyılarına benzer plajlara sahip olup denize girilebilecek niteliktedir (Met, 2012). Kıyı şeritleri, sahil bölgeleri ve plajlar turizm açısından en çok talep gören alanlar arasında yer almaktadır. Destinasyonun coğrafi konumun sağladığı avantaj sayesinde hazirandan eylül ayının sonlarına kadar denize girmek mümkündür. Destinasyonun doğusunda ve batısında yürüyerek gidilebilecek uzaklıkta bulunan plajlar mevcuttur. Bahçeler Mevki, Hamsilos Koyu, Aklıman, Sarıkum, Karakum, Mobil ve Korucuk Köyü Mevki’nde yer alan plajlar bu yerler arasında sayılabilir. Bunların yanında Ayancık, Türkeli ve Gerze ilçelerinde de plajlar bulunmaktadır. Bu yerlerde kamu ve özel sektöre ait plajlar, kamp alanları ve konaklama imkânları sunan tesisler mevcuttur. Özellikle yaz aylarında Sinop çevre illerden (özellikle Samsun, Kastamonu, Ordu, Giresun, Trabzon, Amasya, Tokat, Karabük ve Çankırı gibi) kıyı turizmi için gelen turistlere ev sahipliği yapmaktadır (Bakar, 2019). Sinop antik çağlardan bu yana yerleşim yeri olarak tercih edilmiştir ve bugün hala tarihi kalıntılarla

dolu bir şehir olma özelliğini korumaktadır. Destinasyonun surları, tarihi hapishanesi ve diğer önemli yapıları turistlere tarihle iç içe geçmiş bir deneyim sunmaktadır. Ancak Sinop'un turistik cazibesi sadece tarihle sınırlı değildir. Destinasyon muhteşem doğal güzelliklere ve gastronomik zenginliklere de ev sahipliği yapmaktadır.

3. SİNOP'UN TURİZM DEĞERLERİ VE POTANSİYELİ

Sinop, zengin tarihi ve doğal güzellikleriyle Türkiye'nin turistik açıdan önemli destinasyonlarından biridir. Tarihi zenginlikleri, eşsiz coğrafi konumu ve kültürel çeşitliliğiyle dikkat çeken bu destinasyon turizm açısından büyük bir potansiyele sahiptir. Sahip olduğu tarihi yapılar, antik kalıntılar, muhteşem sahil şeridi ve doğal güzellikleri, Sinop'u hem tarih meraklıları hem de doğa tutkunları için çekici kılmaktadır. Ayrıca yöresel mutfağı ve misafirperver insanlarıyla da ön plana çıkan Sinop, turizm açısından keşfedilmeyi bekleyen bir hazine gibidir. Bu bölümde Sinop'un turistik değerlerini ve bu değerlerin potansiyelini daha derinlemesine incelemek amacıyla bu destinasyonun benzersiz turizm zenginliklerini ve turistik potansiyelini detaylı şekilde ele alınmıştır. Sinop'un turizm açısından sahip olduğu zenginlikleri ve turistik potansiyelini anlamak bu destinasyonun turizm endüstrisindeki yerini güçlendirmek ve sürdürülebilir turizm gelişimine katkı sağlamak adına önemli katkılar sağlayacaktır.

3.1 Sinop Destinasyonunun Mevcut Turizminin Değerlendirilmesi

3.1.1 Ayancık

Ayancık M.Ö. 7. yüzyıla kadar uzanan tarihi ile köklü, şirin ve mütevazı bir yerleşim yeri olarak bilinmektedir (Timor, 1999). Ayancık'ta tarihin farklı dönemlerinde Akalar, Gaskalılar, Etiler, Amazonlar, Dorlar, Paflagonyalılar, Kimmerler, Miletliler, Lidyalılar, Persler, Pontuslar, Romalılar ve Bizanslılar gibi medeniyetler hüküm sürmüştür. Ardından ilçe Osmanlı Devleti'nin topraklarına katılmıştır. Geçmişte Kastamonu'ya bağlı bir ilçe olan Ayancık, Cumhuriyetin ilan edilmesiyle birlikte il statüsüne kavuşan Sinop'a bağlanmıştır ve burada ilçe olarak varlığını devam ettirmiştir (Ayancık Kaymakamlığı, 2023).

Fliş denilen kum taşlarının bölgede yaygın olması ve bu kum taşlarının aşınması sonucu Ayancık'ın meydana geldiği düşünülmektedir. Ayancık ilçesi kuzeyde Karadeniz'e, güneyde Sinop ili Boyabat ilçesine ve Kastamonu ili Taşköprü ilçesine, batıda Sinop ili Türkeli ilçesine ve doğuda ise Sinop ili Erfelek ilçesine komşu bir konumdadır (Bulut, 2022). Ayancık yöresinde genellikle tipik Karadeniz iklimi görülmektedir. Kış ayları serin ve yağışlı geçerken yaz mevsiminde ise kuraklık ve yüksek nem hâkimdir. Bölgenin doğal bitki örtüsü genellikle ormanlardan oluşmaktadır ve oldukça zengin ve çeşitlidir. Yükseltiye bağlı olarak değişen doğa kuşakları bitki örtüsünün çeşitliliğini

artırmaktadır. Sahil kesimlerinde geniş yapraklı ağaçlar, çalılıklar ve tarım bitkileri yayginken, yükseldikçe iğne yapraklı ağaçlar ve bitki türleri daha baskın hale gelmektedir. Bu ormanlık alanlarda çam, köknar, meşe, gürgen, kayın, dişbudak, karaağaç, ıhlamur, çınar, kestane ve kavak gibi türler bulunmaktadır. Ayrıca makilik ve çalılar da bu doğal çeşitliliğe katkı sağlamaktadır (Ayancık Kaymakamlığı, 2023).

3.1.1.1 Ayancık Turizm Değerleri

Ayancık Akgöl

Ayancık ilçesi sınırları içinde bulunan Akgöl 1991 yılında resmi olarak turizm merkezi ilan edilmiştir. Akgöl ve çevresi Ayancık-Boyabat karayolunun 31. kilometre noktasından itibaren dört kilometre içeride ve Çangal ormanlarında konumlanmaktadır. Bu bölge, özellikle günübirlik piknik alanı olarak tercih edilmesinin yanı sıra önemli bir turistik potansiyele sahiptir (Aydın, 2017). Akgöl korunmuş doğası içinde yer alan eşsiz bitki çeşitliliği ile Çangal ormanları ve botanik araştırmalar için ideal bir bölgedir. Yemişli deresinin ağzı kapatılarak yapılan suni gölette kırmızı benekli alabalıklar yetiştirilmektedir. Kamp yapmak isteyenler için ideal bir bölge olan Akgöl'e gelirken kampçıların çadır ve temel ihtiyaç malzemelerini yanlarında bulundurmaları önemlidir (Eskici, 2002). Bölge 28 Mayıs 2018 tarihinde Tabiat Parkı olarak resmen tescillenmiştir ve toplam alanı 40,01 hektardır. Akgöl Tabiat Parkı henüz kullanıma açılmadığından mevcut aktif turistik tesis bulunmamaktadır. Ancak göl manzaralı bir seyir terasının tepenin güneydoğu yönünde yapılması, göl ve çevresinde yürüyüş parkurlarının düzenlenmesi ve günübirlik konaklama için yapıların ve tesislerin inşa edilmesi planlanmaktadır.

Görsel 3.1 Akgöl. Erişim: 23.11.2023 <https://www.ayancik.bel.tr>

Bölgedeki doğal bitki örtüsü büyük orman alanlarından oluşmaktadır ve zengin bir çeşitliliğe sahiptir. Bitki örtüsü yükseklik kuşaklarına bağlı olarak farklılık

göstermektedir. Kıyı şeridinde geniş yapraklı ağaçlarla, makilik ve fundalık alanlar ve aynı zamanda tarım bitkileri oldukça yaygındır. Kıyıdan iç kesimlere doğru yükseldikçe iğne yapraklı ağaçlar ve bitkiler baskın hale gelmektedir. Ormanlık alanlarda çeşitli türlerde çam, köknar, meşe, gürgen, kayın, dişbudak, karaağaç, ıhlamur, çınar, kestane ve kavak gibi ağaçlar ile çeşitli maki ve çalı türleri bulunmaktadır. Fauna açısından ise boz ayı, kaya sansarı, porsuk, karaca, sincap, yaban domuzu, tavşan ve kurt gibi hayvanlar yaşamaktadır. Peyzaj ve uygulama projeleri, gelişim planı kapsamında sonuçlandırılmış olup ilerleyen süreçte uygulamaya geçirilecektir (Tarım ve Orman Bakanlığı, 2023).

Ayancık İnaltı Mağarası

Ayancık İnaltı bölgesinde bulunan Ayancık İnaltı Mağarası 3 Ağustos 2020 tarihinde Tabiat Parkı olarak ilan edilmiştir. Alan yaklaşık 22,8 hektardır ve deniz seviyesinden 1070 metre yükseklikte bulunmaktadır. Mağara speleotemler (mağara çökeli) açısından zengin değildir ancak başlıca cazibe noktası yer yer 20 metreyi aşan tavan yüksekliği ve giriş kısmında bulunan geniş ve yüksek odasıdır. Mağaranın ortalama uzunluğu 658 metredir ve 300 metrelik bölümü aydınlatılmış olarak ziyarete açık halde bulunmaktadır. Mağara, Ayancık ilçesine 36 kilometre uzaklıkta konumlanmıştır. Mevcut yolun İnaltı köyüne kadar olan kısmı 35 kilometre bulmaktadır. Mağara, İnaltı köyüne yaklaşık 400-450 metre mesafededir, eğimli ve stabilize bir yol ile mağaraya erişim sağlanmaktadır. Ayrıca bu bölge Sinop merkeze 94 kilometre, İstanbul'a 620 kilometre, Ankara'ya 350 kilometre ve Kastamonu'ya ise 111 kilometre mesafededir. Alanda önceki yıllarda inşa edilmiş bir kır kahvesi ve tuvalet bulunmaktadır. Mağaraya ulaşımı sağlayan merdivenler ve mağara içi aydınlatma sistemleri mevcut olup mağara ziyarete açıktır. Alanın koruma ve gelişim planı çalışmaları ise devam etmektedir.

Görsel 3.2 İnaltı Mağarası. Erişim: 23.11.2023 <https://www.kulturportali.gov.tr>

Alanda günübirlik kullanım alanları, otopark, yeni yürüyüş yolları, açık hava lokantası, yağmur barınakları, bilgilendirme birimleri ve manzara seyir terasları gibi tesislerin in   edilmesi planlanmaktadır (Tarım ve Orman Bakanlığı, 2023). Bu projelerin hayata geçmesi doğal yaşamı ve rekreasyon faaliyetlerini destekleyerek bölgeye olan ilgiyi artırabilir. Bu tür projeler sadece turistik açıdan değil aynı zamanda çevrenin korunması ve sürdürülebilir bir turizm modelinin oluşturulması açısından da önem arz etmektedir.

Ayancık Plajları

Ayancık ve çevresi, denize girebilecek birçok k  k koya ve plaja ev sahipliği yapmaktadır. Bu plajların bazıları Ayancık ilçe merkezinde bulunurken (Çamurca Plajı ve Ayancık Merkez Plajı gibi) bazıları ise yakın çevrede (Ayancık Köyü Plajı, Ali Köyü Plajı, Harzana Plajı, Oluza Koyu ve Gebelit Koyu gibi) yer almaktadır. Kıyının hemen ardında yer alan orman manzarası, sahip olduğu k  k koylar ve yakın çevrede denizi kirleten sanayi tesislerinin bulunmaması Ayancık sahillerini daha da benzersiz kılmaktadır. Denize giriş sezonunun kısa olması ve yaz aylarında ya ı ların devam etmesi belirli dönemlerde bölgede denize girmeyi engelleyebilmektedir. Bu durum deniz turizminin tek başına destinasyona bir seyahat sebebi olmasını zorlaştırmaktadır (Kaya, 2015). Bunların yanı sıra Ayancık'ın sahil şeridi ve çevresi çeşitli aktiviteler için birçok fırsat sunmaktadır. Sahildeki kafeler, restoranlar ve etkinlik alanları turistlere keyifli vakit geçirme imkânı sunmaktadır. Ayrıca bölgede yapılan doğa y r y  leri, kampçılık ve balıkçılık gibi aktiviteler turistler için ilgi çekici alternatifler olu urmaktadır. Bununla birlikte deniz turizmi dışında bölgedeki diğer doğal ve kültürel aktivitelerin tanıtılması bölgenin turizm potansiyelini artırmak için önemlidir.

Görsel 3.3 Ayancık Çamurca Plajı. Erişim: 23.11.2023 Kaya, (2015).

Ayancık Şelaleleri

Ayancık'ta farklı büyüklüklerde, mevsimlik ya da sürekli akışa sahip birçok şelale bulunmaktadır. Bu şelalelerden bazıları hem çok katmanlı yapıları hem de yükseklikleri bakımından oldukça etkileyicidir. Ayancık Sekicek (Bakırlı) Şelalesi diğerlerine göre en büyük olanıdır. Sekicek bölgesinde bulunan şelale en yüksek düşüşle başlamaktadır. İnaltı Çayı'na dökülen son aşaması ise İnaltı Kanyonu'ndadır. Ayancık Kaymakamlığı tarafından araç trafiğine kapatılan İnaltı Kanyonu yürüyüş parkuru olarak turistlerin kullanımına sunulmuştur. Turistler bu kanyonda yürürken şelalenin kenarlarında yer alacak tesislerde mola vererek suyun rahatlatıcı sesini dinleyebilmektedirler (Kaya, 2015). Turistler bu alanlarda doğanın güzelliğini keşfetmek ve şelalelerin etkileyici manzaralarını görmek için bölgeyi tercih etmektedirler. Şelalelerin serin suları ve çevrelerindeki yeşil alanlar turistlere dinlendirici bir atmosfer sunmaktadır ve doğa ile iç içe olma fırsatı sağlamaktadır. Bu özellikleriyle şelaleler, Ayancık'ın doğal güzelliklerinden biridir ve bölge turizmi için önemli bir cazibe merkezi olarak kabul edilmektedir.

Görsel 3.4. Sekicek Şelalesi. Erişim: 23.11.2023 Kaya, (2015).

Ayancık Arkhangelos Kilisesi

Ayancık'ın Yalı Mahallesi Cumhuriyet (Halk) Caddesi 25 numarada bulunan kilise geniş bir avlu içinde eğimli bir arazi üzerinde konumlanmıştır. Yapı, bölgenin güneyinden kuzeyine doğru alçalan bir arazide yer almaktadır. Günümüzde kilisenin kuzey yönündeki kapı aracılığıyla üç ayrı bölüme sahip avlusuna giriş sağlanmaktadır. Yapının hapisane olarak kullanıldığı dönemlerde avlunun bu üç bölüme ayrıldığı açıkça görülmektedir. Avlu içinde bir kuyu bulunmaktadır ancak günümüzde bu kuyu örtülü durumdadır (Tok, 2012). Bu tür tarihi yapılar, genellikle turistlerin dikkatini çekmektedir. Çünkü geçmişten günümüze uzanan hikayeleri ve mimari yapılarıyla o

dönemin yaşam tarzını yansıtabilmektedirler. Kilisenin geçmişindeki farklı kullanım amacı ve avlunun üç bölüme ayrılması merak uyandırıcı detaylar sunabilmektedir. Ayrıca örtülü kuyu gibi gizemli unsurlar turistlerde yapıyla ilgili daha fazla bilgi edinme isteği uyandırabilmektedir. Tarihi yapılar turistlere dönemin atmosferini ve yaşam tarzını anlamada yardımcı olabilmektedirler. Turistler genellikle bu tür mekânları ziyaret ederek tarihi ve kültürel bir deneyim yaşamayı tercih etmektedirler. Bu da bölgenin turizm gelirlerini, turistik talebi ve destinasyonun çekiciliğini arttırabilmektedir.

Görsel 3.5 Ayancık Arkhangelos Kilisesi. Erişim: 24.11.2023 <https://www.kulturportali.gov.tr>

Ayancık Keteni

İnsanlık uzun bir tarih boyunca çeşitli kültürel değerler üretmiştir ve bu değerleri geçmişten günümüze aktarmıştır. Türk el sanatları, zengin bir çeşitlilik sunan ve köklü bir geçmişe sahip olan kültürel mirasın en önemli örneklerindendir. Başlangıçta temel ihtiyaçları karşılamak amacıyla basit araçlar kullanılarak yapılan bu el işlemleri zamanla sanatsal bir boyut kazanmıştır. Ancak endüstrileşme ve toplumsal değişim gibi faktörler nedeniyle el işlemleri zaman içinde hafızalardan silinmeye ve yok olmaya başlamıştır (Şentürk, 2003). Unutulmaya yüz tutan bu değerlerden biri de Ayancık ketenidir. Keten üretimi ve keten iplikten yapılan dokumalarıyla tanınan Ayancık'ta keten bitkisinin ipliğe dönüşüm süreci oldukça uzun ve zorlu bir süreçtir. Keten bitkisi nemli iklimleri tercih etmektedir, tohumu ve lifi için yetiştirilmektedir. Bu bitkinin yılda bir defa ve genellikle ilkbahar ya da sonbaharda ekimi yapılmaktadır (Tüm Cebeci, 2020). Elde edilen keten ipliği yerel tezgahlarda kumaşa dönüşmeden önce geleneksel olarak çıkırıklarda iplik haline getirilmektedir. Bu kumaştan yöreye özgü baş örtüleri, iç çamaşırları, cepkenler, üç etekler, peşkirler, yatak örtüleri, divan örtüleri, yastık kılıfları,

nezgepler, kuşaklar ve peştamallar üretilmektedir (Dereli, 2010). Bölgede tarihî bir geçmişe sahip olan ve başörtüsü olarak kullanılan bir dokuma türü olan çember özellikle Boyabat, Durağan ve Saraydüzü ilçelerinde sıkça tercih edilmektedir. Bugünde halen başörtüsü olarak kullanılan çember aynı zamanda masa ve sehpa gibi yüzeylerde örtü olarak ve elbiselerde model veya aksesuar olarak da kullanılmaktadır. Dokuma tezgahlarında düzen adı verilen tezgahlarda dokunan çember genellikle 50-60 santimetre eninde ve 100-120 santimetre boyundadır. Kenarları şerit formunda olup orta kısımda bütünsel bir desen bulunmaktadır. Çember dokuma esnasında demirkırat, kibrit kabı ve baygın gibi nakışlar da eklenerek desen zenginleştirilmektedir. Mahrama ve Peşkir de çoğunlukla benzer tezgahlarda üretilmektedir. Ancak çemberden farklı olarak, mahrama ve peşkirler daha sık bir dokuya sahiptirler ve kenarlarına yöresel desenler işlenmektedir. Bu ürünler daha önceki dönemlerde günlük hayatta el ve yüz havlusu olarak kullanılmak üzere dokunmuşlardır. Mahramayla benzer teknikle dokunan ve aynı görevi gören peşkirler, mahramadan daha ince ve uzun bir yapıya sahiptirler (Yurdakul, 2012). Günümüzde Ayancık ilçe merkezinde bulunan, eğitim ve öğretime açık olmayan tarihi Kurtuluş İlköğretim Okulu, "Keten Evi" adı altında keten ürünleri işleme ve üretim atölyeleriyle donatılarak yeni bir eğitim merkezine dönüştürülmüştür (Güven ve Kavcı Özdemir, 2022). Keten Evi projesi, bölgenin kültürel mirasını korumak ve genç kuşaklara geleneksel el sanatlarını öğretmek açısından önem arz etmektedir. Bu yeni eğitim merkezi, geleneksel keten işlemeciliği ve dokumacılığı konusunda eğitim ve uygulama imkânları sunarak bölgedeki kültürel değerlerin devamlılığının sağlanmasına katkı sunmaktadır.

Görsel 3.6 Ayancık Keteni Göynek Yakası
Güven ve Kavcı Özdemir, (2022).

Görsel 3.7 Ayancık Keten Evi
Güven ve Kavcı Özdemir, (2022).

Ayancık Kültür-Keten ve Ahşap Festivali

Ayancık Kültür Keten ve Ahşap Festivali başlangıçta Ayancık Kültür Keten ve Sanat Festivali adı altında küçük ölçekli etkinliklerle ortaya çıkmıştır. Genellikle yerel halkın yoğun ilgi gösterdiği bu organizasyonlar, spor müsabakaları, yürüyüşler, açılış törenleri ve söyleşiler gibi etkinliklere ev sahipliği yapmaktadır. Festival, Ayancık'ın gelişimine katkıda bulunacağı düşünülen projelerin tanıtımını yapmak ve çeşitli eserlerin açılışlarını gerçekleştirmek için bir platform sağlamaktadır. Temmuz ve Ağustos aylarında düzenlenmeye başlayan festival zaman içinde gelenekselleşerek bu tarihlerde düzenlenmeye devam etmiştir. Ayancık Kültür Keten ve Ahşap Festivali genellikle iki veya üç gün olarak düzenlenmektedir. Festival kapsamında; ilk gün açılış etkinlikleri, elenk sunma törenleri, kortej yürüyüşleri, saygı duruşu ve İstiklal Marşı'nın ardından açılış konuşmaları yapılmaktadır. Ayrıca halk oyunları ve mehteran ekibi gösteriler, sergi açılışları ve ürün tanıtımları, yöresel yemek ikramları ve gece eğlenceleri gibi çeşitli aktiviteler de bu kapsamda düzenlenmektedir. İkinci gün ise açılış konuşmalarının ardından deniz şenlikleri, söyleşiler, yarışmalar, spor etkinlikleri, güzellik yarışmaları, defileler, sergi açılışları ve ürün tanıtımları gibi programlar yer almaktadır. nc gün ise çeşitli deniz etkinlikleri, söyleşiler, paneller, keten ürünleri defilesi, konserler, ödül töreni ve festivalin kapanışı gibi etkinlikler düzenlenmektedir (Bulut, 2022). Ayancık Kültür Keten ve Ahşap Festivali, bölgenin kültürel dokusunu yansıtan, gelenekleri yaşatan ve yeniliklere kapı aralayan bir platformdur. Yıllar içinde büyüyerek geleneksel yapıyı korumaya devam ederken, festivale katılanlar hem kültürlerini paylaşma hem de yöresel değerleri keşfetme fırsatı bulmaktadırlar. Festival, bölgenin tanıtımına da katkıda bulunarak turistik arz oluşturmaktadır ve kültürel etkileşimi artırmaktadır. Bu etkinlikler sayesinde Ayancık halkı bir araya gelerek kültürel bağlarını güçlendirmektedir ve kültürel değerlerini gelecek nesillere aktarma fırsatı bulmaktadır.

Görsel 3.8 Ayancık Kültür Keten ve Ahşap Festivali. Erişim: 8.12.2023

<https://www.ayancik.bel.tr>

Ayancık Ahşap Evleri

Ayancık ormanlarından elde edilen zengin ağaç türleri ülkemizde 1934 yılında parke üretiminin ilk adımlarının atılmasına öncülük etmiştir. Geçen süreçte okul sıralarından, fiçı, yumurta sandıkları, kayıklar ve ahşap portatif evler gibi çeşitli ürünler bu ağaçlardan elde edilen ahşap malzemelerle yapılmıştır. Ayancık ilçesi o dönemde yerleşik yaşamın merkezinde yer alan bu ahşap malzemeleri ayrıca dönemin evlerinin inşasında da kullanarak “Ayancık Ahşap Evlerini” ortaya çıkarmıştır. Bu evler turizm açısından destinasyonu ziyarete gelen turistlerin ilgisini çekmeyi başarmıştır. Bugüne kadar korunmuş örnekleri bulunmakta olan bu ahşap yapılar ilçenin tarihini yansıtan özel eserler arasında yer almaktadır (Bulut, 2022). Bu yapılar, bölgenin ahşap işçiliği geleneğini ve tarihi zenginliğini temsil ederken kültürel mirasın da önemli bir parçasını oluşturmaktadırlar.

Görsel 3.9 Ayancık Ahşap Evleri. Erişim: 8.12.2023 <https://gezmekguzelsey.com/sinop>

Ayancık Yöresel Yemekleri

Ayancık'ın zengin gastronomi kültürü, farklı ürünlerden ve çeşitli yapım tekniklerinden oluşan çekici ve zengin seçenekleri barındırmaktadır. Bölgede tamamen organik yöntemlerle yetiştirilen meyvelerden elde edilen pekmezler oldukça yaygındır. Fırıncık armudu, dut, kıızılcık, elma ve üzüm gibi çeşitli meyvelerden üretilen bu pekmezler doğal ve kimyasal ilaç kullanılmadan elde edilirler ve yöresel damak tadına özgü lezzetler sunmaktadırlar. İlçede kestanenin, kebab adı verilen çizilerek kızartılması yaygın bir tüketim şeklidir. Ayrıca yöreye özgü olarak kestanenin haşlanarak yahnisi, çorbası, ekmeği, böreği, pilavı ve tatlısı da yapılarak tüketilmektedir. Yöresel mutfaklarda; kazayak, ısıt, circımık ve ısırgan gibi otlarla yapılan yemekler de oldukça popülerdir. Bu otların kullanımıyla hazırlanan yemekler yöresel mutfağın önemli bir

parçasını oluşturmaktadırlar. Ayancık'ta bulunan zengin deniz ürünleri arasında; kalkan, levrek, kefal, hamsi, mezgit, istavrit, iskorpit (çarpan), zargana, sazan, lüfer, çinekop, palamut, barbun ve kötek sayılabilir. Bu balıklar genellikle ızgara, kızartma, fırında veya tencerede buğulama gibi farklı pişirme yöntemleriyle hazırlanarak tüketilmektedirler. Özellikle hamsi; kızartma, buğlama, ekmek, pilav, köfte ve çorba gibi çeşitli yemeklerde kullanılmaktadır. Ayrıca lakerda ve hamsi tuzlaması gibi yöresel ürünler de popülerdir. Yüksek kesimlerdeki küçük çaylarda ise kırmızı benekli alabalık türleri bulunmaktadır. Ayancık bölgesinde; fesleğen, çiğleyen, yumurta mantarı, içi kızıl, çarık, kavak, gürgen, kanlıca, çivi, geyik avurdu, dılbıran mantarı, kuzukulağı, et mantarı, civciv bacağı, balkadın ve turna bacağı gibi çeşitli mantar türleri de yetişmektedir. Bu mantarlar; çorba, pilav ve börek gibi yemeklerin içerisinde kullanıldığı gibi ızgara, fırınlama ve kızartma gibi farklı pişirme yöntemleriyle de tüketilmektedirler. Ayancık'ın gastronomi kültüründe genellikle inek ve koyun eti kullanılırken, kanatlı hayvanlardan büyük oranda tavuk eti, az miktarda da ördek eti tercih edilmektedir. Bölgenin en dikkat çeken et yemekleri arasında kapama, sırık kebabı, teneke kebabı ve kuyu kebabı öne çıkmaktadır (Gılıç, 2021). Ayancık'ın zengin gastronomi kültürü bölgeye özgü birçok lezzeti içermektedir ve turizme katkı sağlamaktadır. Bu ve daha nice yöresel yiyecekler ilçeye gelen turistlere eşsiz bir tat deneyimi sunmaktadır ve onlara Ayancık'ın kültürel zenginliğini tanıtmaktadır. Bu lezzetler yerel tatların yanı sıra organik ve doğal içerikleriyle de dikkat çekmektedir. Ayancık mutfağının sunduğu geniş yelpaze turistlerin bölgeyi ziyaret etmelerinde önemli bir faktör olmaktadır ve bu şekilde bölge turizmine katkıda bulunmaktadır. Geleneksel tariflerin yanı sıra doğal ve organik ürünlerin kullanımı bölgenin eşsiz tatlarını ve yöresel yemek kültürünü vurgulayarak turistlerin ilgisini çekmektedir.

3.1.2 Boyabat

Eldeki bilgilere göre şehrin M.Ö. 600 civarında kurulduğu düşünülmektedir. Batlamyus'un coğrafya haritasında Germanikopolis veya Yarmanikopolis şehrinin Boyabat Kalesi'nin bulunduğu yerle ilişkilendirildiği belirtilmekte olup bu durum tarihi Boyabat Kalesi'nin eski şehirle bağlantılı olabileceğini göstermektedir (Önal, 2017). İlçenin ilk kurucularının Gaşkalar olduğu tahmin edilmekte olup Boyabat adı "boy" ve "abat" kelimelerinden türetilmiştir. "Boy" terimi uzunluk, kabile veya soy anlamına gelirken, "abat" ise imar edilmiş veya mağrur anlamına gelmektedir. Diğer bir anlatıma göre ise Boyabat "uzun ova" anlamına gelmektedir. Boyabat; Gaşka, Hitit, Paflagonya,

Lidya, Pers, Makedonya, Roma ve Bizans hâkimiyetleri altına sırasıyla girmiştir. Danişment hükümdarı Gümüş Tegin döneminde Türk yönetimine katılan Boyabat; Selçuklu ve Candaroğulları dönemlerinden sonra nihayetinde 1461 yılında Fatih Sultan Mehmet'in hâkimiyeti altında Osmanlı topraklarına dâhil olmuştur. Osmanlı döneminde ilçe Kastamonu Sancağı'na bağlı bir kadılık olarak varlığını sürdürmüştür. Tanzimat reformları döneminde Boyabat bucağa dönüştürülmüştür ve 1868 yılında ise resmi olarak ilçe statüsüne kavuşmuştur (Sinop Valiliği, 2023). 1924 yılında ise il statüsü kazanan Sinop'a bağlanmıştır. Boyabat hâlen Sinop ilinin en büyük ilçesi konumundadır (Boyabat Belediyesi, 2023).

İlçe, coğrafi konumu itibariyle doğusunda Durağan, batısında Hanönü ve Taşköprü, kuzeyinde Ayancık, Gerze ve Erfelek, güneyinde ise Saraydüzü ve Çorum ili Kargı ilçeleriyle komşudur. Bu konum ilçenin çevresindeki diğer yerleşim birimleriyle sınırlarını belirlemektedir (Önal, 2017). Boyabat, coğrafi konumu gereği Karadeniz ile İç Anadolu iklimi arasında bir geçiş bölgesi olarak kabul edilmektedir. Küre Dağları'nın kuzey sınırını oluşturması ve deniz etkilerini kesmesi nedeniyle bölgenin iklimi ne tam anlamıyla Karadeniz ne de tam anlamıyla İç Anadolu iklim özellikleri taşımaktadır. Özellikle sıcaklık açısından İç Anadolu'ya daha yakın olsa da yağışların her mevsime yayılması nedeni ile Karadeniz ikliminin bazı özelliklerini taşımaktadır (Baydil, 1994). Boyabat'ın bitki örtüsü genellikle iğne yapraklı ağaçlarla özellikle de sarıçam ormanlarıyla, otlaklarla, meşe ağaçlarıyla, köknarlarla, kızıl çamlarla, kara çamlarla, mazı meşesiyle ve çayırlarla örtülü bir görünüm göstermektedir (Yıldız, 2021). Mevcut bitki örtüsü Boyabat'ın coğrafi yapısına ve iklim özelliklerine bağlı olarak dengeli ve çeşitli bir flora zenginliği sunmaktadır. Bu özellikleriyle bölge biyoçeşitlilik açısından oldukça zengin bir yapıya sahiptir.

3.1.2.1 Boyabat Turizm Değerleri

Boyabat Kalesi

Boyabat Kalesi, Boyabat Çayı'nın ve kasabanın arasında yer alan çukur arazi üzerinde yükselen bir kayanın üstüne inşa edilmiştir. Kale, batı ve kuzey yönlerinde uçurum olan bir konumdadır ve doğu ile güneydoğu kısımları iç içe burçlarla takviye edilerek güçlendirilmiştir. Kalenin yapılış amacının bir geçidi kontrol etmek, gözetlemek veya bir topluluğun veya bölgenin korunması için olduğu düşünülmektedir. Kasaba ise kale inşa edildikten sonra kurulmuştur. Kale, yeni ve eski olmak üzere iki ayrı bölümden

oluşmaktadır. Eski kaleye ait temellerin M.Ö. 7. yüzyıla kadar giden bir geçmişi olabileceği düşünülmektedir. Yapılan araştırmalar kalede kullanılan yapı tekniklerinden yola çıkarak en geç 11. yüzyılda inşa edildiğini göstermektedir. Bugünkü halini ise 15. yüzyılın ikinci yarısında almış olabileceği ileri sürülmektedir. Bugünkü Boyabat Kalesi Türk mimarisinin bir örneğidir. Kalede bulunan burçlar, duvarlar, kapılar, kemerler ve su mahzenleri genel olarak Türk yapımı özellikler göstermektedir ve özellikle Osmanlı mimarisinin izlerini taşımaktadır. Ancak bazı duvarlarda Roma ve Bizans mimarisi unsurlarına da rastlanmaktadır. Bu öğeler kalenin farklı dönemlere ait mimari izleri barındırdığını göstermektedir. Boyabat Kalesi'nin karşısında, Kırk Kızlar Kayası bulunmaktadır ve buna ilişkin yöresel bir hikâye mevcuttur. Rivayete göre;

“Kırk Kızlar Kayası, başlangıçta kaleyle bitişik bir kayaymış. Boyabat Kalesi'ni farklı milletler ele geçirmiş ve burada yaşamış. Bir gün düşmanlar, kalenin üzerine saldırmış. Kaledeki yönetici kadınlar ve kızlar dâhil herkesi, kaleyi korumak için toplamış. Düşmanlarla savaşmak üzere topluluk kalenin etrafında toplanmışlar. Ancak Kırk Kızlar Kayası'nın yönü, düşmana saldırmak için daha elverişliymiş. Kale Beyi, düşmanın kalabalığını görünce kaleyi korumanın zor olacağını anlamış. Saldıryı engellemek amacıyla hemen kılıcını çekip, dua ederek kaya kütlesine büyük bir güçle vurmuş. Aniden kaya ikiye ayrılmış ve ortaya bir akarsu çıkmış. Bu ayrılan kaya üzerinde ise 40 kız kalmış, etraflarında düşmanlar, arkalarında ise dik bir uçurum bulunuyormuş. Umutsuzluğa kapılan kızlar, hep birlikte Allah'a kuş veya taş olmak için dua etmeye başlamışlar. Duaları kabul olan kızlar bir anda taşa dönüşmüşler.”

Bu olay nedeniyle kaya "Kırk Kızlar Kayası" olarak anılmaktadır (Önal, 2017). Kale, 2007 yılında gerçekleştirilen restorasyon ve çevre düzenlemesi çalışmalarıyla restore edilerek uzun yıllar boyunca ayakta kalabilecek sağlam bir konuma getirilmiştir (Dereli, 2010).

Görsel 3.10 Boyabat Kalesi. Erişim: 12.12.2023 <https://www.kulturportali.gov.tr>

Boyabat Salar Köyü Kaya Mezarı

Boyabat ve çevresinde, M.Ö. 7. yüzyıla dayanan kaya mezarlarına rastlanmaktadır. Yapılan araştırmalarda yaklaşık olarak 8-10 adet kaya mezarı belirlenmiş olsa da gerçek sayının 112 olduğu düşünülmektedir (Yurdakul, 2012). Bunlardan biri Salar köyü Kaya Mezarıdır. Mezarın M.Ö. 7. yüzyılın ortalarında Paflagonyalılar tarafından inşa edildiği düşünülmektedir. Söz konusu mezar Salar köyünün güneydoğusunda ve Boyabat-Kastamonu yolunun yaklaşık 1.5 kilometre uzağında bulunmaktadır (Önal, 2017). Mezarın boyu yaklaşık 10 metre olup yüksekliği ise 5 metredir. Bu mezar sütunlarının üstünde küp şeklinde başlıklar ve mezarın iç kısmında diz çökmüş hayvan figürleri bulunmaktadır. Mezarın girişinde ışığın içeri girmesi için küçük bir pencere açılmıştır. Mezara ait geniş bir alınlık bulunmaktadır ancak bir kısmı zamanla düşmüş durumdadır. Düşen kaya parçasında aslan ve kartal figürleri yer almaktadır. Bu kabartmaların anlamı aslanların mezarın koruyucusu olarak yerleştirildiği ve dışarıdan gelebilecek kötülükleri uzaklaştıracağı inancıyla yapıldığı şeklindedir. Kartal ise ruh kuşu olarak kabul edilmiştir ve bazı kültürlerde savaş sahnelerini veya dini anlamları temsil etmektedir (Başoğlu, 1972). Turizm açısından bu tür arkeolojik alanlar turistlere tarihi bir yolculuk ve kültürel deneyim sunarak destinasyonun çekiciliğini artırmaktadır.

Görsel 3.11 Salar Köyü Kaya Mezarı. Erişim: 13.12.2023 <https://www.kulturportali.gov.tr>

Boyabat Bazalt Kaya Sütunları

Boyabat'a yaklaşık 15 kilometre uzaklıkta Fındıklık mevkinde bulunan Bazalt Sütunları yaklaşık olarak üç-beş milyon yıl öncesine tarihlenen genç döneme ait jeolojik oluşumlardır. Bu sütunların özelliği dört ile altı köşeli yapıları ve 30-40 metrelik yükseklikleridir (Boyabat Kaymakamlığı, 2023). Bu kayalıkların jeolojik yapısı ve

oluşumu üzerine yapılan araştırmalar bölgenin jeolojik tarihine dair önemli bilgiler sunmaktadır ve destinasyonun turizm çekiciliğini artırmaktadır.

Görsel 3.12 Boyabat Bazalt Kayalıkları. Erişim: 13.12.2023 <http://www.boyabat.gov.tr>

Boyabat Tarihi Evleri

Boyabat'taki konaklar diğer tarihi yapılarla birlikte şehrin kültürel mirasının korunmasında önemli rol oynamaktadırlar. Bu konaklar geleneksel Türk evleriyle birlikte ve daha yakın dönem Osmanlı mimarisine ait örneklerle ilçenin coğrafi yapısına uygun olarak inşa edilmiş zengin ve çeşitli mimari yapılarıyla dikkat çekmektedirler. Bu yapılar genellikle ahşap malzemelerin ağırlıkta olduğu ve çok sayıda pencerenin kullanıldığı bir mimari zenginliği sergilemektedirler. Evler, genellikle zemin kat üzerine iki kat olarak tasarlanmışlardır ve toplamda üç katlı yapılar şeklindedirler. Boyabat'ın merkezine yakın konumlarda ve bazı köylerde bu yapılar karma bir yapı sistemine sahip olarak inşa edilmişlerdir. Zemin katlarda genellikle ahşap hatıllı, taş duvarlı ve kagir yığma sistem; üst katlarda ise ahşap taşıyıcılı, kagir dolgulu ya da dolgusuz sistem tercih edilmiştir. Boyabat, tarihi evleriyle sanki bir açık hava müzesini andırmaktadır.

Görsel 3.13 Boyabat Tarihi Evleri. Erişim: 13.12.2023 <https://www.boyabat.bel.tr>

Boyabat kent merkezinde 260 geleneksel Osmanlı dönemi Türk Evi bulunmaktadır. Bu tür yapıların korunması amacıyla Kültür Bakanlığı, 1979 ve 1987 yıllarında yapılan iki ayrı çalışmayla tespit ve tescil işlemlerini gerçekleştirmiştir ve böylelikle kentsel koruma sınırları belirlenmiştir. Şu an geçerli olan ve 1996 yılı itibariyle kabul edilen imar planı ile bu yapıları korumak için sit kararı alınmıştır (Boyabat Belediyesi, 2023).

Boyabat Tarihi Orta Çarşı

Boyabat'ın tarihi çarşısı olan "Orta Çarşı" ilçenin tam merkezinde kurulmuştur. Bu çarşı; dükkanlar, hanlar, oteller, kahvehaneler, el sanatları atölyeleri ve geleneksel meslekleri bir araya getirerek dayanışma ve bolluğun simgesi olmuştur. 1925 yılı ekim ayında düzenlenen Çarşamba Panayırı sırasında bir gece çarşıda çıkan yangın dükkanların ahşap olmasından dolayı tüm çarşının yok olmasına neden olmuştur. Yangın sonrasında çarşı yeniden tasarlanarak inşa edilmiştir. Yeni çarşı projesinin İtalyan bir mimar tarafından hazırlandığı söylenmektedir. Dükkanlar genellikle dikdörtgen veya kare tabanlı olup çoğunlukla iki katlıdır. Dükkanlar arasında bir simetri vardır ve taşıyıcı sistemler genellikle yan yana sıralanmıştır. İçeride ise ortak bir taşıyıcı duvarla dükkanlar ayrılmaktadır. Üst kat duvarları, bir "I" kirişi üzerine yerleştirilmiştir ve bu kirişler taşıyıcı görevi üstlenmişlerdir. Daha sonraları dükkanlarda metal taşıyıcılar kullanılmıştır ve bu teknik "Jack Arch" tekniği olarak adlandırılmıştır. Çarşıda geçmişte bakırcılık, kalaycılık, dericilik, ayakkabıcılık, tuzculuk, yorgancılık, semercilik, sepetçilik ve fırıncılık gibi geleneksel mesleklerin yapıldığı bilinmektedir.

Fotoğraf 3.14 Boyabat Tarihi Orta Çarşı. Erişim: 13.12.2023 <https://www.boyabat.bel.tr>

Arasta tipi Osmanlı çarşılarından biri olan Orta Çarşı'da Osmanlı Dönemi'nde her dükkânın ayrı bir kapısı olmadığı için açılış ve kapanış saatleri ortak olarak belirlenmiştir. Bu durum esnaf teşkilatının güçlenmesine ve ahilik geleneğinin önemli

bir yer edinmesine katkı sağlamıştır. Boyabat'ın Orta Çarşı esnafı bu geleneği günümüze taşıyarak her cuma selasından sonra Ahilik Duası yaparak hayırlı kazançlar, birlik ve beraberlik dileklerini bir arada gerçekleştirmektedirler (Boyabat Belediyesi, 2023).

Boyabat Çırabozan Tüneli

Boyabat Kalesi'nin bulunduğu kayanın altında, kale kadar önemli olan bir diğer yapı da “Çırabozan”dır. Bu yapı, tünel ve dehlizlerden oluşmaktadır ve kaleyi çevreleyen kuzey yamacındaki bir kaya yarığından çay seviyesinin altına kadar uzanmaktadır. Bu tünel kale inşasından daha sonra oluşturulmuştur. Boyabat ilçe merkezine oldukça yakın bir konumda yer alan kale, Gazidere Çayı'nın doğu cephesindeki yamaç zirvesinde bulunmaktadır. Bu kale kuzeybatı yamacında kaya yüzeyine oyularak oluşturulmuş bir tünel sistemine ev sahipliği yapmaktadır. Ayrıca kalenin güneybatı yamacında zirveye ulaşan farklı bir kaya tüneli daha mevcuttur. Bu tüneller 2005 yılında gerçekleştirilen kazılar sırasında keşfedilmiştir. Bölgede benzer kaya tüneli kalıntıları kuzeybatı ve güneybatı yamaçlarda da gözlemlenmektedir. Çırabozan Tünelleri uzun bir süre toprakla dolu bir halde kapalı kalmıştır. Ancak 2007 yılında Boyabat Belediyesi'nin kale restorasyon çalışmaları sırasında tünellerdeki topraklar boşaltılmıştır ve ışıklandırma yapılarak turizme kazandırılmıştır. Boyabat'ın turizmi açısından büyük önem taşıyan bu tüneller turistlerin uğrak yeri haline gelmiştir (Boyabat Belediyesi, 2023). Çırabozan Tünelleri Boyabat Kalesi'nin gizemli yapısıyla bütünleşmiş bir keşiftir. Bu tüneller bölgenin tarihî dokusuna dair önemli bilgiler sunmaktadır. Tünellerin açılması ve turizme kazandırılması bölgenin zengin tarihini ve kültürel mirasını turistlere aktarma fırsatı sunmaktadır. Ayrıca kale çevresindeki tünellerin keşfi bölgedeki arkeolojik çalışmaların da önemli bir parçasıdır.

Görsel 3.15 Boyabat Çırabozan Tüneli. Erişim: 13.12.2023 <https://www.boyabat.bel.tr>

Boyabat Yaşayan Kültürel Miras Müzesi

Boyabat'ın zengin tarihine, kültürel dokusuna ve geleneksel yaşam tarzına sahip çıkılması gerekmektedir. Giderek unutulmaya yüz tutmuş olan tüm kültürel değerlerin korunması ve gelecek kuşaklara aktarılması amacıyla bu durum önem taşımaktadır. Kültürün maddileştiği bir dünyada kendi öz kültürünü kaybetmek istemeyen toplumlar için somut ve soyut kültürel mirasın yaşatılması ve aktarımı büyük bir önem arz etmektedir. Yaşayan Kültürel Miras Müzesi işte tam da bu amaç ile Boyabat'ta kurulmuştur. Müze projesinde Boyabat'ın geleneksel yaşam tarzları öncelikli olarak ele alınmıştır ve bölgenin kültürel yapısını yansıtan unsurların sergileneceği bir alan oluşturulmak istenmiştir. Bu alanda yerel halkın inançlarından mutfak kültürüne ve doğumdan ölüme kadar yaşamın farklı evrelerine odaklanılarak; gelenekler, adetler, inançlar ve geçiş ritüelleri gibi unsurlar üzerinde durulmuştur. Ayrıca Boyabat ve Anadolu'ya özgü masal anlatma geleneği, maniler, deyimler ve atasözleri gibi geleneksel çocuk oyunlarından başlayarak çeşitli etkinlikler düzenlenmesi planlanmıştır. Bununla birlikte Müzede Boyabat Çemberi adlı tescilli el sanatları ürününe ayrılan bir odada kültürel ifadelerin çeşitliliği ve çember motiflerinin anlamları ile dokuma teknikleri gibi somut olmayan kültürel mirasların aktarımı amaçlanmaktadır. 2018 yılında başlatılan Boyabat Belediyesi Yaşayan Kültürel Miras Müzesi projesi için uygun bir alan olarak Boyabat Tarihi Evi seçilmiştir ve Kasım 2018'de gerekli restorasyon ve onarım çalışmalarına başlanmıştır. Müze 2020 yılı ağustos ayında ziyarete açılmıştır (Boyabat Belediyesi, 2023).

Görsel 3.16 Boyabat Yaşayan Kültürel Miras Müzesi. Erişim: 14.12.2023

<https://www.boyabat.bel.tr>

Boyabat Panayırı ve Yağlı Pehlivan Güreşleri

Boyabat panayırının kesin başlangıç tarihi tam olarak bilinmese de geçmişi oldukça eskiye dayanan bir etkinlik olduğu düşünülmektedir. Karadeniz'in en köklü panayırlarından biri olan Boyabat Panayırı Osmanlı dönemine ait kaynaklarda adı geçmektedir. Panayır, geçmişte Boyabat'ın kuzeyinde Alibeyli köyünün güneyindeki çeltik tarlalarının yanında, Gazideresi çayının üzerinde bulunan ve günümüzde "Panayır Yeri" olarak adlandırılan alanda düzenlenmiştir. Ekim ayının çarşamba günlerinde üç hafta boyunca tekrarlanan panayır; ilk çarşamba için "ilk panayır", ikinci çarşamba için "orta panayır" ve üçüncü çarşamba için "son panayır" olarak adlandırmıştır. Panayırda alışverişin yanı sıra farklı eğlenceler de düzenlenirdi. Ancak geçmişte yapılan cirit oyunları artık yapılmamaktadır. Bununla birlikte güreş müsabakaları hala canlılığını korumaktadır ve geniş katılımı şehir stadyumunda düzenlenmektedir. Panayır özellikle çocuklar için farklı ve eğlenceli bir deneyim anlamına gelmektedir. Lunapark, sihirbaz gösterileri, hayvan sirkleri ve motorlu akrobasi gösterileri gibi etkinlikler çocuklar için vazgeçilmez eğlenceler arasında yer almaktadır. Boyabat Panayırı, Boyabat Belediyesi tarafından organize edilmektedir. Belediye görevlileri, ticaret yapmak isteyenler veya eğlence alanları kurmak isteyenler için panayır yerindeki belirli alanları belirli bir ücret karşılığında kiraya vermektedirler. Günümüzde Boyabat Belediyesi tarafından günler öncesinden hazırlanan afişler şehrin çeşitli noktalarına asılarak panayırın ne zaman başlayacağı ve hangi etkinliklerin olacağı bölge halkına duyurulmaktadır.

Görsel 3.17 Boyabat Panayırı. Erişim: 14.12.2023 <https://www.boyabat.bel.tr>

Geçmişte ise panayır duyurularının genellikle davul zurna çalarak yapıldığı bilinmektedir. Türk spor tarihinde köklü bir geçmişi olan geleneksel güreş Boyabat Panayırı ile sıkı bir bağ kurmuştur ve insanların bir araya gelerek kaynaşmasını

sağlamıştır. Her yıl ekim ayının üçüncü haftasında düzenlenen Boyabat Belediyesi Yağlı Pehlivan Güreşleri bölgedeki en büyük spor organizasyonlarından biridir ve Kırkpınar Baş Pehlivanlarının da katılımıyla gerçekleştirilmektedir. Boyabat Panayırının geleneksel özelliklerini koruyarak zenginleştirilmesi ve önce ulusal alana daha sonra ise uluslararası alana taşınması amaçlanmaktadır (Boyabat Belediyesi, 2023).

Boyabat Çukurhan Köyü Kalesi ve Şelalesi

Kale, Çukurhan köyünün kuzeybatısında yüksek bir tepe üzerinde konumlanmıştır. Kale Sinop'tan gelen nehir vadilerinin ulaştığı düz yaylaların güneyinde doğal bir kayanın üst kısmında bulunmaktadır. Şekil itibari ile düz bir kaya yüzeyinin kenarlarına örülmüş duvarlarla oluşturulmuş bir kaleyi andırmaktadır. Şu anda sadece dik yamaçlarda birkaç sıra duvar kalıntısı bulunan kale içerisinde 97 basamağı olan bir dehliz bulunmaktadır. Bu yeraltı geçitleri yerel kültürle ilintilidir ve köylülerin önceki zamanlarda burada 250 basamak olduğunu ifade etmeleri ise oldukça dikkat çekicidir. Kalenin kalıntıları genellikle Helenistik ve Roma dönemlerine aittir. Ayrıca Demir Çağı'na ait bazı kalıntılar da bulunmuştur. Ancak kalenin en parlak dönemini Mithridates Dönemi'nde yaşamış olduğu düşünülmektedir. Kale 10 Ekim 1990 tarihinde tescillenmiştir ve koruma altına alınmıştır.

Görsel 3.18 Boyabat Çukurhan Köyü Şelalesi. Erişim: 19.12.2023 <https://www.boyabat.bel.tr>

Çukurhan Köyü Şelalesi ise Boyabat'a 29 kilometre uzaklıkta Çukurhan köyünde yer almaktadır. Şelale Gökbögüt mevkinde ve köyden geçen bir çayın üstünde yer almaktadır. Aynı çay boyunca birçok farklı büyüklükte şelale bulunmaktadır. Şelaleye ulaşmak yaklaşık yarım saatlik bir yürüyüş gerektirmektedir. Bu bölgede trekking,

piknik, gezi ve av gibi farklı aktiviteler yapılabilmektedir. Turizm açısından Boyabat'ın en önemli cazibe merkezlerinden biri olan şelale muhteşem doğal yapısı ve görkemli manzarasıyla turistlere unutulmaz bir deneyim sunmaktadır. Şelale çevresindeki aktiviteler ve bölgenin doğal yapısı Boyabat'ın turistik cazibesini arttırmaya destek olmaktadır (Boyabat Belediyesi, 2023).

Boyabat El Sanatları

Çember, eski zamanlardan beri yörede dokunan ve özellikle başörtüsü olarak kullanılan bir dokuma çeşididir. Günümüzde çember sadece başörtüsü olarak değil, masa veya sehpa örtüsü olarak da tercih edilmektedir. Ayrıca çember artık elbiselerde model veya aksesuar olarak da kullanılmaktadır. Düzen adı verilen dokuma tezgahlarında genellikle 50-60 santimetre genişlik ve 100-120 santimetre uzunlukta dokunan çemberler, kenarları şerit halinde olup orta kısmı desenlidir. Dokuma sırasında çeşitli nakışlar da eklenmektedir. Eskiden havlu veya bel kuşağı olarak kullanılan çember, incelik ve uzunluk bakımından farklılık göstermektedir. Mahrama ise Durağan ve Boyabat ilçelerinde yaygın olan bir el dokuma ürünüdür. Yine “düzen” adı verilen tezgahlarda yapılan mahramalar diğer dokumalara göre daha sık iplik atılarak dokunmaktadır ve örtünün iki ucuna yöresel motifler eklenmektedir. Geçmişte el yüz havlusu olarak kullanılan peşkirler de aynı teknikle dokunmaktadır. Mahramadan farklı olarak daha ince ve uzun olan peşkirlerde çeşitli işleme teknikleri kullanılmaktadır (Boyabat Esnaf ve Sanatkarlar Odası, 2024).

Boyabat Yöresel Yemekleri

Yiyecek ve içecek kültürü Boyabat için önemli bir unsurdur ve bu alanda bölge gözde ürünleriyle dikkat çekmektedir. Türk Patent ve Marka Kurumu tarafından Boyabat'a özgü iki ürün tescillenmiştir. Bu tescilli ürünler arasında Boyabat Sırık Kebabı ve Boyabat Gazidere domatesi bulunmaktadır. Ayrıca çeltik, ezme ve incir uyuşturması gibi Boyabat'ın geçmişten günümüze taşınan zengin mutfak kültürü ve doğal ürünleri de önem arz etmektedir (Ünal, 2021). Bunların yanı sıra Boyabat'ın tarihi lezzetleri arasında keşkek, yazım ekmeği (yufka), içi yağlı, tarhana çorbası, piroh, pirinç pilavı, çiğdem pilavı ve sallım çorbası da bulunmaktadır. Bu yemekler bölgenin zengin mutfak kültürünü yansıtmaktadır ve Boyabat'ın tarihi lezzetlerinin devamlılığını sağlamak adına büyük bir öneme sahiptirler. Boyabat'ın zengin yiyecek ve içecek kültürü tescilli ürünleriyle ve geleneksel tatlarıyla yöresel kimliğini korumaktadır ve gelecek nesillere

aktarmak için önemli bir kaynaktır. Bu tarihi ve kültürel lezzetler sadece yöresel mutfak kültürünü yansıtmakla kalmayıp aynı zamanda Boyabat'ın geçmişini, değerlerini ve toplumsal kimliğini yansıtmaktadırlar. Boyabat'ın bu zenginlikleri bölgenin turizm potansiyelini artırarak turistlere eşsiz bir lezzet ve kültürel deneyim sunmaktadır.

3.1.3 Dikmen

Dikmen ilçesinin tarihine yönelik doğrudan kaynaklar oldukça sınırlıdır. Bu nedenle ilçeye ilişkin bilgileri Gerze ilçesi ve Sinop ilinin tarihçesiyle birlikte ele almak daha doğru olacaktır. Yerel halkın aktardığı bilgiler de ilçenin tarihi hakkında önem arz etmektedir. Bu bilgiler ilçenin geçmişine ilişkin değerli birer kaynak niteliği taşımaktadır. 1789 yılında ibadete açılan caminin etrafında Dikmen ilçesinin ilk yerleşimleri kurulmaya başlanmıştır. Bu dönemde yerel halk cuma namazlarını kılmak ve ihtiyaçlarını karşılamak için "Yeni Cuma" olarak adlandırılan bu bölgeye gelmeye başlamıştır ve zamanla bu alan çevresindeki 30 köy için bir merkez haline dönüşmüştür. Bu durum ilçenin yerleşim ve toplumsal yaşamında önemli bir dönüm noktası olmuştur. Dikmen, 20.05.1990 tarihinde 20523 Sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 3644 No'lu Kanun Hükmü uyarınca Kırçal, Çorak ve Dumanlı köylerinin birleşmesiyle ilçe statüsüne kavuşmuştur. Bu yasal düzenleme ile birlikte ilçe sınırları genişlemiştir ve bu birleşme ilçenin coğrafi ve idari yapısında önemli değişiklikleri beraberinde getirmiştir. İlçeye 23 Temmuz 1991 tarihinde ilk kaymakam atanmıştır. Bu tarihler ilçenin idari yapılanması ve yönetim süreci açısından önemli dönüm noktaları olmuştur. İlçenin kurulmasıyla birlikte tüm resmî kurumlar faaliyete geçirilmiştir. Ancak adalet ve bankacılık hizmetleri ilçeden 34 kilometre uzaklıkta bulunan Gerze ilçesinden yürütülmüştür. O dönemde ayrıca bankacılık hizmetlerinin sadece cuma günleri ilçede bir şube aracılığıyla sağlandığı bilinmektedir. Bu durum ilçenin bazı hizmetlerinin merkezden uzakta sunulmasını ve belirli günlerde erişilebilir olmasını beraberinde getirmiştir (Dikmen Kaymakamlığı, 2024).

İlçe, dağlık ve engebeli bir arazi yapısına sahiptir ve yüksek derecede heyelan riski taşıyan bir bölgedir. Kuzeyinde, Küre Dağları'nın uzantısı olan Göktepe ve Kiraz Dağları bulunmaktadır. Bu coğrafi yapı ilçenin doğal ve jeolojik yapısında belirgin bir şekilde etkilidir. İlçe merkezi Güzelceçay (Kanlıçay) vadisinde konumlanmıştır. Bölgede ılıman bir iklim görülmektedir. Yıllık sıcaklık ortalaması 14 derece civarındadır. Denize uzaklık yaklaşık 12 kilometredir ve Kerim köyü denize erişimi olan tek noktadır. Nem oranı ise genellikle yaklaşık %70 civarındadır. Bu doğal koşullar

ilçenin iklim yapısını ve coğrafi konumunu belirgin şekilde etkilemektedir. Sinop Merkez ilçeye olan mesafesi yaklaşık 75 kilometredir ve Samsun-Sinop karayoluna dokuz kilometre uzaklıktadır. İlçenin toplam yüzölçümü 450 kilometrekaredir. İlçe; kuzeybatıda Gerze, güneyde Durağan, batıda Boyabat ve doğuda Samsun Yakakent ilçesi ile komşudur. İlçede kentlere doğru göç eğilimi gözlemlenmektedir. İlçede yaşayan nüfusun büyük bir kısmı yaşlı bireylerden oluşmakta olup nüfusun yaklaşık %85'i köylerde ikâmet etmektedir (Dikmen Kaymakamlığı, 2024). Bu veriler ilçenin geçmişi, coğrafi özellikleri ve toplumsal yapısını anlamak adına önemli ipuçları sunmaktadır. Ancak ilçenin tarihi ve coğrafi yapısı hakkında daha fazla detay ve derinlemesine bir araştırmanın yapılması gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Böylelikle ilçenin tarihi, coğrafi ve toplumsal yapısına yönelik daha kapsamlı bir bakış açısı elde edilebilir.

3.1.3.1 Dikmen Turizm Değerleri

Dikmen doğal yeşillikleri, deniz sahiline bağlantısı ve zengin kültürel yapısıyla çeşitli turizm faaliyetleri için uygun bir potansiyele sahiptir. Dikmen’de doğa yürüyüşleri, kıyı turizmi aktiviteleri ve yılda üç defa tekrarlanan Karakucak güreş müsabakaları ile kültür turizmi yapılmaktadır. Dikmen’de gezilebilecek tarihi bir müze bulunmamaktadır (KUZKA, 2024). Dikmen sahilinde kuş gözlemciliği yapılabilmektedir. Dikmen Kanlıçay ve Dikmen sahilinde sportif olta balıkçılığı imkânları mevcuttur. Dikmen’in Bozarmut ve Guzfındık yaylalarında ise kampçılık faaliyetlerine ve yayla turizmine elverişli ortamlar bulunmaktadır (Tarım ve Orman Bakanlığı, 2024). Dikmen doğa yürüyüşleri için muhteşem rotalarına, sahil alanlarındaki keyifli vakit geçirme fırsatlarına ve geleneksel Karakucak güreş festivallerine ev sahipliği yapmaktadır. Bu etkinlikler yöresel kültürü keşfetmek isteyenler ve bölgeyi ziyaret edenler için keyifli deneyimler sunmaktadır.

Görsel 3.19 Dikmen Yaylaları. Yeni, (2013).

Dikmen Yöresel Yemekleri

Dikmen zengin bir gastronomik mirasa sahiptir ve bu miras yöresel tatların çeşitliliğiyle öne çıkmaktadır. Manti, keşkek, mısır çorbası, tarhana çorbası, sarma, cevizli çörek, üzümlü çörek, ıspanaklı çörek, yumurtalı çörek ve tirit gibi yöresel yemekler bölgenin kültürel kimliğini yansıtmaktadırlar (Tarım ve Orman Bakanlığı, 2024). Bu yemekler geleneksel tariflerle hazırlanmakta olup genellikle yerel malzemelerle yapılmaktadırlar. Yörenin mutfak kültürü doğal ürünler ve yöresel tatların zengin bir bileşimi olarak turistlere benzersiz bir yemek deneyimi sunmaktadır. Bu yöresel lezzetler Dikmen'in kültürel dokusunu ve geçmişten günümüze gelen geleneklerini yansıtarak bölge turizmine katkı sağlamaktadır ve turistlere unutulmaz bir lezzet deneyimi sunmaktadırlar.

3.1.4 Durağan

Durağan, köklü bir tarihe sahiptir ve geçmişi oldukça eskilere dayanmaktadır. Tarihsel süreçte İstanbul, Amasya, Diyarbakır, Trabzon ve Çorum gibi yerlere uzanan yolların bu bölgeden geçtiği bilinmektedir. Modern limanların bulunmadığı dönemlerde doğal limanlar gemiler için bir sığınak görevi görmüştür. Bu nedenle Sinop'un doğal limanına ulaşımın genellikle Durağan-Boyabat güzergâhı üzerinden sağlandığı bilinmektedir. Sinop'u Anadolu'ya çıkaran güzergâhın bu yöreden geçmesi ilçenin tarihi değerini artırmıştır ve ilçeyi stratejik bir konuma getirmiştir. İlçenin adı yörede bulunan bir handan gelmektedir. İlçede ilk yerleşimin yapıldığı yer ilçenin kuzeyindeki "Sakızören" adı verilen alandır. Bir süre kaynak suyunun bulunduğu bu alanda kalan yerel halk kaynak suyunun kuruması üzerine Gökırmak'ın kenarına yerleşmiştir. Bu yer değişikliğinin önemli nedenlerinden biri halkın yol kenarı ve Han'ın yakınına taşınma arzusudur. Bu bölge bir süre han olarak kullanılmış bir durak ve uğrak yeri olmuştur. Bu durum yıllar boyunca devam etmiştir ve insanlar tarafından bu hana "Durakhan" adı verilmiştir. Yeni yerleşimin adı bu hanın isminden yola çıkarak "Durakhan" olarak halk arasında kullanılmıştır ve zamanla "Durağan" olarak resmi kayıtlara geçmiştir (Sinop Valiliği, 2024).

Durağan, Anadolu'nun iç bölgelerini Karadeniz'e bağlayan kara yolları üzerinde stratejik bir konumdadır. İlçenin toplamda 70 köyü bulunmakta olup yüzölçümü 1034 kilometrekaredir. Bölgenin %80'i dağlık araziden oluşmaktadır. Kuzey Anadolu sıradağları içerisinde İsfendiyyar ve Doğu Ilgaz dağlarına ait uzantılar mevcuttur. En

yüksek nokta Dedemin Tepesi ya da halk arasında bilinen adıyla Dütmen'dir ve 1451 metre yüksekliğindedir. Durağan, verimli ovalara ve büyüleyici yaylalara sahip olmasıyla dikkat çekmektedir. İlçenin en önemli akarsuyu Kızılırmak'ın bir kolu olan Gökırmak'tır. Gökırmak ilçe sınırları içerisinde Kızılırmak'a karışmaktadır. Bu birleşim noktası ilçeye ayrı bir güzellik katmakta olup balıkçılıkta da hareket sağlamaktadır. Ayrıca Altinkaya Baraj Gölü de ilçe sınırları içerisinde yer almaktadır. Durağan'ın merkezi ve yakın çevresi yeşilliklerle örtülüdür. Ormanlık alanlarda, çam ağaçları en bol bulunan türdür (Bakır, 2019). Durağan, geçmişten bugüne farklı medeniyetlere ev sahipliği yapmıştır ve kültürel zenginliğiyle öne çıkan bir ilçe olmuştur. Geleneksel el sanatları, yöresel yemekleri ve doğal güzellikleriyle Durağan turistlere eşsiz bir deneyim sunmaktadır.

3.1.4.1 Durağan Turizm Değerleri

Durağan Ambarkaya Kaya Mezarı

İlçeye yaklaşık dört kilometre uzaklıkta Beybükü köyü sınırları içinde konumlanan Ambarkaya Kral Mezarları'nın, M.Ö. 6. yüzyılda Paflagonyalılar tarafından inşa edilmiş olabileceği düşünülmektedir. Mezarın girişinde dikdörtgen şeklinde bir kapı bulunmakta olup girişte ise üç adet sütun dikkat çekmektedir. Kral mezarları, Kızılırmak ve Gökırmak'ın kesiştiği bölgede konumlanmış olup bölgenin geçmişte stratejik bir nokta olduğunu göstermesi bakımından büyük bir öneme sahiptir (Aydın, 2017).

Görsel 3.20 Ambarkaya Kaya Mezarı. Erişim: 5.1.2024 <https://www.kulturportali.gov.tr>

Durağan Terelek Kaya Mezarı

Durağan ilçesi sınırları içerisinde bulunan Kökler köyünde yer alan mezarın muhtemelen M.Ö. 7. yüzyılda Paflagonyalılar tarafından inşa edildiği düşünülmektedir

(Önal, 2017). Mezarın girişinde üç sütun ve alınlık bölgesinde kabartmalar bulunmaktadır. Alınlık kısmında sağda bir insanın çıplak olarak aslanla mücadelesi tasvir edilmekte olup solda ise hayvan boynuzları arasında çıplak bir insan başı kabartması yer almaktadır (Başoğlu, 1978).

Görsel 3.21 Terek Kaya Mezarı. Erişim: 5.1.2024 <https://www.kulturportali.gov.tr>

Durağan Durakhan Kervansarayı

Kervansaray, Pervane Muinüddin Süleyman tarafından 1265 senesinde inşa edilmiştir. Kervansaraya ait kitabede de Büyük Pervane Süleyman bin Ali'nin 1265 (Hicri 664) tarihinde bu yapıyı yaptırdığı belirtilmiştir (Başoğlu, 1972). Kervansaray, İç Anadolu ile Karadeniz arasındaki ticaret yolunda konumlanmakta olup bölgede yaşayan halk ve seyyahlar tarafından hana Durakhan denildiği bilinmektedir (Önal, 2017). Kervansaraya yapısal olarak bakıldığında duvarlarının dönemin inşa tekniğine uygun olarak moloz taş, kireç ve harç kullanılarak yapıldığı görülmektedir. Kervansarayın ortasında 22.5x14 metre boyutlarında bir avlu bulunmaktadır ve çevresinde 13 oda yer almaktadır. Kervansarayın girişine dışarıdan bakıldığında yapının gerçek bir Türk mimarisi örneği olduğu görülmektedir. Kapının üst kısmının hiçbir tutucu malzeme kullanılmadan korunması Türk mimarisinin geometrik dengeyi ön planda tutma anlayışını sembolize etmektedir (Durağan Belediyesi, 2024). Kervansarayın batısında yer alan medresesi ve güney batısındaki camisi günümüze kadar korunaklı şekilde ulaşamamıştır. Yakın zamana kadar bazı kalıntıları görülebilen ve yapının bir parçası olduğu düşünülen hamam kalıntısı da zamana yenik düşmüştür. Kervansarayın günümüze ulaşabilen kısmı

2007 yılında Vakıflar Genel Müdürlüğü çalışmaları ile restore edilmiştir (Yurdakul, 2012).

Görsel 3.22 Durakhan Kervansarayı. Erişim: 5.1.2024 <https://www.kulturportali.gov.tr>

Durağan İsmail Bey Cami

İlçenin en eski ve büyük camisi niteliğini taşıyan ve kervansarayın hemen yanında konumlanan İsmail Bey Camii Osmanlı döneminde inşa edilmiştir. Tarihi kaynaklara göre caminin yapım tarihi 1283 Hicri ve 1867 Miladi olarak kayıtlara geçmiştir. Ancak cami 1943 senesinde meydana gelen bir deprem sonucunda tahribata uğramıştır ve İsmail adlı bir usta tarafından onarımı gerçekleştirilmiştir. Bu onarımın ardından cami "İsmail Bey Cami" olarak tarihte yerini almıştır. Kervansaraydaki restorasyon çalışmaları sırasında caminin giriş kapısı üzerindeki kitabe 1989'da Kervansarayın kapısına, asıl orijinal yerine yeniden konulmuştur. Caminin kapısı, kürsüsü ve minberi özenle işlenmiş ahşap oymalarla süslenmiştir. Zamanla camiye cemaat yeri eklenmiştir. Ancak minaresi ve çatısı ahşaptan yapılan yapının bu bölümleri yıkılarak betonarme olarak yeniden inşa edilmiştir (Durağan Belediyesi, 2024).

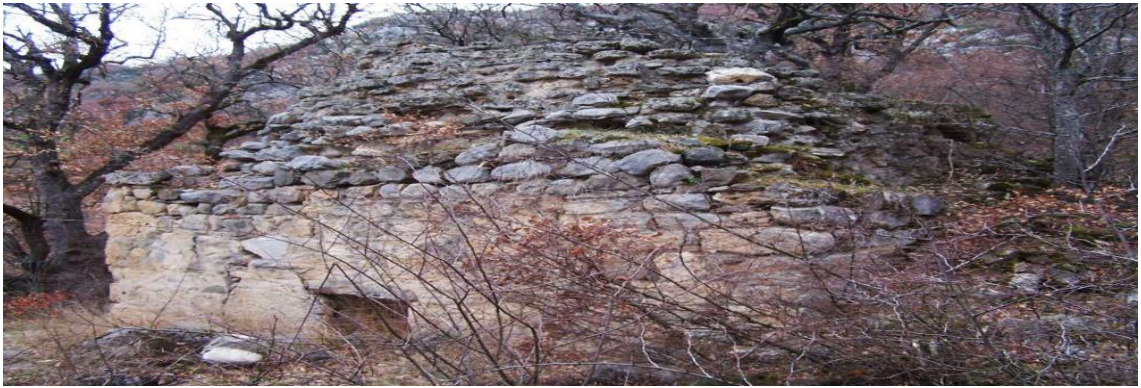
Görsel 3.23 İsmail Bey Cami. Erişim: 8.1.2024 <https://www.kulturportali.gov.tr>

Durağan Kalfet Cami

Kalfet Camisi'nin inşa tarihi tam olarak bilinmese de çevredeki köy halkının bir araya gelerek cuma namazlarını kılması için Buzluk bölgesinde yapıldığı bilinmektedir. Çevredeki en eski cami olup yapımında yumru ağaç kullanılmıştır. Günümüzde ibadete kapalı ve harabe halde bulunmaktadır (Durağan Belediyesi, 2024). Restorasyon ve koruma çalışmaları bölgenin kültürel mirasının korunması açısından büyük önem arz etmektedir. Bununla birlikte caminin tarihi ve kültürel zenginliği yerel halkın kültürel kimliğine ve tarihine olan bağlılığını da yansıtmaktadır. Bu bağlamda caminin restorasyonunun ve korunmasının bölge için önemli olacağı düşünülmektedir.

Durağan Yağbasan Türbesi

Candaroğulları dönemine ait olan türbe 1395 yılında Yağbasan köyü Alan mahallesinde yapılmıştır. Dört köşeli bir temel üzerine inşa edilen türbenin tavanı kubbe şeklindedir. Yapımında taş, kireç ve kum kullanılmıştır. Günümüzde eski özelliklerini büyük ölçüde kaybetmiş olan türbenin kubbesinin bir bölümü tahribata uğramıştır ve içerisinde bir mezar bulunmaktadır. Türbede yer alan iki kitabe dört kişiden söz edilmektedir. Bu kişiler; Süleyman Bey, Hasan Bey (Emir'ül Kebir), Hasan Bey'in kardeşleri Polat ve Kutluşah Beylerdir. Ayrıca türbeden bir kilometre uzaklıkta Sarı Saltuk Bey ve üç kilometre uzaklıkta Polat Bey'in mezarları bulunmaktadır. Ancak bu mezarlarda kitabe bulunamamıştır (Durağan Belediyesi, 2024).

Görsel 3.24 Yağbasan Türbesi. Erişim: 8.1.2024 <https://www.kulturportali.gov.tr>

Durağan Buzluk Mağarası

İlçenin kuzeyinde yaklaşık on kilometre mesafede dağlık bir alanda konumlanan Buzluk Mağarası Orman İşletme Müdürlüğü binalarının yakınında yer almaktadır. Bu mağara Buzluk Mağarası dağında doğal süreçlerin bir sonucu olan "karstik erozyonlar" ile

oluşmuş kayalık bir bölgededir. Mağara, çok derinde olması dolayısı ile oldukça karanlıktır ve içinde güçlü bir hava akımı bulunmaktadır. Bu sebeple mağaraya bir aydınlatma aracı ile inmek gerekmektedir. Mağaranın içinde ilerledikçe odalara benzeyen alanlar dikkat çekmektedir ve bu bölgelerde doğal olarak oluşmuş buz formasyonları bulunmaktadır. Bölgede buzdolabı olmadığı zamanlarda Buzluk Mağarası'ndan çıkarılan buzların yaz aylarında içme sularını soğutmak için kullanıldığı ve 1960'lı senelere kadar çıkarılan bu doğal buzların ilçe merkezinde kurulan pazarda satıldığı bilinmektedir. Günümüzde Buzluk Mağarası ve çevresi turistik bir cazibe merkezi olabilecek niteliklere sahiptir. Mağara özellikle yaz aylarında sıklıkla ziyaret edilen bir mesire alanı olarak bilinmektedir. Mağaranın suyu serin, kalitesi yüksek ve içilebilir özelliktedir. Aynı zamanda bölge temiz havasıyla dikkat çekmektedir.

Görsel 3.25 Buzluk Mağarası. Erişim: 8.1.2024 <https://www.gezivetatilrehberi.com>

Durağan Ağcaçal Mağarası

Cevizlibağ köyü yakınlarında ilçeye yaklaşık 25 kilometre uzaklıkta Ağcaçal mevkinde yer alan mağara doğal bir oluşum olup milyonlarca yıl içinde şekillenmiştir. Giriş kısmında bulunan doğal sütunlardan bazıları defîne arayıcıları ve dikkatsiz insanlar tarafından zarar görmüştür. Ancak mağaranın alt kısımlarında yer alan galerilerde kireç taşının erimesi sonucu meydana gelen birçok figür hâlâ korunmaktadır (Sinop İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2024). Durağan ilçesi yakınlarındaki bu mağaranın korunması ve keşfedilmesi bölgenin doğal ve tarihi zenginliğini araştıranlar ve koruma altına alan kurumlar için önemli bir konudur. Mağaranın tahribata uğramış bölümlerinin restore edilmesi ve koruma altına alınması gelecek nesiller için bu eşsiz doğal oluşumun devamlılığını sağlayabilir. Ayrıca mağaranın içerdiği kireç taşından oluşmuş figürlerin

detaylı bir şekilde incelenmesi bölgenin coğrafyası hakkında daha fazla bilgi sağlayabilir. Bu keşif bölgenin doğal mirasını koruma, turizm potansiyelini değerlendirme ve bilimsel araştırmalar için büyük bir fırsat sunmaktadır.

Görsel 3.26 Ağcaçal Mağarası. Erişim: 9.1.2024 <https://www.kulturportali.gov.tr>

Durağan Yaylaları

Durağan ilçesinin çeşitli köylerinde yer alan yaylalar bölgenin doğal güzellikleri ve tarımsal yaşamıyla öne çıkmaktadır. Buzluk Yaylası, Yeşilyurt köyü yakınlarında Kuzuluk Çalı, Yaylı Çal ve Ev Çalı gibi yaylalar; Kaplangı ve Aşağıalınca köylerinin çevresinde bulunan Takir Yaylası; Dereli Köyü'nde Kalfet Yaylası, Hacımahmutlu Köyü'nde Karapınar, Karakütük ve Hatipoğlu Yaylaları; Yassıalan Köyü'nün üst mezarlık mevkinde yer alan Bozarmut Yaylası bölgenin zengin doğal kaynaklarından sadece birkaçıdır. Bu yaylalar geleneksel tarım ve hayvancılık faaliyetleri için önemli merkezlerdir. Genellikle yaz aylarında kullanılan bu yaylalar bölge halkının göçebe hayvancılık geleneğini sürdürdüğü ve aynı zamanda doğal güzelliklerin tadını çıkardığı yerlerdir. Ayrıca buraların turizm açısından da potansiyeli bulunmakta olup turistlere yöresel kültürü, doğal ve yerel yaşam tarzını keşfetme imkânı sunmaktadır.

Durağan Mesire Alanları

Durağan ilçesi çevresindeki doğal güzellikler ve mesire yerleri bölgenin önemli turistik potansiyeline işaret etmektedir. Altinkaya Baraj Gölü'nün çevresi muhteşem bir manzara sunarak mavi göl sularını ve yeşil doğayı harmanlamaktadır. Buzluk Ormanı, Gömlek Ormanı, Yassıalan'daki Geyikardıcı Doğa Suyu, Durağan Göleti ve Yukarıkaracaören Göleti gibi alanlar doğal güzelliklerin yanı sıra dinlenme ve mesire için önemli mekânlardır. Bu bölgelerde mesire alanlarının ve dinlenme tesislerinin

kurulması bölgenin turizm potansiyelini artırabilir. Yerel halkın ve turistlerin doğayla iç içe vakit geçirebileceği, dinlenebileceği ve turistik etkinliklerle değerlendirebileceği bu bölgeler gelecekte turizm açısından önemli merkezlerden olma potansiyeline sahiptir.

Durağan El Sanatları

Durağan ilçesinde dokumacılık yaygın bir geleneğe dayanmaktadır. Özellikle köylerde çember, peşkir ve mahrama dokumacılığı oldukça önemlidir. Çember dokuması oldukça zorlu bir süreç sonucunda oluşan bir el sanatıdır. Ayrıca oya, dantel, bez dokuma ve halıcılık gibi el işleri ve zanaatlar da ilçede yapılmaktadır. Mahrama küçük el tezgâhlarında beyaz ve renkli pamuk ipliklerinden üretilen, tipik olarak 1-1,5 metre uzunluğunda ve her iki ucunda renkli motiflerle süslenmiş dokumalardır. İnce ve daha uzun olanları peşkir olarak adlandırılırken eskiden havlu veya bel sargısı olarak kullanılan mahrama günümüzde ev eşyalarının örtüsü olarak tercih edilmektedir (Önal, 2017). Dokumacılık, Durağan ilçesinin kültürel dokusunun önemli bir parçasıdır. Bu dokuma ve el sanatları Durağan ilçesinin kültürel mirasını ve zengin el sanatları geleneğini yansıtarak yerel kültürün korunmasına katkı sağlamaktadır.

Görsel 3.27 Mahrama. Erişim: 11.1.2024 <https://www.kulturportali.gov.tr>

Durağan Yöresel Yemekleri

Durağan ilçesinde etli yemeklerde; koyun, sığır, tavuk ve av hayvanlarının sıkça kullanıldığı ve ilçede tüketimi sıkça yapılan etli yemekler arasında tavşan kavurması, ördek dolması ve karatavuk kavurması gibi yemeklerin olduğu görülmektedir. Et eklenen baklagil yemekleri kategorisinde ise etli nohut, keşkek ve nohutlu tavuk yemeği dikkat çekmektedir. Durağan ilçesinde oldukça popüler olan yerel yiyecekler arasında farklı pişirme yöntemleriyle fark yaratan birçok çeşit ekmek ve ıslama, çerkez tavuğu,

nokul, katlama, etli ekmek, mısır tarhanası, mısır pastası, pırasa böreği, kiren turşusu, turşu kavuşturması ve incir uyuşturması gibi lezzetler de bulunmaktadır (Aslan vd., 2021). Bu yöresel yiyecekler, geleneksel pişirme teknikleri ve özel malzemelerle hazırlanarak hem yerel halka hem de turistlere özgün bir gastronomik deneyim sunmaktadır. Durağan'ın mutfak kültürü, coğrafi ve kültürel özelliklerini yansıtarak bölgenin gastronomik zenginliğine katkıda bulunmaktadır.

3.1.5 Erfelek

İlçe tarihi 1750'li yıllara kadar uzanan bir geçmişe sahiptir ve eskiden "Cumayanı" olarak adlandırıldığı bilinmektedir. 1876'da fahri bucaklık statüsü kazanması ile birlikte ilçenin adı "Karasu" olarak değiştirilmiştir ve ardından 1911'de resmi bucak merkezi olmuştur. 01.04.1960 tarihinde ise Karasu ilçe statüsüne yükselmiştir. Yeniden yapılan örgütlenme sonucunda ilçenin adı çevresindeki Erfelek ormanlarından ilham alınarak "Erfelek" olarak belirlenmiştir. Erfelek, tarihi zenginlikleriyle bilinen küçük bir ilçedir. Seramik eserler, yer altı tünelleri, mağaralar ve savaş aletleri gibi kalıntılar bölgede çeşitli uygarlıkların varlığına işaret etmektedir. Erfelek köylerinde Rum mezarlıkları sıkça görülmekte olup ilçenin kırsal kesimlerinde tarih öncesi yerleşimlere ait höyükler bulunmaktadır. Erfelek, ilk Tunç Çağı'nda yoğun bir iskana ev sahipliği yapmıştır. Horzum köyünde yapılan kazılarda çıkan tarihi eserler Sinop Müzesi'nde sergilenmektedir. Bu kalıntılar Erfelek'in zengin tarihini ortaya koymaktadır (Yıldız ve Arslan, 2013).

Erfelek, doğuda Sinop il merkezi, güneyde Boyabat ilçesi, batıda Ayancık ilçesi ve kuzeyde Karadeniz ile komşudur. Ormanlarla kaplı olan bu ilçe benzersiz doğal güzelliklere ev sahipliği yapmaktadır. Topografik olarak güneyde dağlık, kuzey ve doğuda engebeli ve düz arazilere sahiptir. Ormanlar, dağlık bölgeleri tamamen kaplamaktadır ve ortasından geçen Karasu Çayı 45 kilometre uzunluğunda, düz ve verimli bir ova şeridi oluşturarak Karadeniz'e dökülmektedir. İlçenin yüzölçümü 410 kilometrekaredir ve bunun büyük bir kısmı ormanlardan oluşmaktadır. İlçenin sahil bölgelerinde ılıman kışlar, sıcak yazlar ve yıl boyunca düzenli yağışlar görülmektedir. Güneydeki dağlık bölgelerde ise geçit iklimi hâkimdir. İlçenin denizden uzaklığı ortalama 17 kilometre ve denizden yüksekliği ise ortalama 200 metredir (Erfelek Kaymakamlığı, 2024). Erfelek ilçesi tarihi zenginlikleri, arkeolojik kalıntıları ve doğal güzellikleriyle dikkat çeken bir bölge olarak ön plana çıkmaktadır.

3.1.5.1 Erfelek Turizm Değerleri

Erfelek Mağaraları ve Tarihi Kalıntılar

Erfelek Sarıboğa köyünde tarihi mağaralara rastlanmaktadır. Aynı şekilde Kaldırayak köyünde Gerdankıran Tepesi'nde bulunan tarihi mağara yaklaşık iki kilometre uzunluğunda bir tünel ile Erfelek ilçesinin Okçul mahallesine kadar uzanmaktadır. Erfelek ilçesinde 1931-1932 yıllarında Ali KARASU adlı bir kişi tarafından bahçesinde kazı yaparken keşfedilen tarihi hamam kubbesi, ilçe merkezi ve köylerinde önceden çeşitli yerleşim birimlerinin bulunduğu işaret etmektedir. Horzum köyünde yapılan kazılarda da tarihi eserlere rastlanmıştır ve bu eserler Sinop Müzesi'nde sergilenmektedir. Ayrıca ilçenin hemen hemen tüm köylerinde Rum mezarlıklarına sıklıkla rastlanmaktadır. Erfelek ilçe merkezinin iki kilometre uzaklığındaki Kaldırayak Kuz mahallesinde geçmişte Rumlar tarafından kullanılan bir kiliseye ait kalıntılar bulunmaktadır. Ancak maalesef yerli halkın bilinçsizliği sonucu bu kalıntılar tahrip edilmiştir (Erfelek Kaymakamlığı, 2024). Bu durum ilçenin tarihî ve kültürel mirasının korunması açısından önemli bir kayıp oluşturmaktadır.

Erfelek Türbe ve Tekkeleri

Erfelek ilçe köylerinde birçok türbe ve tekke bulunmaktadır. Erfelek ilçesine bağlı köylerdeki türbeler şunlardır: Abdurrahmanpaşa köyünde Uzun Türbe, Tekke köyünde Sarı Tekke, Balıfakı köyünde Fakı Türbesi, Sorkun köyünde Halil Türbesi, Akçaçam köyünde Âşık Hasan Türbesi, Kızılcaelma köyünde Çile Türbesi, Yeni köyde Akpınar ve Kanlı Türbe bulunmaktadır. Uzun Türbe ve Sarı Tekke'de belirli zamanlarda pazar yerleri kurulmaktadır ve dualar edilmektedir (Önal, 2017).

Erfelek Höyükleri

Erfelek ilçesine bağlı kırsal kesimde yapılan araştırmalar tarih öncesi döneme ait yerleşim izlerini gün yüzüne çıkarmıştır. Bu yerleşim alanları Koruma Kurulu tarafından tescillenerek koruma altına alınmıştır. Yapılan kazılar sonucunda ortaya çıkan höyükler, Erfelek'in kırsal kesiminin M.Ö. 3000 civarında ilk Tunç Çağı'nda yoğun bir şekilde iskân gördüğünü göstermektedir. Ayrıca bölgede Bizans ve Roma dönemlerine ait yerleşim kalıntılarına da rastlanmaktadır. Bu buluntular Erfelek'in zengin tarihine dair önemli ipuçları sunmaktadır. Erfelek ilçesine bağlı kırsal kesimlerde tespit edilen ve koruma altına alınan höyükler şunlardır: Yama Tepe Höyüğü (Karacaköy sınırları içinde, ilk Tunç Çağı), Harman Tepe Höyüğü (Bıyıklı mahallesi

sınırları içinde, Genç Kalkolitik Çağ), Çiltepe (Başaran köyü sınırları içinde, ilk Tunç Çağı), Kum Tepe (Hamidiye köyü sınırları içinde, ilk Tunç Çağı), Kahkül Tepe (Hamidiye köyü sınırları içinde, ilk Tunç Çağı), Halil Usta Tepe (Hasandere köyü sınırları içinde, ilk Tunç Çağı), Üvez Yanı (Kirenpara mahallesi sınırları içinde, ilk Tunç Çağı), Ören Tepe (Mescit Düzü köyü sınırları içinde, ilk Tunç Çağı-Roma), Gavur Tepe (Kazmasökü Meydan mahallesi, ilk Tunç Çağı-Genç Frig), Sarı Mustafa Tepe (Kazmasökü Meydan mahallesi, ilk Tunç Çağı), Tepecik Üstü (Sorkun köyü, ilk Tunç Çağı-Genç Dönem), Kıran Tepe (Çakırköy, ilk Tunç Çağı) (Erfelek Kaymakamlığı, 2024). Bu höyükler ilçenin tarih öncesi dönemine ait zengin arkeolojik mirası temsil etmektedir.

Erfelek Tatlıca Şelaleleri

Tatlıca Şelaleleri, Erfelek Tatlıca köyü Gürleyük mevkinde yer almaktadır ve toplam 28 şelalenin bulunduğu birinci derece doğal bir sit alanıdır. Tatlıca Şelaleleri içinde bulunan iki kilometre uzunluğundaki vadi çeşitli büyüklükteki 28 şelale ve şelale kenarlarında yer alan kayın ormanları ile piknik, yürüyüş, trekking ve av gibi aktivitelere olanak tanıyan Sinop turizmi için son derece önemli bir yerdir (Akyol, 2012). Tatlıca Şelaleleri, doğal güzellikleri ve zengin ekosistemiyle Erfelek ilçesini turizm haritasında önemli bir noktaya taşımaktadır. Yerel halk ve turistler bu doğal parkın sakin atmosferinde dinlenip doğanın tadını çıkarmanın yanı sıra Sinop'un eşsiz doğal mirasını keşfetme fırsatı bulmaktadırlar. Ayrıca ilçede Erfelek Tatlıca Şelaleleri Kültür, Sanat, Doğa ve Doğa Sporları Festivali düzenlenmektedir.

Görsel 3.28 Erfelek Tatlıca Şelaleleri Erişim: 16.1.2024 <https://bolge10.tarimorman.gov.tr>

Erfelek Hasandere ve Deli Kızın Şelalesi

Hasandere köyünde yer alan 20 metre yüksekliğindeki "Hasandere Şelalesi" ve Erfelek-Sinop yönünde ilçenin güneyinde Karasu Çayına dökülen dere üzerinde bulunan 15

metre yüksekliğindeki "Deli Kızın Şelalesi" turistlere doğal güzellikleriyle etkileyici bir deneyim sunmaktadırlar. Deli Kızın Şelalesi haricindeki diğer şelalelerin çevresinde oluşan doğal göller turistlere doğanın ortasında yüzme imkânı sunmaktadırlar. Bu bölgelerde yer alan çay bahçeleri ve kafeler ise turistlere hizmet vererek keyifli bir atmosferde dinlenme ve doğanın tadını çıkarma fırsatı sunmaktadırlar (Aydın, 2017). Bu şelaleler doğa turizmi açısından ilçenin potansiyelini artırmaktadırlar ve bölgeye turistik değer kazandırmaktadırlar.

Erfelek Ahmet Muhip Dıranas Evi

Cumhuriyet dönemi Türk şairlerinden Ahmet Muhip Dıranas, Sinop ile bütünleşmiş bir edebiyatçıdır. Dıranas'ın babası Sinop kökenli olup annesi İstanbul'ludur. Ahmet Muhip Dıranas'ın doğum tarihi konusunda belirsizlik bulunmakla birlikte bazı kaynaklar 1908'i ve diğerleri ise 1909'u işaret etmektedir. Doğum yeri konusunda da farklı görüşler bulunmaktadır. Bu konuda bazı kaynaklar İstanbul'u ve diğerleri ise Sinop'u vurgulamaktadır. Ankara'da yaşayan Ahmet Muhip Dıranas, yaz aylarını geçirmek üzere 1960'lı yıllarda Sinop'taki baba köyünde ahşap bir ev yaptırmıştır. O zamanlarda Erfelek'e bağlı Salı köyünde bulunan ahşap ev 1993 yılından sonra Salı köyünden ayrılan Karaoğlu köyünde bulunmaktadır.

Görsel 3.29 Ahmet Muhip Dıranas Evi. Erişim: 17.1.2024 <https://www.kulturportali.gov.tr>

Erfelek Yaylaları

İlçede bulunan Karaçayır Yaylası, Domuz Dağı ormanlarının tepe noktasında konumlanmış olup çam, köknar ve kayın ağaçları ile çevrili ve yaklaşık 15.000 metre karelik alanı kapsayan önemli bir yerdir. Hacıbey Yaylası, Hacıbey ormanlarının tepe noktasında yer almaktadır ve Sinop'u kuş bakışı görmeye imkân tanıyan, çevresi çam ve köknar ağaçları ile kaplı özel bir konuma sahiptir. Gübegüneyi Yaylası ise

Sorkun köyü sınırları içerisinde ve 1050 metre yükseklikte yer almaktadır. 1960'lı yıllara kadar Erfelek ilçe ve çevre köylerinin halkının yaz aylarında sivrisineklerden korunmak ve hayvanlarını otlatmak amacıyla bu yaylaları turistik amaç dışında kullandıkları da bilinmektedir. Ancak bu dönemden sonra yaylalar sadece çevre köylüler tarafından mera olarak kullanılmaya başlanmıştır. Bu yaylaların turizme kazandırılması için tanıtım çalışmaları maalesef yeterince yapılamamıştır. Bu nedenle yayla turizmi potansiyeli taşıyan bu üç yayla bugüne kadar turizme açılmamıştır (Yıldız ve Arslan, 2013).

Erfelek Mesire Alanları ve Sahil Şeridi

Erfelek ilçesine ait mesire alanlarından biri Kuz Tepesi'dir. İlçe merkezinin güney yakasında 300 metre rakımda ve 500 metre uzaklıkta konumlanan mesire alanının etrafı ağaçlarla çevrili ve alan içerisinde çocuk oyun alanları ve bir dağ evi bulunmaktadır. Diğer bir mesire alanı ise Çukur Yazı'dır. İlçe merkezinin güneyinde yer alan bu 40.000 metrekaarelik alan, ilçe kaymakamlığı tarafından dikilen vişne, elma, armut ve ceviz gibi meyve ağaçlarıyla çevrelenmiştir (Akyol, 2012). Erfelek ilçesine bağlı Şerefiye, Karacaköy, Yeniçam ve İncirpınarı köyleri Karadeniz'e kıyısı olan bölgede bulunmaktadır. Bu köyler benzersiz güzellikteki sahilleri, tertemiz ve geniş kum alanları ile dikkat çekmektedir. Bu özellikleriyle köyler ve mesire alanları deniz turizmi için oldukça uygun bir potansiyele sahiptirler (Yıldız ve Arslan, 2013). Doğayla baş başa huzurlu bir tatil geçirmek isteyen turistler için bu bölgeler keyifli alternatifler sunmaktadırlar.

Erfelek El Sanatları

Erfelek'te geleneksel el sanatları oldukça zengin bir kültürü yansıtmaktadır. Bu sanatlar arasında; ağaç işçiliği, çeşitli mutfak gereçlerinin yapımı (yemek kaşığı, havan, oklava, sofraltığı, sofraküfe, sepet), keten dokuma, kilim ve yünlügenişi gibi eserler ön plana çıkmaktadırlar. Ayrıca sazlıklarda yetişen saz otundan yapılan pekmez çuvalı da geleneksel el sanatları arasında yer almaktadır. Bu el sanatlarının yanı sıra demircilik, kalaycılık, sobacılık ve marangozluk gibi meslek dalları da Erfelek'te halen icra edilmektedir. Bu da yöredeki zanaatkarlık geleneğini zenginleştirmektedir (Önal, 2017). Bu geleneksel el sanatları, Erfelek'in kültürel dokusunu güçlendirmektedir ve bölgenin zanaatkarlık geleneğine zengin bir katkı sunmaktadır. Aynı zamanda bu becerilerin kuşaktan kuşağa aktarılması, yerel halk arasında bir dayanışma ve birliktelik duygusu

oluşturarak geleneksel el sanatlarının yaşatılmasını sağlamaktadır. Bu el sanatları Erfelek'in kültürel mirasını gelecek nesillere aktarırken aynı zamanda bölge ekonomisine de katkıda bulunmaktadır.

Erfelek Yöresel Yemekleri

Erfelek yöresel mutfacı, zengin ve çeşitli lezzetleriyle dikkat çekmektedir. İlçe; nokul, iç etli hamur mantısı, pileke ekmeği, herise, mısır ekmeği, şipsi, mısır tarhanası, kestaneli pilav, Gürcü mancarı, Abaza baklası, mamalika, zılbıt böreği, ısırgan mıhlaması, gazıyak mıhlaması ve kuşburnu pekmezi gibi özgün ve lezzetli ürünleri turistlere sunmaktadır (Sinop Valiliği, 1992). Bu yerel lezzetler Erfelek'in gastronomik zenginliğini ve kültürel çeşitliliğini yansıtarak bölgede benzersiz bir mutfak kültürünü ortaya koymaktadır. Bu geleneksel yiyecekler hem bölge halkının hem de turistlerin damaklarında unutulmaz tatlar bırakmaktadır.

3.1.6 Gerze

Gerze ilçesi, Karadeniz Bölgesi'nin etkileyici tarihi ve doğal güzellikleri ile bezeli bir destinasyondur. Antik çağlardan beri çeşitli topluluklar tarafından yerleşim ve sığınak yeri olarak tercih edilen bu sahil şehri, Elma ve Köse Dağları'nın denize bakan yamaçları üzerinde konumlanmıştır. İlçe, adını taşıyan limanın içindeki bir yarımada da yer almaktadır ve benzersiz coğrafyasıyla dikkat çekmektedir. M.Ö. 1400'lü yıllarda Gaşgalılar tarafından kurulan ilçe, tarihi boyunca çeşitli medeniyetlere ev sahipliği yapmıştır. Paflagonya Devleti'nin ardından Hitit, Frig, Kimmer, Lidya, Pers, Büyük İskender, Roma ve Bizans İmparatorlukları sırasıyla bu topraklarda hâkimiyet kurmuştur. Gerze, 1214 yılında I. İzzettin Keykavus'un yönetimindeki Selçuklu Devleti'ne katılmıştır. Bu süreçte bir ara Trabzon Rum İmparatorluğu'nun egemenliğine giren Gerze, sonunda 1459 yılında Fatih Sultan Mehmet tarafından Osmanlı Devleti topraklarına katılmıştır. 1896 yılında Sinop'a bağlı bir nahiye olan Gerze, 1920 yılında ilçe statüsü kazanmıştır. İlçe, 13 Şubat 1956 tarihinde büyük bir yangın felaketi yaşamıştır. Daha sonra devlet tarafından gerçekleştirilen imar çalışmaları sonucunda Gerze modern bir ilçe görünümüne kavuşturulmuştur (Gerze Kaymakamlığı, 2024).

Gerze; kuzeyinde Karadeniz, güneyinde Boyabat ve Durağan, doğusunda Dikmen, batısında ise Sinop ile komşudur. İlçenin toplam yüzölçümü 594 kilometrekaredir. Gerze, tipik Karadeniz ikliminin etkisi altında bulunmaktadır ve bu iklim özelliği sayesinde zengin ormanlara sahiptir. Sahilden iç kesimlere doğru uzanan bölgede çam,

kayın, meşe, köknar, gürgen ve dişbudak gibi çeşitli ağaç türleri bulunmaktadır. Bu da bölgenin zengin orman yapısını oluşturmaktadır. Ayrıca ormanlık alanlarda kızılçık, defne, fındık, böğürtlen, kocayemiş, ormangülü, bodur ardıç ve kavak gibi bitkilerin yanı sıra çeşitli otlar da yetişmektedir (Gerze Kaymakamlığı, 2024). Gerze'nin tarihi zenginlikleri ve doğal güzellikleriyle bir araya gelerek oluşturduğu eşsiz atmosfer, sadece tarih meraklıları değil aynı zamanda doğayla iç içe olmak isteyen turistler için de büyüleyici bir cazibe sunmaktadır. Sahip olduğu benzersiz coğrafya, yavaş şehir (cittaslow) unvanı, zengin orman dokusu ve çeşitli bitki örtüsüyle Gerze keşfedilmeyi bekleyen bir hazinedir.

3.1.6.1 Gerze Turizm Değerleri

Gerze Yakupağa Konağı

Gerze ilçesinde yer alan Yakupağa Konağı, 20. yüzyıl başlarına tarihlenen ve içinde renkli kalem işi süslemeler ve tavan eteklerinde manzara resimleri bulunan nadir bir sivil mimari örneğidir. Konak, Romanya'dan getirilen fırınlanmış kerestelerle inşa edilmiştir. Çünkü sahibi tomruk kereste ticareti ile uğraşmaktadır ve ticaret bağlantıları özellikle Rusya'ya ve Romanya'ya dayanmaktadır. Yakupağa'nın görkemli yapısı, Gerze'nin 20. yüzyıl başlarındaki ekonomik durumu hakkında önemli bilgiler sunmaktadır (Gül, 2018). Bu yapı, Gerze'nin geçmişine dair önemli ipuçları sunmanın ötesinde kültürel zenginliğini ve tarihi dokusunu günümüze taşımaktadır. Bu mirasın korunması, bölgenin kültürel kimliğinin güçlü bir temele dayanması ve gelecek nesillere aktarılmasında oldukça önem arz etmektedir.

Görsel 3.30 Yakupağa Konağı. Erişim: 23.1.2024 <https://www.kulturportali.gov.tr>

Gerze Esmâ-Zade Mustafa Paşa Cami (İskele Cami)

Caminin yapım tarihi kesin olarak bilinmemesine rağmen 1704 yılında bir tadilatın geçtiği bilinmektedir. Bugün İskele Cami olarak bilinen bu mimari yapı taş yığma tekniğiyle inşa edilmiştir ve ahşap malzeme ile desteklenmiştir. Başlangıçta Ashabı Hayr Çarşı Camisi olarak adlandırılan cami, daha sonra Esmâ-zade Mustafa Paşa Cami olarak anılmıştır. Cami 1956 yılında yaşanan büyük Gerze yangınından bulunduğu bölge nedeniyle zarar görmeden kurtulabilen tek yapı olmuştur (Gerze Kaymakamlığı, 2024). İskele Cami, mimari zenginliği ve tarihi ile Gerze'nin önemli turistik yapılarından biridir.

Görsel 3.31 İskele Cami. Erişim: 23.1.2024 <https://www.nazimmavis.com>

Gerze Derecuma Cami

Caminin tam inşa tarihi belirsiz olmakla birlikte tahmini olarak yaklaşık 400 yıl öncesine kadar uzandığı düşünülmektedir. Gerze-Boyabat yolunda konumlanmış olan bu ibadethane 2009 tarihinde Doğuş Holding tarafından yenilenmiştir. Derecuma Cami, çevre köylerin ortak buluşma noktasında yer almaktadır ve köy halkının geçmişte bir araya gelerek cuma namazını topluca kıldıkları yer olarak bilinmektedir. Günümüzde ise her bahar mevsiminde düzenlenen keşkek törenleri birçok köyün katılımıyla dua bayramı havasında kutlanmaktadır (Gerze Kaymakamlığı, 2024). Bu geleneksel etkinlik köy halkının birlik ve beraberlik içindeki kültürel zenginliğini yansıtmaktadır.

Görsel 3.32 Derecuma Cami. Erişim: 25.1.2024 <https://www.google.com>

Gerze Çeçe Sultan Türbesi

Çeçe Sultan köyündeki türbe, Selçuklular dönemine ait bir yapıdır. Dikdörtgen plana sahip olan türbe, tek katlı ve tek mekânlı bir mimariye sahiptir. Türbenin kemerli kapısında Selçuklu dönemi yazı stiliyle yazılmış bir kitabe ve içerisinde Çeçe Sultan ve ailesine ait olduğu düşünülen sekiz mezar bulunmaktadır. Aynı zamanda cami olarak kullanılan bu türbede çevre köylüler tarafından her yıl hıdrellez kutlamaları düzenlenmektedir (Çakmak, 2009). Bu tür mekânlar sadece tarihî birer yapı olarak değil aynı zamanda yerel halkın kültürel etkinliklerinin merkezi olarak da turistik çekiciliği artırmaktadır.

Fotoğraf 3.33 Çeçe Sultan Türbesi. Erişim: 23.1.2024 <https://www.kulturportali.gov.tr>

Gerze Saklıköy (Sorkun) Şelaleleri

Sorkun Şelaleleri, Gerze ilçesinde Sorkun deresi boyunca uzanan, yüksek eğimli vadi yamaçlarını ve tabanını içine alan, irili ufaklı 15 adet şelaleden oluşmaktadır. Şelale 50 hektarlık bir alana yayılan doğal güzelliği ile turistik çekicilik yaratan bir bölgedir. Bu tabiat anıtı, 07.08.2017 tarihinde ilan edilmiş olup Karlı köyü Dereli mahallesi ve Sorkun köyü Kütükoğlu mahallesi arasında yer almaktadır. Vadi boyunca düzenlenen amatör yürüyüşlerle turistlere şelaleleri keşfetme imkânı sunulmaktadır (Tarım ve Orman Bakanlığı, 2024). Şelalelerin keşfedilmesi bölgeyi turistik açıdan çekici hale getirmiştir. Doğanın muhteşem eserleriyle iç içe geçen bu alanda yapılan yürüyüşler doğa tutkunu turistlere unutulmaz bir deneyim sunmaktadır.

Görsel 3.34 Sorkun Şelaleleri. Erişim: 26.1.2024 <https://bolge10.tarimorman.gov.tr>

Gerze Tarihi Yangın Evleri

Gerze Tarihi Yangın Evleri, ilçe merkezine sadece on dakika mesafede bulunan, 1956'daki büyük yangın sonrasında hasar görmüş ve devlet tarafından restore edilmiş evlerdir. Evlerin yenilenen hali, renkli görüntüsü ve tarihi dokusuyla turistlerin ilgisini çekmektedir (Vikipedi, 2024).

Gerze Beyaz Balina Aydın Parkı

Beyaz Balina Aydın Parkı, Gerze'ye Rusya'dan kaçtığına inanılan ve Gerzeli balıkçılar tarafından yakalanan “Aydın” adlı balinanın hikayesine dayanmaktadır. 1992 yılında meydana gelen bu olayın Türkiye ve Dünya genelinde yankı uyandırması ardından balinanın anısını yaşatmak amacıyla inşa edilen park ve temsili balina heykeli ilçeye gelen turistlerin ilgisini çekmektedir (Vikipedi, 2024).

Görsel 3.35 Beyaz Balina Aydın. Erişim: 26.01.2024 <https://www.gerze.bel.tr>

Gerze Yaylaları

Gerze, zengin yeşil alanlarıyla çeşitli turizm aktivitelerine oldukça uygun bir destinasyondur. İlçede Gerze Kozfındık-Bozarmut Yaylası, 20 Eylül 1991 tarihli ve 20997 sayılı Resmî Gazetede yayınlanan Bakanlar Kurulu kararı ile “Turizm Merkezi” olarak ilan edilmiştir (Gül, 2012). Gerze Çalboğazı beldesinin 35 kilometre güneybatısında konumlanan yaylalara ulaşım yaklaşık 45 dakika sürmektedir. Ortalama 1350 metre yüksekliğe sahip olan bu yaylalarda konaklama ve yeme içme tesisleri bulunmamaktadır. Bu yüzden kamp yapmak isteyenlerin gerekli ihtiyaç malzemelerini yanlarında bulundurmaları önerilmektedir (Eskici, 2002). Bu güzellikleri keşfetmek isteyenler için Gerze, sakin atmosferi ve doğal zenginlikleriyle unutulmaz bir turistik destinasyon deneyimi sunmaktadır.

Gerze Mesire Alanları ve Sahil Şeridi

İdemli; Sinop-Samsun karayolu üzerinde, Sinop’a 46 kilometre ve Gerze’ye ise yedi kilometre mesafede konumlanan bu alan 7,5 hektar genişliğinde, gününbirlik piknik ve mesire imkânı sunan bir yerdir. Deniz kıyısında yer alan mesire alanı çam ormanı içindedir ve hem piknik yapmak isteyenler hem de denize girmek isteyenler için uygun bir ortam sunmaktadır. Bu alanda büfe, tuvalet, çocuk oyun grubu ve piknik üniteleri gibi hizmetler bulunmaktadır. Gerze'nin diğer mesire alanları arasında; Çalboğaz Koyu, Acısu, Bedre Koyu, Değirmenler Mevki, Uçuk, Hurma ve Cayvaaltı sayılabilir (Akyol, 2012). Gerze Yarımadası, bölgesel güzellikleri ve temiz sahilleriyle dikkat çeken bir destinasyondur. Bu benzersiz yarımada, çevresindeki birçok noktadan denize kolayca ulaşılabilen, temiz ve güzel sahil bölgelerine ev sahipliği yapmaktadır. Sahip olduğu doğal güzellikleri ve temiz plajları turistlere huzurlu bir deniz tatili deneyimi sunmaktadır. Bu özellikleriyle Gerze Yarımadası’nın turizm açısından çekici bir bölge olduğunu söylemek mümkündür.

Gerze El Sanatları

Gerze’de dokuma alanında genel olarak keten ve pamuk kullanılmaktadır. İlçede keten ve pamuk gibi iplerin dokunması ile genel olarak göynek, pijama ve peşkir gibi el sanatları üretilmektedir. Gerze’de uzun bir geçmişe sahip olan dokumacılık geleneği başlangıçta bireylerin ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla ortaya çıkmıştır ancak zaman içinde bir sanata dönüşmüştür (Doğdu ve Bulmuş, 2018). Geleneksel dokumacılığın yaşatılması ve yerel el sanatlarının korunması turistlere benzersiz deneyimler sunması açısından önem arz etmektedir. Ayrıca bu zanaatın turistik açıdan tanıtılmasının bölgedeki kültürel mirası canlı tutabileceği ve turistlere dokuma sürecini yakından gözlemleme fırsatı sunabileceği düşünülmektedir.

Gerze Yöresel Yemekleri

Gerze, küçük bir yerleşim alanına sahip olmasına rağmen çeşitli lezzetleri ve zengin mutfak kültürüyle dikkat çekmektedir. İlçede özellikle yenilebilir otlar ile yapılan yemeklerin çeşitliliği oldukça fazladır. İlçede yetişen yenilebilir otlar ile yapılan yemeklere; bilegi, kokmuş yoğurtlusu, kokmuş kavurması, kazayağı yoğurtlusu, kazayağı turşusu, kazayağı bulgurlusu, dike ucu kavurması, zıbıdk kavurması, sucuklu zıbıdk, zıbıdklı börek, zıbıdklı pide, zıbıdk sirkelisi, pırasalı zıbıdk, ebeğümeci sarması, ebeğümeci kavurması, labada pirinçlisi, semizotu yemeği, karga soğanı

kavurması, karga soğanı omleti, sirken kavurması, sirkenli ekmek ve sirken boranisi gibi lezzetler örnek olarak verilebilir. Bunların dışında zargana pidesi ve şekerli pide günümüzde ilçede unutulmaya yüz tutmuş yöresel tatlardandır (Özden, 2022). Bu özgün yemeklerin tanıtımının yapılması ilçenin kültürünü ve turizmini güçlendirecektir ve geleneksel lezzetleri gün yüzüne çıkararak yerel ekonomiye katkıda bulunacaktır.

3.1.7 Saraydüzü

Saraydüzü, Boyabat'a bağlı bir bucakken 20 Mayıs 1990 tarihinde yayınlanan 3644 sayılı kanun ile ilçe statüsüne yükseltilmiştir. Osmanlı Devleti döneminde köy olan ilçenin, Kızıloğlan adıyla bucak haline getirildiği ve ilçede Tepeköy sınırları içerisinde kimlerin inşa ettiği tam olarak bilinmeyen ve tarihi çok eskilere uzanan Saraydüzü olarak anılan bir yerin olduğu bilinmektedir. Bu nedenle 1954 yılında köy muhtarı olan Mehmet COŞAR'ın önerisi üzerine ilçenin ismi Saraydüzü olarak değiştirilmiştir. Saraydüzü, Bizans İmparatorluğu, Türk Beylikleri ve Osmanlı Devleti'nin hâkimiyeti altında farklı medeniyetlere ve kültürlerle ev sahipliği yapmıştır (Saraydüzü Belediyesi, 2024).

Saraydüzü, 260 kilometrekarelik bir alanı kaplamakta olup 305 metre rakıma sahiptir. İlçe; doğuda Durağan ve Vezirköprü, güneyde Kargı ve Osmancık, batı ve kuzeyde ise Boyabat ile komşudur. Saraydüzü, yüksek tepeler ve dağlara sahip olup bu alanlar yer yer ormanlık, yer yer fundalık ve büyük bir alan ise çıplaktır. İlçe, her ne kadar Karadeniz bölgesinde yer alsa da ilçede Karadeniz iklimi hüküm sürmemektedir. İlçe iç bölgede kalması nedeniyle İç Anadolu iklimine sahiptir. Temmuz ve ağustos aylarında ilçede sıcaklık en yüksek değerlere ulaşırken ocak ve şubat aylarında ise en düşük sıcaklıklar yaşanmaktadır (Saraydüzü Belediyesi, 2024).

3.1.7.1 Saraydüzü Turizm Değerleri

Saraydüzü Tarihi ve Kültürel Alanları

Saraydüzü'nün tarih ve kültür zenginlikleri hakkında bugüne kadar yeterli araştırma yapılmamıştır. Ancak Kastamonu Etnografya Müzesi'nin yaptığı çalışmalarda Bayram Tepesi'nde yapılan kazılarda aslan ve su sarnıçları gibi kalıntılara rastlanmıştır. Ayrıca ilçe genelinde birçok köyde ve mahallede camiler bulunmaktadır. Merkezde ise Arapça yazılı ve iki asırlık tarihi bir cami dâhil olmak üzere toplamda iki cami bulunmaktadır (Önal, 2017). İlçedeki köylerde farklı dönemlere ait camiler ve Osmanlı dönemine ait sanatsal detaylarla süslenmiş tarihi evler dikkat çekmektedir. Cuma köyünde yapım

tarihi tam olarak bilinmeyen ve cuma günleri çevre köy halkına hizmet veren bir cami bulunmaktadır. İlçenin sınırları içindeki bazı mağaraların ise tarih öncesi çağlarda yerleşim amacıyla kullanıldığına dair rivayetler bulunmaktadır (Saraydüzü Kaymakamlığı, 2024). Saraydüzü ilçesine bağlı Başhekim ve Zaim köylerinde Roma dönemine ait olduğu düşünülen mezar kalıntıları tespit edilmiştir. Bu keşif, ilçenin oldukça eski bir tarihe ve kültüre sahip olduğunu ortaya koymaktadır. İlk izlenimlere göre mezar kalıntılarının Roma İmparatorluğu dönemine ait olduğu düşünülmektedir ve bu bölgenin arkeolojik kazılarla incelenmesiyle ilçenin tarihinin daha iyi anlaşılacağı öngörülmektedir. Bu keşiflerin Saraydüzü'nün turistik bir cazibe merkezi haline gelmesine katkı sağlayacağı aşîkârdır. Roma dönemine ait eserler ve sivil mimari örneklerin tescillendiğı bu bölgede yapılan saha çalışmalarında Arım köyü vadisinde önemli kaya mezarlarına ulaşılmıştır. Bölgedeki bu zengin tarih ve kültür mirasının, ilerleyen dönemlerde turizm projeleri kapsamında değerlendirilebileceğı ve turistlere açılabilceğı düşünülmektedir (TRT Haber, 2024). Saraydüzü ilçesinde gerçekleştirilen araştırmaların devam etmesi, ilçenin tarihi hakkında pek çok yeni bilginin ortaya çıkmasına vesile olacaktır. Özellikle Roma dönemine ait mezar kalıntılarının tespiti bölgede daha önce bilinmeyen tarihî detayların gün yüzüne çıkmasına imkân sağlamıştır. Bu tür araştırmaların sürdürülmesiyle Saraydüzü'nün geçmişı, kültürel mirası ve antik yerleşim alanlarıyla ilgili daha fazla keşif yapılması muhtemeldir. Bölgedeki zengin tarihî miras turistlerin ilgisini çekerek Saraydüzü'nü daha fazla ziyaret edilen bir destinasyon haline getirebilecektir. Bu durum ilçenin ekonomik ve kültürel açıdan gelişimine olumlu katkı sağlayacaktır. Bu nedenle Saraydüzü'nün tarihî ve kültürel zenginliklerini keşfetmek ve tanıtmak adına yapılan araştırmalara devam etmek ilçenin geleceğı adına son derece önem arz etmektedir.

Görsel 3.36 Cuma Köyü Cami. Kaynak: 7.2.2024 <https://www.kulturportali.gov.tr>

Saraydüzü Yayları ve Mesire Alanları

Saraydüzü ilçesinde doğa ile iç içe geçen güzellikleriyle dikkat çeken Yukarıarım, Soğuksu Mesire Yeri, Göktepe, Cumasuyu Mesire Yeri ve Aksu Yaylası gibi bilinen alanlar bulunmaktadır. Bu bölgeler, mesire yerleriyle ve yaylalarıyla öne çıkarak doğasever turistlerin dikkatini çekmektedir. Bu bölgeler özellikle huzurlu bir kaçış ve doğayla iç içe bir deneyim arayan turistler için ideal destinasyonlar olarak öne çıkmaktadırlar.

Saraydüzü El Sanatları

Saraydüzü yöresinde geleneksel dokuma sanatı, genellikle çember ve peşkir üzerine odaklanmıştır. Çember dokuma işi, Gökırmak ile Kızılırmak arasındaki Saraydüzü ilçesindeki köylerde yoğunlaşmaktadır. Geçmişte köylülerin pamuk ekmek suretiyle elde ettikleri lifleri çıkırıklarda eğirerek iplik haline getirdikleri ve bu iplikleri çember yapımında kullandıkları bilinmektedir. Ancak zamanla ipliklerin hazır olarak satın alınmaya başlanmasıyla birlikte bu süreç değişmiştir. Yerel halk tarafından yapılan “ışlikler” dokuma tezgâhları olarak adlandırılır ve genellikle köylüler tarafından üretilir. Bu ışliklere ilçenin neredeyse tüm köylerinde rastlamak mümkündür. Işliklerde çeşitli dokuma ürünleri özellikle çember, eteklik ve mahrama üretilir. Yöre kültüründe çember ve mahramalar çeyiz sandıklarının olmazsa olmazlarıdır. Geçmişte bu ışliklerde şal, fes, mahrama, etek, torba ve heybe gibi ürünlerin de dokunduğu bilinmektedir (Koyuncu, 2020). Yerel dokuma sanatının benzersizliği, Saraydüzü'nün turizm potansiyelini artırarak bölgeyi keşfetmeye gelen turistlerin ilgisini çekmektedir. Bu zengin kültürel miras, el sanatlarının ve geleneksel dokuma yöntemlerinin yaşatılmasına olanak tanırken aynı zamanda yerel ekonomiye de olumlu katkı sağlayabilecektir. Bu özel el işçiliği ürünleriyle donatılmış olan Saraydüzü sadece doğal güzellikleri ile değil aynı zamanda yerel kültürün zenginliğini de sergileyerek turistlere benzersiz bir deneyim sunmaktadır.

Saraydüzü Yöresel Yemekleri

Saraydüzü mutfağı genel olarak pirinç pilavı, katı hamur, keşkek, çullu aş, tirit, sırık kebabı, kuzu dolması, kuzu kapama, sarı burma, un helvası, çeşitli sebzelerle ve baklagillerle zenginleşen lezzetleriyle ön plana çıkmaktadır (Koyuncu, 2020). Bu geleneksel yemekler, Saraydüzü'nün zengin kültürel mirasını ve özgün mutfak kültürünü yansıtarak bölgenin gastronomik çeşitliliğini ön plana çıkarmaktadır. Bu

lezzetler sadece bir yemek değil aynı zamanda Saraydüzü'nün tarihini ve toplumsal yapısını yansıtan önemli birer kültürel simge olarak kabul edilmektedir. Bu yemekler turistlere yöresel lezzetlerin yanı sıra Saraydüzü'nün zengin kültürünü deneyimleme fırsatı sunmaktadır.

3.1.8 Sinop Merkez İlçe

Sinop, Türkiye'nin Karadeniz kıyısında yer alan eşsiz güzelliklere sahip bir destinasyondur. Sinop merkez ilçesi; Türkiye'nin en kuzeyinde, doğallığını koruyan geniş kumsalları, tarihi zenginlikleri ve kültürel mirasıyla büyüleyici bir turizm potansiyeline ev sahipliği yapmaktadır. Sinop'un tarihi ve kültürel zenginlikleriyle birleşen doğal güzellikleri, şehri sadece bir tatil destinasyonu olmaktan öte unutulmaz bir turistik deneyim merkezi haline getirmektedir.

3.1.8.1 Sinop Merkez Turizm Değerleri

Sinop Alaaddin Cami

Erken dönem Türk cami mimarisinin hoş bir örneği olan bu yapı, vakıf kayıtlarına göre 1214 yılında Alaaddin Keykubat tarafından yaptırılmıştır. Caminin ortasında biri büyük üç kubbe, doğu ve batı yönlerinde ise birer küçük kubbe bulunmaktadır. Caminin avlusunda şadırvan ve kuzeydoğu kenarında ise İsfendiyaroğulları'na ait bir türbe yer almaktadır (Önal, 2017). 1268 yılında Rum baskınının neden olduğu hasarı gidermek amacıyla cami Süleyman Pervane tarafından restore edilmiştir. Sonrasında çeşitli Türk liderleri tarafından da restore edilen caminin Türk taş oymacılığının eşsiz örneklerinden olan minberi büyük kubbenin çökmesiyle hasar görmüştür ve kırılmıştır (Eskici, 2002). Zaman içinde gerçekleştirilen restorasyon çalışmaları sadece tarihi caminin fiziksel yapısını onarmakla kalmayıp aynı zamanda kültürel mirasın korunması ve gelecek nesillere aktarılması için de kritik bir rol oynamıştır.

Görsel 3.37 Alaaddin Cami. Erişim: 20.2.2024 <https://www.kulturportali.gov.tr>

Sinop Cezayirli Ali Paşa Cami

Ada mahallesinde konumlanan Cezayirli Ali Paşa Cami, Seyyid Bilal Türbesi ile komşu bir yapıdır ve kitabesinden elde edilen bilgiye göre 1867 yılında Cezayirli Ali Paşa tarafından inşa edilmiştir (Yurdakul, 2012). Cami, moloz taş ve harçla inşa edilmiş olup ahşap bir çatıya sahiptir (Başoğlu, 1978). Bu tarihi yapı Sultan Abdülhamit tarafından şahsen 1898 yılında restore ettirilmiştir (Önal, 2017).

Görsel 3.38 Cezayirli Ali Paşa Cami. Erişim: 21.2.2024 <https://www.kulturportali.gov.tr>

Sinop Mehmet Ağa Cami (Kaleyazısı Cami)

1651 yılında Mehmed Ağa tarafından yapımı başlatılan cami 1909'da halk tarafından yapılan bir çalışma ile onarılarak kuzeybatı kenarına kesme taştan bir minare eklenmiştir. Bugün tipik bir Osmanlı dönemi dikdörtgen planlı cami şemasını yansıtan yapının mihrap ve minberi 2009'da onarım görerek orijinalliğini büyük ölçüde yitirmiştir. Caminin güney yönündeki alanda altı adet mezar bulunmaktadır (Sinop İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2024).

Görsel 3.39 Mehmet Ağa Cami. Erişim: 21.2.2024 <https://www.kulturportali.gov.tr>

Sinop Saray Cami

1374 yılında Candaroğlu Celalettin Beyazıt hükümdarlığında inşa edilen Saray Cami, Tersane çarşısının arka sokağında bulunmaktadır. Cami; kesme taş yapısı, tek kubbeli mimarisi, dikkat çekici mihrabı ve kitabesi ile döneminin izlerini yansıtmaktadır (Aydın, 2017).

Görsel 3.40 Saray Cami. Erişim: 21.2.2024 <https://www.kulturportali.gov.tr>

Sinop Hacı Ömer Cami (Tersane Cami)

Tersane mevkinde bulunan Hacı Ömer Cami, 1903 yılında dönemin önde gelenlerinden Hacı Çerkez Ömer Efendi tarafından restore edilmiştir. Zamanında bu alanda İsmail Ağa Gümrük Camisi olarak bilinen ahşap bir yapının olduğu bilinmektedir. Bu ahşap mimariye sahip caminin ilk kurucusunun Karpuzcuoğlu Mehmed Ağa olduğu düşünülmekte ise de caminin yapım tarihi kesin olarak bilinmemektedir.

Görsel 3.41 Hacı Ömer Cami. Erişim: 22.2.2024 <https://www.kulturportali.gov.tr>

Sinop Kefevi Cami

Kefevi mahallesinde yer alan cami 1571-1581 arasında Şeyh Mahmut Kefevi tarafından inşa edilmiştir (Aydın, 2017). Kefevi Cami, Sancak Mutasarrıfu Bekir Paşa marifetiyle 1896 yılında restore edilmiştir (Çakmak, 2009).

Görsel 3.42 Kefevi Cami. Erişim: 22.2.2024 <https://www.kulturportali.gov.tr>

Sinop Meydankapı Cami

Sakarya Caddesi'nde konumlanan yapının ilk inşa tarihi net olmasa da Şeyh Ömer Efendi marifetiyle inşa edildiği kayıtlardan anlaşılmaktadır. 1878'de Mutasarrıf Ahmet Kâmil Paşa tarafından Kanuni Sultan Süleyman'a ithaf edilerek restore edilmiş olan caminin ahşap minaresi Sinop'un en güzel minarelerinden biri olarak öne çıkmaktadır (Çakmak, 2009).

Fotoğraf 3.43 Meydankapı Cami. Erişim: 22.2.2024 <https://www.kulturportali.gov.tr>

Sinop Fetih Baba Mescidi

Meydankapı Mahallesi'nde bulunan yapının kapısının üzerinde ve doğu bölümünde iki kitabe yer almaktadır. Kitabelerden edilen bilgilere göre mescidin 1353 yılında İsmail bin Uslu Bey tarafından inşa edildiği ve sonrasında ise 1908 yılında Fetih Baba tarafından restore edildiği anlaşılmaktadır (Yurdakul, 2012). Mermerden oluşturulan zarif mihrap üzerinde kabartma olarak Ayetül Kürsi'nin yazılı olduğu süslemelerle dikkat çekmektedir (Eskici, 2002).

Görsel 3.44 Fetih Baba Mescidi. Erişim: 22.2.2024 <https://www.kulturportali.gov.tr>

Sinop Ulu Bey Mescidi

Alaaddin Camisi'nin kuzey tarafında yer alan yapının, kayıtlardan edilen bilgilere göre Ulu Bey Mescidi olduğu anlaşılmaktadır. Ulu Bey'in, zamanında Sinop'un ileri gelenlerinden biri olduğu ve "Sinop Fatih'i" olarak tanındığı bilinmektedir. Mescidin kesin inşa tarihi tam olarak bilinmemektedir (Akyol, 2012). Zamanla harap olan Ulu Bey Mescidi, yıkık dökük bir duruma gelmiştir. 1950'li yıllarda bu araziye alan Hacı Hasan ACUN, yıkık yapıyı ortadan kaldırmıştır ve yerine bir cami inşa ettirmiştir. Bu arazi üzerinde 1950'li yıllarda inşa edilen cami ve bahçesinde Hasan ACUN'un evi bulunmaktadır. Caminin ibadete halen açık olduğu ancak caminin bahçesindeki evde kimsenin yaşamadığı bilinmektedir. (Demirel, 2024).

Sinop Seyyid Bilal Türbesi

Ada mahallesinde bulunan Seyyid Bilal Türbesi, Cezayirli Ali Paşa Camisi'nin sol tarafında geniş bir alanda konumlanmıştır. Türbenin, Emir Beklemiş tarafından 1280 yılında Emir Tayboğa için yaptırıldığı kitabesinden anlaşılmaktadır (Yurdakul, 2012). Moloz taştan yapılmış ve kubbe ile örtülmüş olan türbenin girişi caminin içindedir. Türbede sağ taraftaki ahşap olmak üzere, soldaki üç mermer sanduka ile birlikte toplam dört sanduka bulunmaktadır. Ahşap bir kafes ile örtülü olan mezarın Seyyid Bilal'e ait

olduğu kabul edilmektedir. Sol tarafta bulunan parmaklıklı mezar ise Tayboğa'ya aittir. Türbede bulunan diğer yeşil örtülü iki mezarın ise kime ait olduğu tam olarak bilinmemektedir (Üstün, 2008). Seyyid Bilal Türbesi, Sinop halkı ve destinasyona gelen turistler için özel bir öneme sahip olmakla birlikte en çok ziyaret edilen noktalardan biridir. Tarihi ve kültürel zenginlikleriyle dikkat çeken türbe, ziyaretçilere şehrin geçmişi ve mirası hakkında bilgi sunmanın yanı sıra, manevi bir atmosfer sunarak ruhsal bir deneyim yaşatmaktadır.

Görsel 3.45 Seyyid Bilal Türbesi. Erişim: 29.2.2024 <https://www.kulturportali.gov.tr>

Sinop İsfendiyoğulları Türbesi

Alaaddin Cami avlusundaki türbede Candaroğulları'ndan Celalettin Beyazıt, oğlu İsfendiyar ve İsfendiyar'ın oğlu İbrahim Bey ile bu aileye ait sekiz kişinin mezarı bulunmaktadır. Ne zaman ve kim tarafından inşa edildiği kesin olarak bilinmemekle birlikte türbedeki sandukalar, Türk taş işçiliğinin ve oymacılığının öne çıkan örneklerini sunmaktadır (Çakmak, 2009). Türbe ziyaretçilere Türk kültürünün ve sanatının zengin mirasını keşfetme şansı vermektedir.

Görsel 3.46 İsfendiyoğulları Türbesi. Erişim: 29.2.2024 <https://www.kulturportali.gov.tr>

Sinop Sultan Hatun Türbesi (Aynalı Kadın Türbesi)

Arkeoloji Müzesi bahçesinde yer alan ve "Aynalı Kadın Türbesi" olarak da bilinen yapı 1395 yılında inşa edilmiştir. Türbenin içindeki üç sandukadan biri, Osmanlı Padişahı Orhan Bey'in oğlu Süleyman Paşa'nın kızı Sultan Hatun'a aittir. Sultan Hatun ayrıca Candaroğlu Beyi Süleyman Paşa'nın da eşi olarak bilinmektedir. Türbede bulunan diğer mezarların kime ait olduğu ise tam olarak bilinmemektedir. Kare planlı bir mimariye sahip olan türbe kesme taş kullanılarak inşa edilmiştir. Zamanının benzer yapılarına bakıldığında orijinal olarak kubbe ile örtülmesi gereken yapı, günümüzde ahşap çatı ve kiremit ile örtülüdür (Sinop Valiliği, 2024).

Fotoğraf 3.47 Sultan Hatun Türbesi. Erişim: 29.2.2024 <https://www.kulturportali.gov.tr>

Sinop Hatunlar Türbesi

Candaroğulları dönemine ait Hatunlar Türbesi, Cezayirli Ali Paşa Camisi'nin yanında konumlanmaktadır ve tek kubbeli kare planlı bir mimariye sahiptir. Ne zaman inşa edildiği tam olarak bilinmese de Celalettin Beyazıt'ın oğlu İskender'in karısı ve kızı Türe Hatun için yapıldığı düşünülmektedir (Eskici, 2002).

Görsel 3.48 Hatunlar Türbesi. Erişim: 29.2.2024 <https://www.kulturportali.gov.tr>

Sinop Gazi Çelebi Türbesi

Gazi Çelebi Türbesi, Pervâne Medresesi'nin içinde bulunmaktadır ve türbe içinde bulunan mezarlardan birinin Gazi Çelebi'nin kızına ait olduğu düşünülmektedir. Mezar taşları Selçuklu dönemini andıran uzun sandukalar şeklindedir. Mezarların baş ve ayak kısımlarında bulunan taşlarda Gazi Çelebi ve babasının isimleri ile Gazi Çelebi'nin ölüm tarihi yazmaktadır. Mezar taşları üzerinde bulunan kitabelerde ise “*Bu Mesut Çelebi'nin oğlu Gazi Çelebi'nin kabridir; Allah onların toprağını temiz kılsın*” ve “*722/(1322-1323)*” senesi tarihinde yazmaktadır (Tunç ve Özbek, 2020).

Fotoğraf 3.49 Gazi Çelebi Türbesi. Erişim: Tunç ve Özbek, (2020).

Sinop Yeşil Türbe

Yeşil Türbe, Alaaddin Cami'nin doğusunda ve Sakarya Caddesi üzerindedir. Tahmini olarak Candaroğulları döneminde inşa edildiği düşünülmektedir (Başoğlu, 1978). Taştan inşa edilmiş, kubbeli bir yapı olan türbe içerisinde iki kişinin yattığı bilinmektedir. Ağaçtan yapılmış sandukalarının üzerlerinde kitabeleri bulunmamaktadır. Söylentilere göre bu mezarlardan biri Seyid Yeşil Mustafa Baba'ya aittir ve duvardaki soyağacından alınan bilgi bunu doğrulamaktadır. Türbede bulunan diğer mezarın ise kime ait olduğu tam olarak bilinmemektedir (Önal, 2017).

Görsel 3.50 Yeşil Türbe. Erişim: 29.2.2024 <https://www.kulturportali.gov.tr>

Sinop Tayboğa Türbesi

Camiikebir mahallesinde bulunan türbe, dikdörtgen planlı ve doğu-batı konumlu bir yapıdır. Türbenin yan duvarları moloz, üst bölümü ise yarım ahşap ve kiremit ile kaplıdır. Türbenin güneye bakan yüzünde kemerli bir yapıya sahip giriş kapısı ve yine güney yüzde iki adet dikdörtgen planlı pencere bulunmaktadır (Sinop İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2024). Türbenin kime ait olduğuna dair kesin bilgiye eldeki mevcut kayıtlardan ulaşılamamaktadır. Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün 2008 yılında yaptığı restorasyon çalışmaları ile türbenin korunması sağlanmıştır (Akyol, 2012).

Görsel 3.51 Tayboğa Türbesi. Erişim: 1.3.2024 <https://www.kulturportali.gov.tr>

Sinop Yesari Baba Türbesi

1803 yılında Batum'da doğan ve asıl adı Mehmet olduğu bilinen Yesari Baba'nın, Yesari lakabını solak olduğu için aldığı rivayet edilmektedir. Bektaşî olan Yesari Baba Sinop'ta bir dergâhın dedeliğini üç-dört yıl boyunca yapmıştır. 1881 yılında, 78 yaşında iken Sinop'ta vefat etmiştir ve Zeytinlik mevkisindeki türbesine defnedilmiştir (Önal, 2017). Türbenin restorasyonu için günümüzde proje çalışmaları sürdürülmektedir.

Fotoğraf 3.52 Yesari Baba Türbesi. Erişim: 1.3.2024 <https://www.kulturportali.gov.tr>

Sinop Süleyman Pervane Medresesi

1262 yılında Selçuklu Veziri Muinüddin Süleyman Pervane tarafından inşa edilen Pervane Medresesi Alaaddin Cami'sinin arka kısmında bulunmaktadır (Yurdakul, 2012). Medresenin giriş bölümü geniş bir avluya açılmaktadır ve avlu mermer sütunlar üzerine inşa edilmiş revaklarla çevrili olup, revakların içinde iki tarafa dağılmış toplam 16 küçük oda bulunmaktadır. Ayrıca avlu ortasında estetik bir şekilde tasarlanmış mermer bir çeşme bulunmaktadır. Medresenin kitabesi Selçuklu neshi ile yazılmıştır ve giriş kapısının üzerinde yerini almaktadır (Berberoğlu, 2010). Medrese, günümüzde turizm amaçlı ziyarete açıktır. Odaları ise yöresel el sanatları ve hediyelik eşya satış birimleri olarak kullanılmaktadır.

Görsel 3.53 Süleyman Pervane Medresesi. Erişim: 1.3.2024 <https://www.kulturportali.gov.tr>

Sinop Yukarı Hamamı

Hamam, Sakarya Caddesi'nde Alaaddin Cami yanındaki ara sokakta konumlanmaktadır. Camiye yakınlığı dolayısıyla halk arasında Alaaddin Hamamı olarak da bilinmektedir (Berberoğlu, 2010). Hamamda iki ayrı bölüm bulunduğu ve doğu tarafını erkeklerin batı tarafını ise kadınların hamam olarak kullandığı bilinmektedir. Vakıf kayıtlarından elde edilen verilere göre, hamamı 1215 yılında Pervane Süleyman'ın inşa ettirdiği anlaşılmaktadır (Yurdakul, 2012). Hamam günümüzde orijinal işlevini yitirmiştir ve farklı kullanım amaçları kapsamında ticari işletmelere kiralanarak hizmet vermektedir.

Görsel 3.54 Yukarı Hamam. Erişim: 4.3.2024 <https://www.kulturportali.gov.tr>

Sinop Aşağı Hamamı

Osmanlı Devleti zamanına ait olan Aşağı Hamam geniş bir alana yayılan eski bir yapıdır. Hamam kuzey güney doğrultulu konumlanmaktadır ve hamamın bir müstemilatı bulunmaktadır. Yapı kubbeli bir mimariye sahiptir ve üst bölümü tonoz ve kiremit ile kaplıdır (Sinop Valiliği, 1992). Hamama ait bir kitabenin bulunmaması bugüne kadar yapılan araştırmalarda inşa tarihinin kesin olarak bilinmemesine neden olmaktadır. Paflogonya eserinin sahibi Ahmet GÖKOĞLU ise Seyyid Bilâl'in hamamı inşa ettirdiğini belirtmektedir (Berberoğlu, 2010).

Görsel 3.55 Aşağı Hamam Erişim: 4.3.2024 <https://www.kulturportali.gov.tr>

Sinop Varoş Hamamı (Yalı Hamamı)

Yeni mahalle civarında bulunan hamamın kitabesi bulunmamaktadır. Ancak vakıf kayıtlarından elde edilen veriler hamamı yaptıran kişi olarak İsfendiyaroğlu II. İbrahim Bey'e işaret etmektedir. Hamam kesme taş ve moloz kullanılarak yapılmıştır (Berberoğlu, 2010).

Görsel 3.56 Varoş Hamamı. Erişim: 4.3.2024 <https://www.kulturportali.gov.tr>

Sinop Paşa Tabyaları

Sinop Karakum yürüyüş yolu sahil bölgesinde konumlanan tabyalar, Osmanlı-Rus Savaşları döneminde denizden gelebilecek düşman tehlikesine yönelik olarak

yapılmıştır. Yarımayı andıran şekliyle geniş bir alana yayılan tabyalar on bir top yatağına, cephaneliğe ve mahzenlere sahiptir (Özdemir, 2007).

Görsel 3.57 Paşa Tabyaları. Erişim: 4.3.2024 <https://www.kulturportali.gov.tr>

Sinop Arkeoloji Müzesi

Sinop'ta müzecilik faaliyetleri 1921 yılında başlamıştır ve o dönemde Sinop'un farklı bölgelerinde bulunan tarihi eserler bir araya toplanarak, o yıllarda ortaokul olarak kullanılan Mekteb-i İdadi'de güvence altına alınmıştır. Zamanla daha modern ve daha yeterli olabilecek bir yer arayışına gidilmesinin ardından bugünkü Okullar Caddesi üzerinde yeni bir müze binası yapılması için karar alınmıştır. 1969 yılında bina tamamlanarak 29 Ekim 1970 yılında müze ziyaretçilerine kapılarını açmıştır. Müzede Roma döneminden Selçuklu dönemine, Bizans döneminden Osmanlı dönemine kadar birçok eser ziyaretçiler için sergilenmektedir (Çakmak, 2009). Bu zengin koleksiyon, Sinop'un derin tarihini ve kültürel mirasını muazzam şekilde yansıtmaktadır.

Görsel 3.58 Arkeoloji Müzesi. Erişim: 4.3.2024 <https://www.kulturportali.gov.tr>

Sinop Etnografya Müzesi (Aslan Torun Konağı)

18. yüzyıl Osmanlı dönemi mimarisinin tüm izlerini barındıran konak günümüzde müze olarak hizmet vermektedir. Üç kat tasarlanan konağın ilk iki katı bindirme kat formunda

olup duvarları usta işçilik ile işlenmiş tahtalar ve çıtalar ile süslenmiştir. 1981 yılında devlet tarafından kamulaştırılan konak, 1985-1996 yılları arasında yapılan restorasyon çalışmaları ile aslına uygun olarak yenilenmiştir. Konak 2003 yılında müze olarak ziyaretçilerine kapılarını açmıştır (Özdemir, 2007).

Görsel 3.59 Etnografya Müzesi. Erişim: 4.3.2024 <https://www.kulturportali.gov.tr>

Sinop Deniz Şehitleri Anıtı

Deniz Şehitleri Anıtı 1853 yılında Rus donanmasının Sinop'a saldırısı sonucunda hayatını kaybettikten sonra anıtın bulunduğu alana topluca defnedilen şehit denizcilerin hatırasına inşa edilmiştir. Dönemin şartlarında mezarların yol üzerinde olması nedeniyle 1857 yılında Kaptan-ı Derya Mehmet Ali Paşa tarafından mezarların etrafı duvar örülerek koruma altına alınmıştır. Uzun yıllar bu duvarlar sayesinde korunması sağlanan deniz şehitleri mezarlığı için 1923 yılında Mutasaarîf Hüsnü Bey tarafından bugün bu alanda bulunan anıtın temeli halkın da katıldığı bir merasimle atılmıştır ve 1933 yılında Vali Abdülhak SAVAŞ anıtı yine merasimle açmıştır (Dereli, 2010). Bu anıt geçmişteki kahramanlıkları ve fedakarlıkları yaşatmak adına Sinop'un tarihinde önemli bir simge olarak varlığını sürdürmekte olup ayrıca ziyaretçilerine tarihî bir yolculuk yapma ve bu kutsal alanı keşfetme fırsatı sunmaktadır.

Görsel 3.60 Deniz Şehitleri Anıtı. Erişim: 5.3.2024 <https://www.kulturportali.gov.tr>

Sinop Balatlar Kilisesi Yapı Topluluğu (Mithridates Sarayı)

Yapı, Sinop Ada mahallesi bölgesinde konumlanmaktadır. Kalıntılarının oldukça geniş bir alana yayıldığı bilinen yapının Mithridates'in sarayı olduğuna dair bir inanış da hâkimdir. Prof. Dr. Gülgün KÖROĞLU liderliğinde 2010 yılından günümüze devam etmekte olan kazı çalışmaları ise yapı topluluğunun Geç Roma dönemine ait imparatorluk hamamı olduğunu meydana çıkarmıştır. Hamamın hristiyanlığın özgür bırakılması sonrası kiliseye dönüştürüldüğü alandaki mozaik ve mezar kalıntılarından anlaşılmaktadır (Soylu Yılmaz, 2022).

Görsel 3.61 Balatlar Kilisesi Yapı Topluluğu. Erişim: 5.3.2024 <https://www.kulturportali.gov.tr>

Sinop Serapis Tapınağı

1951'de Sinop Arkeoloji Müzesi bahçesinde yapılan kazı çalışmaları sırasında kalıntıları bulunan tapınağın M.Ö. 4. yüzyılda inşa edildiği, Doç. Dr. Ekrem AKURGAL ve L. BUDDE tarafından yapılan kazılarda tespit edilen materyallerden anlaşılmaktadır. Yapılan çalışmalarda Serapis, Dionysos, Herakles ve İsis figürlerine rastlanmıştır (Sinop İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2024). Bir yazıtın ortaya çıkardığı bilgilere göre tapınağın Yunanlılar ve Mısırlılar tarafından ortak tanrı olarak kabul edilen Serapis'e ait olduğu iddia edilmektedir. Tabanında mozaik döşeme bulunmakta olan tapınağın üzeri koruma amaçlı kapalı tutulmaktadır (Dereli, 2010).

Görsel 3.62 Serapis Tapınağı. Erişim: 5.3.2024 <https://www.kulturportali.gov.tr>

Sinop Tarihi Cezaevi

1214 yılında Selçukluların Sinop’u fethinin ardından, Sultan İzzettin Keykavus fetih hatırası olarak şehre bir iç kale inşa ettirmiştir. Sinop Tarihi Cezaevi de inşa edilen bu kalenin içinde konumlanmaktadır. İç kale, yükseklikleri bazı noktalarda otuz iki metreye kadar ulaşan on bir adet burç ile daha güçlü hale getirilmiştir. İç kale ilk inşa zamanlarında tersane olarak da kullanılmıştır (Çakmak, 2009). İç kale resmi olarak cezaevi statüsüne 1887 yılında dönüşmüştür. Sinop Cezaevi Osmanlı Devleti döneminde İstanbul’dan sonra ilk kurulan cezaevi örneklerinden biridir. 1887 yılında Sinop’ta mutasarrıf görevini yürütmekte olan Veysel Paşa iç kale içerisine yeni yapılar ile birlikte bir hamam inşa ederek iç kaleyi cezaevi haline getirmiştir. 1939 yılında da çocuk cezaevi binası iç kalenin kuzey bölümüne eklenmiştir (Yılmaz, 2009). Sinop Cezaevi, tarih boyunca birçok ünlü ismin ve düşünün sürgün olarak gönderildiği, aldığı cezayı çektiği ve eserlerini ürettiği önemli bir mekân olmuştur. Ünlü yazar ve şair Sabahattin Ali "Aldırma Gönül" dizelerini burada yazmıştır. Burada çekilen dizi projeleri, cezaevi atmosferini ve içinde barındırdığı tarihi dokuyu geniş kitlelere ulaştırarak Sinop Cezaevi'nin bilinirliğini artırmıştır.

Görsel 3.63 Tarihi Cezaevi. Erişim: 6.3.2024 <https://www.kulturportali.gov.tr>

Sinop Kalesi

Sinop Kalesi’nin M.Ö. 2000’li yıllarda bu coğrafyada yaşadıkları bilinen Gaskalar (Kaşkalar) tarafından veya M.Ö. VIII. yüzyılda Milet’ten gelen muhacirler tarafından inşa edildiği düşünülmektedir. Kimmerler’in taarruzu sonucunda kale VII. yüzyılda onarım geçirmiştir. VI. yüzyılda Sinop’un Pers hükümdarlığına geçmesi ile krallığın stratejik bir noktası haline gelen şehrin kaleler ile kuşatıldığı ve günümüzdeki kalelerin büyük bir bölümünün iki bin yıl önceye kadar gittiği anlaşılmaktadır (Önal, 2017). Sinop Kalesi Selçuklular döneminde yapılan kale ekleri ve düzenlemeler ile birlikte çok daha güçlü bir hale getirilmiştir (Tokgöz, 1973). Kumkapı, Tersanekapı, Yenicekapı,

Tabakhane Kapısı, Lonca Kapısı ve Deniz Kapısı Evliya Çelebi'nin Seyahatnamesinde kalenin giriş noktaları olarak geçmektedir. Ancak günümüze kadar sadece Kumkapı ve Lonca Kapısı varlığını koruyabilmiştir (Sinop Valiliği, 1993).

Görsel 3.64 Sinop Kalesi. Erişim: 7.3.2024 <https://www.kulturportali.gov.tr>

Sinop Saat Kulesi

Cumhuriyet dönemi yapılarından olan ve şehir için sembol haline gelmiş kule doğu surlarında eski özel idare binasının güneyindeki burcun üzerinde konumlanmıştır. Kulenin yapımında kare kesimli düzgün taşlar kullanılmıştır. Kuleye ulaşmak için burcun batısından çıkan taş merdivenler kullanılmaktadır (Eskici, 2002).

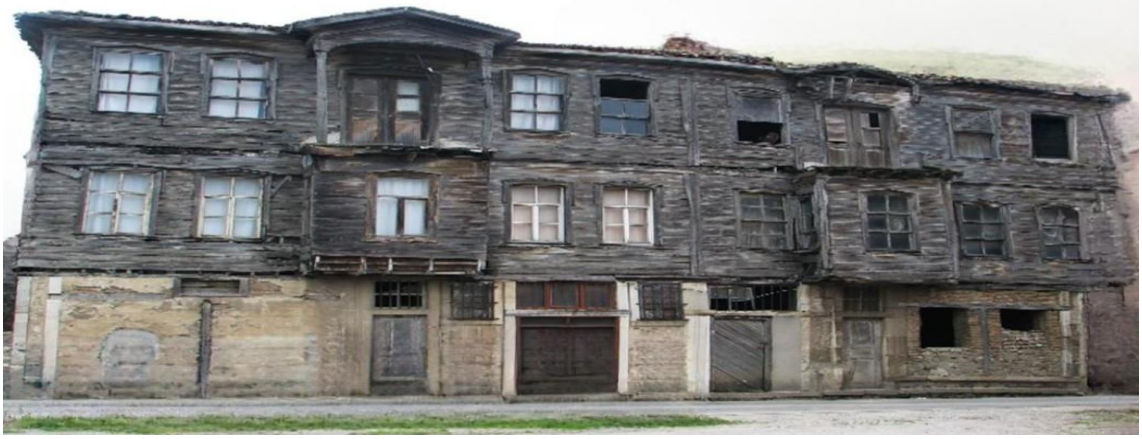

Görsel 3.65 Saat Kulesi. Erişim: 7.3.2024 <https://www.kulturportali.gov.tr>

Sinop Tarihi Evleri

Sinop Tarihi Evleri, Sinop ve çevresindeki ormanlardan elde edilen hammaddelerle yapılmış olup şehrin caddelerinde ve sokaklarında önemli sivil mimari örnekleri olarak turistleri karşılamaktadırlar. Evler, taş temelli ahşap veya ender görünen bağdadî tekniğiyle ve cepheleri ahşap olarak inşa edilmiştir. Betonarme yapıların kontrolsüz

artışı, şehirde sıkışan bu eski yapıların çoğunun bakımsız bir duruma düşmesine neden olmuştur (Önal, 2017).

Görsel 3.66 Sinop Tarihi Evleri. Erişim: 7.3.2024 <https://www.kulturportali.gov.tr>

Sinop Bizans Köprüsü

Sinop Çiftlikköy sahil bandında bulunan köprü Bizanslılardan günümüze kalan en önemli eserlerdendir. 20 metre uzunluğu, 3,65 metre genişliği olan köprü tek kemerli ve iki ayaklı mimari ile inşa edilmiştir (Tok, 2000).

Görsel 3.67 Bizans Köprüsü. Erişim: 7.3.2024 <https://www.kulturportali.gov.tr>

Sinop Tarihi Çeşmeleri

Sinop'un farklı yerlerinde tarihin farkı zamanlarında inşa edilmiş birçok tarihi çeşme bulunmaktadır. 1289 yılında Meydankapı mahallesinde inşa edilen Aslan Çeşmesi, 1500'li yıllarda Camikebir mahallesinde inşa edilen Fıskıran Çeşme, 1429 yılında Tuzcular Caddesi üzerinde inşa edilen Şehabüddin Çeşmesi, 1858 yılında Camikebir mahallesinde inşa edilen Terazi Çeşmesi ve Meydankapı mahallesinde Saray Çeşmesi, 1851 yılında Kefevi de inşa edilen Kefevi Çeşmesi ve Seyyid Bilal Cami alanında

bulunan Seyyid Bilal Çeşmesi, 1485 yılında Kale yazısı mahallesinde inşa edilen Sarımsaklı Çeşmesi ve 1853 yılında tersane de yaptırılan Şehitler Çeşmesi bu yapılardan birkaçıdır (Yurdakul, 2012). Sinop'taki çeşmeler sadece tarihi bir zenginlik kaynağı olmanın ötesinde kültürel mirası da temsil etmektedir. Bu çeşmeler şehrin geçmişine dair önemli ipuçları sunarak kültürel dokunun bir parçasını oluşturmaktadırlar.

Görsel 3.68 Fışkıran Çeşmesi. Erişim: 7.3.2024 <https://www.kulturportali.gov.tr>

Sinop Öğretmenevi

1883 yılında Vali Nardeli Veysel Paşa tarafından ve lise olması amacıyla yapımına başlanan yapı 1899 yılında Vali Ömer Şevki Paşa zamanında tamamlanarak hizmete açılmıştır. Ortaokul, lise ve köy yatılı okulu olarak da kısa süre hizmet veren yapı, 1972 yılına kadar ortaokul-lise olarak hizmete açık kalmıştır. Daha sonra kapsamlı bir restorasyona giren yapı, 1983 yılında tamamlanan tadilatı sonrası Sinop Öğretmenevi olarak hizmete yeniden açılmıştır (Yurdakul, 2012).

Görsel 3.69 Öğretmenevi. Erişim: 8.3.2024 <https://sinopogretmenevi.meb.k12.tr>

Sinop Dr. Rıza Nur İl Halk Kütüphanesi

1924 yılında dönemin Sağlık Bakanı Dr. Rıza Nur tarafından kurulmuştur. Kütüphane Dr. Rıza Nur Vakfının desteğiyle gelişmiştir ve bugüne ulaşmıştır (Akyol, 2012).

Görsel 3.70 Dr. Rıza Nur İl Halk Kütüphanesi. Erişim: 8.3.2024

<https://sinopogretmenevi.meb.k12.tr>

Sinop Eski PTT Binası

Yapım tarihi kesin olarak bilinmeyen binanın ilk olarak lise binası olarak kullanılmak üzere şehirde yaşayan azınlıklar tarafından inşa edildiğinden bahsedilmektedir. Bir diğer söylenti ise bir süre de Rus Elçiliği olarak hizmet veren binanın Ruslar tarafından inşa edildiğidir. İki katlı kesme taştan inşa edilen binanın 1913 yılında PTT'ye devri sonrası uzun yıllar kuruma hizmet verdiği bilinmektedir (Sinop Valiliği, 1992).

Görsel 3.71 Eski PTT Binası. Erişim: 11.3.2024 <https://www.kulturportali.gov.tr>

Sinop Hamsilos Tabiat Parkı

İl merkezine bağlı Abalı köyü yakınında bulunan ve 67,9 hektarlık yüzölçümü ile oldukça geniş bir alana yayılan Hamsilos Tabiat Parkı şehir merkezine 14 kilometre uzaklıkta konumlanmaktadır. Alanın etrafını Karadeniz, geniş ormanlık alanlar ve kırsal yerleşim bölgeleri çevrelenmektedir. Ormanlık alanda; kayın, meşe, dişbudak, gürgen ve defne gibi ağaç türleri yoğunlukta bulunmakla beraber bölge kuş türleri açısından da zengindir (Altunöz vd., 2014). Bu doğal güzelliklerle çevrili park, Sinop'un benzersiz alanlarından biridir. Doğa severler için adeta bir cennet olan bu bölge, turistlerin gözdesi konumundadır. Hamsilos, sadece muhteşem manzaralar sunmakla kalmayıp aynı zamanda Sinop'un doğal ve kültürel zenginliklerini keşfetmek isteyenler için unutulmaz bir deneyim sunmaktadır.

Görsel 3.72 Hamsilos Tabiat Parkı. Erişim: 11.3.2024 <https://bolge10.tarimorman.gov.tr>

Sinop Sarıkum Tabiatı Koruma Alanı

Sarıkum, Sinop'un 21 kilometre uzağında konumlanmaktadır ve ormanın, denizin ve gölün etkileyici şekilde bir araya geldiği doğa harikası bir tabiat koruma alanıdır. Sarıkum 400 hektar gibi oldukça geniş bir alana yayılmakta olup çevresi sık ormanlar ile kaplıdır. Alan, zengin bitki örtüsü ve çeşitli hayvan türleri ile dikkat çekmektedir. Özellikle birçok kuş türüne ev sahipliği yapan alan dar bir kara parçası ile denizden ayrılmaktadır ve deniz kenarında ince taneli kumlarla kaplı geniş bir kumsal yer almaktadır (Aydın, 2017).

Görsel 3.73 Sarıkum Tabiatı Koruma Alanı. Erişim: 11.3.2024 <https://www.kulturportali.gov.tr>

Sinop İnceburun

Sinop'un en kuzey ucunda yer alan İnceburun, çevresi sık ormanlarla çevrili bir bölgedir. Alan koruma altında olan birçok canlıya ev sahipliği yapmaktadır. Şehre uzaklığı yaklaşık 22 kilometre olan alanda gemilere yol gösterebilmesi için bir de deniz feneri bulunmaktadır (Aydın, 2017). İnceburun, Türkiye'nin en kuzey noktasında yer alması ve doğal güzellikleriyle turistlerin ilgisini çeken özel bir destinasyondur. Bölgedeki yoğun ormanlar, koruma altındaki canlılar ve deniz feneri turistlere benzersiz bir deneyim sunarak doğal ortamın keyfini çıkarmalarına olanak tanımaktadır.

Görsel 3.74 İnceburun. Erişim: 12.3.2024 <https://sinoptanitimmernegi.com>

Sinop Mesire Alanları ve Sahil Şeridi

Şehir merkezindeki Bahçeler mevki, geniş kum sahili ve mesire alanlarıyla hizmet vermektedir. Ayrıca iki kilometre uzaklıktaki Karakum plajları, bungalov, çadır ve karavan alanlarına ev sahipliği yapmaktadır. Karakum plajının karşısında Nisi Göleti mesire alanı bulunmaktadır. Şehir merkezine dokuz kilometre uzaklıktaki Akliman mevki, geniş kum sahili ve mesire alanlarıyla ön plana çıkmaktadır. Bu bölgeye kısa mesafe uzaklıktaki Akliman ve Abalı mesire alanı da turistlere çeşitli olanaklar sunmaktadır. Ayrıca merkeze iki kilometre uzaklıktaki Mobil ve Korucuk mevki ile 21 kilometre uzaklıktaki Sarıkum'da geniş kumsallar, karavan ve çadır alanları ile turistlere doğal güzellikleri bir arada sunmaktadır (Sinop İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2024).

Görsel 3.75 Akliman. Erişim: 12.3.2024 <https://www.kulturportali.gov.tr>

Sinop Merkez El Sanatları

Sinop'ta yaygın olarak icra edilen el sanatlarından biri kotracılıktır. Ağaç oymacılığı ve kotracılığın kökeni 1930'lu yıllara dayanmaktadır ve bu sanat dalına önemli katkılarda bulunan mâhkumlar Tarihi Cezaevi'nde bu beceriyi geliştirmişlerdir. Zamanla kotracılık, Sinop'un sembolik bir ögesi haline gelmiştir (Dereli, 2010). Ceviz, gürgen veya kayın ağaçlarından yapılan maketler genellikle ince gövdeli ve yelkenli tekneleri temsil etmektedir. Sinop'ta kotra, özgün bir denizcilik kültürü unsuru olarak öne çıkmaktadır. İl merkezinde bu el sanatıyla ilgilenenlerin sayısı ise oldukça fazladır. Başlangıçta Sinop Limanı'na gelen yolcu vapurlarındaki turistlere hediye olarak sunulan kotralar, zamanla ün kazanarak il dışına da gönderilmeye başlanmıştır. Kotra, Sinop'a özgü kültürel bir ürün olarak hem iç hem de dış turizmde önemli bir hediyelik materyal ve çekicilik unsurudur (Yurdakul, 2012). Merkezde yapılan bir diğer yaygın el sanatı ise bıçakçılıktır. Dedeleri Hüseyin Usta'nın 1890'da hobi olarak icra ettiği el sanatı Özekes ailesinde kuşaktan kuşağa geçen bir miras olarak kalmıştır ve bu el sanatı günümüze kadar gelmiştir. Bıçakların yapımında dayanıklı çelik malzeme ve saplarında ise manda, geyik boynuzu ve gül ağacı kökü kullanılmaktadır (Önal, 2017). Bu geleneksel el sanatları sadece bir zanaat değil aynı zamanda Sinop'un kültürel mirasının canlı bir parçasıdır. Hem yerel halkın hem de turistlerin ilgisini çeken özgün el yapımı ürünler geçmişten günümüze uzanan bir geleneği yaşatmanın yanı sıra turizmde de önemli bir cazibe noktası yaratabilir.

Görsel 3.76 Sinop Kotrası ve Bıçakları. Erişim: 12.3.2024 <https://www.kulturportali.gov.tr>

Sinop Merkez Yöresel Yemekleri

Sinop'un yöresel balıkları ve bu balıklar ile yapılan yemekler turistlere benzersiz bir lezzet deneyimi sunmaktadır. En başta Karadeniz hamsisi olmak üzere bu serin sularda avlanan her çeşit balık farklı tariflerle pişirilerek servis edilmektedir. Özellikle Sinop'ta

popüler olan içli tava, ana malzemesi hamsiyle hazırlanan ve herkesin mutlaka tatması gereken enfes bir lezzettir. Limandaki restoran teknelerinde ve sahil restoranlarında bu lezzeti deneyerek aynı zamanda kısa bir Karadeniz turu da yapmak mümkündür. Ayrıca hamur işleri de Sinop mutfağında önemli bir yer tutmaktadır. Kıymalı, cevizli, üzümlü ve yoğurtlu nokul, yoğurtlu ve cevizli Sinop mantısı, katlama ve tavuklu ıslama gibi hamur işleri ön plana çıkan lezzetlerdir. Bunların dışında mevsiminde yenecek Sinop kestanesi ise Türkiye'nin en lezzetli kestanelerinden biri olarak kabul görmektedir (Sinop Valiliği, 2024).

Görsel 3.77 Sinop Mantısı. Erişim: 12.3.2024 <https://www.kulturportali.gov.tr>

Sinop lakerdası, Sinop mantısı, Sinop nokulu ve Sinop kestane balı gibi yöresel özel tatlar coğrafi işaret olarak tescillenmiş lezzetlerdir. Bu yöresel lezzetler kültürel ve gastronomik mirasın korunması açısından da büyük öneme sahiptir. Çünkü geçmişten günümüze gelen bu lezzetler geleneksel tariflerle ve yöntemlerle hazırlanmaktadır. Sinop'un zengin gastronomik mirası turistlerin ilgisini çekerek bölgeye olan turizm potansiyelini artırırken aynı zamanda yerel ekonomiye de katkı sağlamaktadır.

3.1.9 Türkeli

Türkeli, tarihi boyunca farklı medeniyetlerin egemenliği altına girmiştir. 1460 yılında Fatih Sultan Mehmet'in Trabzon seferi sırasında Osmanlı Devleti'nin hâkimiyetine geçmiştir. Bu tarihten sonra Türkeli ve çevresi, Türk egemenliği altında devamlılığını koruyarak günümüze kadar gelmiştir. Türkeli ve çevresinin, Osmanlı dönemindeki merkezinin Hamamlı Köyü yani "Ayandon" olduğu bilinmektedir. Bu bilgi Osmanlı arşiv kayıtlarından, resmi yazışmalardan ve köydeki tarihi yapılar ile mezar taşlarından doğrulanabilmektedir. Ayandon, Osmanlı Devleti'nin 1530 yılından 1916 yılına kadar olan döneminde genel olarak ilçe statüsünde bulunmuştur. Cumhuriyet döneminde, Türkeli'nin eski adı olan "Yarna Köyü," 1922 yılında yabancı kökenli isimlerin

yasaklanmasıyla resmi olarak "Gemiyanı Köyü" olarak değiştirilmiştir. İlçe, 1957 yılında ilçe statüsüne yükseldiğinde ise günümüzdeki adı olan Türkeli'yi almıştır (Sinop Valiliği, 2024). Türkeli, Sinop'un batısında konumlanmaktadır ve Ayancık, Kastamonu-Çatalzeytin ve Kastamonu-Taşköprü ile komşudur. İlçenin yüzölçümü 263 kilometrekaredir ve sahil şeridi 25 kilometre uzunluğundadır. İsfendiyar Dağları'nın Karadeniz'e ulaştığı kıyı şeridinde sahil bölgesi yer almaktadır ve bu bölgeden itibaren hemen yükseltiler gözlemlenmeye başlamaktadır. İlçe, batı ve doğu Karadeniz ikliminin etkisinde kalmaktadır. Sıcaklık farklarının çok olmadığı ilçede her mevsim nemli ve yağışlı geçmektedir. Türkeli 4. derecede deprem bölgesinde bulunmaktadır (Türkeli Kaymakamlığı, 2024).

3.1.9.1 Türkeli Turizm Değerleri

Türkeli Hamamlı Köyü Cami

Osmanlı dönemi eserlerinden Hamamlı köyü camisinin orijinal kitabesi camide yer almamakla birlikte giriş kapısında 1827 tarihli bir mermer plaka bulunmaktadır. Caminin batı cephesinde ise 1827 tarihli bir Osmanlıca kitabe bulunmaktadır ve bu kitabenin şadırvana ait olduğu anlaşılmaktadır (Sinop İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2024).

Görsel 3.78 Hamamlı Köyü Cami. Erişim: 14.3.2024 <https://www.kulturportali.gov.tr>

Türkeli Kurugöl Yaylası Turizm Merkezi

Türkeli ilçesinin 12 kilometre kuzeybatısında bulunan Kurugöl Yaylası 800 metre yükseklikte bulunmaktadır. Merkez Karadeniz'in eşsiz doğal manzarasını gözlemlemek için ideal bir noktadadır. Ancak kamp yapmak isteyen turistlerin çadır ve temel ihtiyaçlarını yanlarında bulundurmaları gerekmektedir (Eskici, 2002).

Türkeli Çatak Kanyonu Tabiat Parkı (Çatak Şelaleleri)

07.08.2017'de Tabiat Parkı olarak tescil edilen Çatak Kanyonu Tabiat Parkı, Sinop ili Türkeli ilçesi Çatak köyünde bulunmaktadır. 420,42 hektar gibi oldukça geniş bir alanı kaplayan Tabiat Parkı içerisinde eşsiz güzellikte 39 adet şelale ve mağaralar yer almaktadır. Parkın planlanan yapılaşma tamamlandığında yıllık on bin turistin ziyaretine uygun hale geleceği düşünülmektedir. Alanda ayrıca birçok ağaç türü ve yaban hayvanı bulunmaktadır (Tarım ve Orman Bakanlığı 10. Bölge Müdürlüğü, 2024).

Görsel 3.79 Türkeli Çatak Şelaleleri. Erişim:14.03.2024 <https://bolge10.tarimorman.gov.tr>

Türkeli El Sanatları

Türkeli ilçesinde geleneksel el sanatı olarak sıklıkla koyun yününden sağlanan iplikler ile çorap ve kazak örgüsü icra edilmektedir. Bunun haricinde dokuma tezgahlarında ise çul kilimlerin üretimi yapılmaktadır (Koyuncu, 2020).

Türkeli Yöresel Yemekleri

Türkeli ilçesinde; keşkek, mancar yemeği ve palaz böreği gibi yöresel lezzetler ön plana çıkmaktadır (Önal, 2017). Bu yöresel lezzetler, Türkeli'nin mutfak kültürünün birer yansımasıdır. Geleneksel tatlarıyla bölgenin damak zevkine hitap eden bu yemekler turistlere unutulmaz bir gastronomik deneyim sunabilir.

4. YÖNTEM

Bu bölümde üzerinde çalışılan konu hakkında yönteme ilişkin amaç, kapsam, önem, alan seçim süreci, yöntem ve sınırlıklar bilgisine yer verilmiştir.

4.1 Araştırmanın Amacı ve Kapsamı

Bu çalışma Sinop'un turizm açısından sunduğu olanakları, çekicilikleri ve potansiyeli detaylı bir şekilde tespit etmeyi ve incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışmanın Sinop'un doğal güzelliklerinden tarihi dokusuna, kültürel mirasından gastronomisine kadar geniş bir alanı taraması ve kayıt altına alması planlanmıştır. Bu kapsamda Sinop'un tarihi, kültürel, doğal ve gastronomik değerleri tespit edilmeye ve potansiyellerinin ortaya çıkarılması veya arttırılması adına öneriler geliştirilmeye çalışılmıştır.

4.2 Araştırmanın Önemi

Sinop'un turizm değerlerinin ve potansiyelinin incelendiği bu çalışma, Sinop'un turizm açısından taşıdığı önemi vurgulayarak bölgenin turizm potansiyelinin daha iyi anlaşılmasına ve değerlendirilmesine olanak sağlayacaktır. Sinop'un zengin doğal güzellikleri, tarihi mirası, kültürel çeşitliliği ve gastronomik zenginlikleri gibi unsurlarının turizm açısından değerlendirilmesi hem bölgenin turizm potansiyeline ışık tutacaktır hem de turizm sektörü için önem taşıyan bilgiler sunacaktır. Sinop'un turizm alanındaki mevcut değerlerinin belirlenmesiyle, gelecekteki turizm faaliyetlerinin planlanması ve geliştirilmesi için temel bir yol haritasının belirlenebileceği düşünülmektedir. Belirlenecek bu temel yol haritası sayesinde destinasyon, turizm endüstrisinde daha rekabetçi bir konuma ulaşacaktır ve turizm haritasında daha görünür olacaktır.

4.3 Araştırmanın Alan Seçim Süreci

Sinop; zengin doğal güzellikleri, tarihi ve kültürel mirası, gastronomik çeşitliliği ile turizm açısından önemli ve çekici bir destinasyon olma potansiyeline sahiptir. Bu değerlerin bir arada incelenmesi ve değerlendirilmesi hem akademik hem de uygulama açısından büyük önem taşımaktadır. Bu kapsamda araştırma alanı olarak Sinop merkez ve ilçeleri belirlenmiştir ve sonrasında Sinop'un zengin doğal güzellikleri, tarihi ve kültürel mirası ile gastronomik çeşitliliği detaylandırılmıştır.

4.4 Araştırmanın Yöntemi

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden derleme esas alınmıştır. Derleme yöntemi; bir konuda yapılmış çalışmaların ayrıntılı bir şekilde incelenmesi ve bu çalışmalardan elde edilen bulguların, sonuçların ve değerlendirmelerin bir araya getirilip sentezlendiği bir araştırma türüdür. Bu tür çalışmalar genellikle konunun uzmanları tarafından, belirli bir yöntem izlenmeden ve farklı kaynaklardan elde edilen bilgilerin derlenerek sunulduğu metinlerdir (Karaçam, 2013). Derleme yöntemi çoğu zaman kendi dalında uzman araştırmacılar tarafından daha önce yapılmış çalışmaların ayrıntılı bir şekilde incelenip değerlendirmelerinin bir araya getirilerek sentezlendiği bir araştırma türüdür. Bu tür araştırmalar için *"inceleme, kuramsal çözümleme, kavramsal çözümleme, literatür taraması ve alanyazın taraması"* gibi farklı tanımlamalar da kullanılmaktadır (Yılmaz, 2021). Derleme yöntemi araştırmacılara geniş bir bakış açısı sunarak bilgi birikimini derinleştirmesine katkı sağlamaktadır. Derleme çalışmaları alanyazındaki boşlukları doldurma, mevcut bilgi birikimini güncelleme ve araştırmacıları ilgili konularda bilgilendirme konusunda da önemlidir.

4.5 Araştırmanın Sınırlıkları

Bu çalışma Sinop destinasyonunun il merkezi ve merkeze bağlı sekiz ilçesini içeren coğrafya ile sınırlandırılmıştır. Çalışma Sinop destinasyonunun mevcuttaki zengin doğal güzellikleri, tarihi mirası, kültürel çeşitliliği ve gastronomik zenginlikleri gibi unsurların belirlenmesi amacı ile 15 Ekim 2023-15 Mart 2024 tarihleri arasında tamamlanmıştır. Ayrıca belirlenen araştırma süresi ve alanı içerisinde erişilebilen alanyazın kaynakları da diğer bir sınırlıktır.

5. SONUÇLAR, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu çalışma Sinop'un turizm açısından sunduğu olanakları, çekicilikleri ve potansiyeli detaylı bir şekilde tespit etmeyi ve incelemeyi amaçlamaktadır. Bu kapsamda erişilebilen alanyazın çerçevesinde Sinop destinasyonunda bulunan mevcut turizm değerleri ve potansiyeli incelenerek değerlendirilmiştir. Yapılan değerlendirmeler ve öneriler doğal güzellikler, tarihi ve kültürel zenginlikler, turistik potansiyel ve çeşitlilik, turizm altyapısının güçlendirilmesi, tanıtım ve pazarlama stratejisinin güçlendirilmesi, çevresel sürdürülebilirlik, turizm işletmeleri ve hizmet kalitesi, kültür ve sanat etkinliklerinin artırılması, tarihi alanların restorasyonu ve doğal alanların korunması, alternatif turizm olanakları, etkinlikler ve festivallerin artırılması, turist memnuniyetinin sağlanması, yatırım ve işbirlikleri, ekoturizm olanaklarının geliştirilmesi, toplantı ve kongre turizmi alt başlıklarında detaylandırılmıştır.

➤ **Doğal Güzellikler:** Sinop çok sayıda plaj, yayla, şelale ve mağara gibi doğal güzelliğe ev sahipliği yapmaktadır. Bu doğal güzellikler turistler için bu destinasyonu cazip ve çekici hale getirmektedir. Sinop'un kıyı şeridi boyunca uzanan plajları, temiz deniz suyu ve doğal peyzaj alanları turistleri cezbetmektedir. Plajlar, deniz turizmi için önemli bir çekim noktası oluşturmaktadır. Sinop'un yüksek kesimlerinde yer alan yaylalar serin iklimi ve doğal güzellikleriyle doğaseverleri kendine çekmektedir. Yayla turizmi bölgeye yaz aylarında gelen turistler için popüler bir alternatif sunmaktadır. Turistler bu bölgelerde kamp faaliyetlerinde bulunabilmektedirler. Sinop'un iç kesimlerinde bulunan şelaleler doğal yaşamın zenginliğini ve doğanın huzur verici atmosferini turistlere sunmaktadır. Şelaleler; trekking ve doğa yürüyüşleri için ideal alanlar olarak turistlerin ilgisini çekmektedirler. Sinop'un mağaraları, tarih öncesi dönemlerden kalma izler taşıyan ve doğal oluşumlarıyla etkileyici yerlerdir. Mağara turizmi, arkeoloji ve doğa tutkunları için önemli bir alternatiftir. Sinop'un iç kesimlerinde yer alan ormanlık alanlar ve doğal parklar, doğa ile iç içe zaman geçirmek isteyen turistler için ideal noktalardır. Ağaç türlerinin çeşitliliği, kuş gözlemi ve doğa yürüyüşleri gibi aktiviteleri seven turistler için geniş olanaklar sunmaktadır. Sinop'un çeşitli ekosistemleri, yaban hayatının zenginliğini ve biyoçeşitliliğini barındırmaktadır. Bu alanlar, doğa ve çevre bilinci olan turistler ile araştırmacılar için önemli bir ilgi alanları oluşturarak ekoturizme katkı sağlamaktadır. Bu doğal güzellikler, turistlerin doğayla iç içe zaman geçirmesini sağlamanın yanı sıra bölgeye gelen turistlere farklı turizm deneyimleri de sunmaktadır.

➤ **Tarihi ve Kültürel Zenginlikler:** Sinop'un zengin tarihi mirası ve kültürel çeşitliliği turistler için önemli bir diğer çekim unsurudur. Kaleler, camiler, müzeler, tarihi evler ve diğer kültürel yapılar zengin bir tarihi ve kültürel deneyimi turistlere sunmaktadırlar. Bu zenginlikler binlerce yıllık geçmişi ve farklı medeniyetlerden izler taşıyan yapıları içermektedir. Özellikle Sinop Kalesi bu mirasın önemli bir parçasıdır. Sinop Kalesi, tarih boyunca stratejik bir konumda olmuştur ve farklı medeniyetler tarafından kullanılmıştır. Bu tarihi kale, turistlere geçmişin izlerini sürme ve tarihi bir yolculuk yapma fırsatı sunmaktadır. Sinop'taki camiler de tarihi ve kültürel zenginliği yansıtan önemli yapılar arasındadır. Alaaddin Cami başta olmak üzere varlığını günümüze kadar koruyabilen tarihi camiler, mimari açıdan önemli örneklerdir ve tarihi doku içinde turistlere huzurlu bir atmosfer sunmaktadırlar. Ayrıca Sinop'taki müzeler, tarihi ve kültürel açıdan önemli eserleri barındırmaktadırlar ve turistlere geçmişe ait bilgiler ve kültürel deneyimler sunmaktadırlar. Arkeoloji Müzesi ve Etnografya Müzesi destinasyonun zengin tarihini ve kültürel çeşitliliğini detaylı bir şekilde sergilemektedirler. Ayrıca bu müzelerde yer alan eserler turistlere geçmişten günümüze uzanan bir zaman yolculuğu yaşatmaktadırlar. Sinop'taki tarihi evler ise geleneksel mimariyi ve yaşam tarzını görmek isteyenler için önemli turistik cazibe merkezleridir. Bu evler Osmanlı dönemine ait döneme ilişkin mimari yapı örneklerini sergilemesi ve turistlere geçmişteki yaşamı deneyimleme fırsatı sunması açısından değerlidir. Tarihi evlerin sokakları, dar ve taş döşeli yapısıyla turistlere eski zamanları hatırlatarak nostaljik bir atmosfer sağlamaktadır. Sinop'ta bulunan türbeler de destinasyonun tarihi ve kültürel zenginliğini yansıtan diğer önemli yapılar arasındadır. Türbeler günümüzde turistlere manevi bir atmosfer sunarak dini turizm açısından önemli birer arz noktası haline gelmişlerdir. Sinop, tarihi kiliseler açısından da zengin bir destinasyondur. Özellikle Balatlar Yapı Topluluğu'nda devam eden çalışmalar ile ulaşılacak yeni kalıntılar ve eserler sayesinde destinasyon turizmine çok sayıda değer kazandırılmış olacaktır. Kiliseler turistlere dini ve kültürel açıdan önemli bir deneyim fırsatı sunmaktadırlar. Sinop'ta bulunan kaya mezarları da şehrin tarihi ve kültürel zenginliğini yansıtan yapılar arasındadır. Kaya mezarları, eski dönemlerde kullanılan mezar tiplerini göstermesi açısından da araştırmacılar için değerli birer kaynaktır. Kaya mezarları turistlere destinasyon tarihine dair bilgi verirken aynı zamanda doğal güzellikleriyle de dikkat çekmektedirler. El sanatları ve yöresel yemekler de Sinop'un kültürel zenginliğini yansıtan önemli unsurlardır. Turistler el sanatlarını ve yöresel lezzetlerini deneyimleyerek destinasyonun kültürü hakkında daha fazla bilgi edinebilmektedirler.

Lezzet tutkunları için Sinop, yerel mutfağının çeşitliliği ve taze deniz lezzetleriyle turistlerde unutulmaz deneyimler yaşatmayı başarmaktadır.

➤ **Turistik Potansiyel ve Çeşitlilik:** Yapılan bu çalışmanın sonuçları Sinop destinasyonunun yüksek turizm potansiyeline ve farklı turizm türlerine uygun olduğuna işaret etmektedir. Deniz turizmi, doğa turizmi, kültür turizmi ve gastronomi turizmi gibi alanlarda Sinop destinasyonunun gelişime açık olduğu belirlenmiştir. Sinop, sahip olduğu eşsiz doğal güzelliklerden tarihi ve kültürel zenginliklerine, zengin deniz ürünlerinden yöresel lezzetlerine kadar birçok turizm alanında büyük bir potansiyele sahiptir. Bu potansiyelin fark edilmesi, bu yönde atılacak adımlar ve yapılacak yatırımlar destinasyonu farklı turist profillerine hitap eden ve çok çeşitli turizm türlerini içeren bir cazibe merkezi haline getirecektir. Deniz turizmi açısından Sinop, sahil şeridi boyunca uzanan plajları ve temiz denizi ile öne çıkmaktadır. Merkez, Saraydüzü, Gerze ve Ayancık gibi ilçelerdeki kumsallar turistler için ideal güzelliktedirler ve dinlendirici bir deniz tatili deneyimi sunmaktadırlar. Ayrıca deniz turizmi için yelken, dalış ve balık tutma gibi aktivitelerin gün geçtikçe geliştiği ve Sinop turizmi için gelecekte daha büyük bir potansiyele ulaşacağı öngörülmektedir. Doğa turizmi açısından Sinop, yeşilin ve mavinin iç içe geçtiği bir cennettir. Destinasyon ormanlık alanları, yaylaları, şelaleleri ve mağaraları ile doğa severleri cezbetmektedir. Özellikle Erfelek Tatlıca Şelaleleri, Hamsilos Koyu ve Sarıkum Tabiatı Koruma Alanı gibi doğal güzellikler, trekking, kampçılık ve doğa yürüyüşleri için ideal noktalardır. Bu ve benzeri noktalarda planlanan yeni projeler destinasyonun turizm potansiyelini arttırmaya devam edecektir. Kültür turizmi açısından Sinop, binlerce yıllık tarihi ve zengin kültürel mirasıyla dikkat çekmektedir. Destinasyon sahip olduğu kaleleri, tarihi evleri, camileri, müzeleri ve antik kalıntıları ile turistlere geçmişe yolculuk yapma imkânı sunmaktadır. Bu mirasın korunması ve tanıtılması, gelecekte destinasyonun turizm potansiyelini daha da arttıracaktır. Restorasyon projeleri, müze ve tarihi mekânların bakımı gibi çalışmalar, turistlerin ilgisini çekecek niteliktedirler ve gelecek için daha çok umut vadetmektedirler. Gastronomi turizmi açısından Sinop, yöresel lezzetleri ve deniz ürünleriyle ön plana çıkmaktadır. Son zamanlarda yapılan tanıtım çalışmaları ile bu alanda da Sinop, gelecekte adından daha çok söz ettirecektir. Deniz, doğa, kültür ve gastronomi turizmi gibi alanlarda sunduğu tüm bu zenginlik destinasyonu turistler için cazip hale getirmektedir. Bu potansiyel, doğru stratejiler ve sürdürülebilir yönetim ile daha da artırılabilir ve Sinop'un turizmdeki konumunu güçlendirilebilir. Bu potansiyelin

değerlendirilmesi ve gelecek nesillere aktarılmasıyla, turizmin destinasyondaki ekonomik, sosyal ve kültürel etkileri pozitif yönde artacaktır ve Sinop'un turizm pazarlarındaki konumunu daha da sağlamlaştıracaktır.

Destinasyona ilişkin yukarda sayılan tüm bu zenginlikler ve destinasyonun potansiyeline ilişkin değerlendirmeler kapsamında şu öneriler geliştirilmiştir.

➤ **Turizm Altyapısının Güçlendirilmesi:** Sinop'un turizm potansiyelinin geliştirilmesi adına atılacak ilk adım mevcut turistik mekânların altyapısının güçlendirilmesi ve iyileştirilmesi olabilir. Bu kapsamda turistlerin ziyaret ettiği yerlerdeki yol, su, elektrik, tuvalet, duş, soyunma kabini ve internet gibi temel altyapı sistemlerinin sağlanması, modernize edilmesi ve standartlara uygun hale getirilmesi gerekmektedir. Ayrıca hem destinasyona diğer yerlerden hem de destinasyon içi ulaşım ağının da güçlendirilmesi ve turistik yerlere kolay erişimin sağlanması turistlerin seyahat deneyimlerini olumlu yönde etkileyebilir ve destinasyonun çekiciliğini daha da artırabilir.

➤ **Tanıtım ve Pazarlama Stratejilerinin Güçlendirilmesi:** Sinop'un turizm potansiyelini daha geniş kitlelere tanıtmak ve destinasyonun bilinirliğini ve çekiciliğini artırmak için güçlü turizm tanıtım ve pazarlama stratejileri geliştirilmelidir. Bu stratejiler arasında etkili pazarlama kampanyaları yürütülmesi büyük önem taşımaktadır. Tanıtım faaliyetleri özellikle çevrimiçi platformlar ve dijital medya araçlarıyla desteklenerek daha geniş kitlelere ulaştırılabilir. Web siteleri, sosyal medya platformları ve turizm broşürleri gibi araçlar kullanılarak destinasyonun doğal güzellikleri, tarihi ve kültürel mirası ve yöresel lezzetleri gibi çekici özellikleri vurgulanabilir. Ayrıca kamu kurumlarının ve kuruluşlarının turizm içerikli web sayfalarının güncel tutulması ve bu sayfaların mümkün olduğunca çok geniş bilgi içermesi sağlanabilir.

➤ **Çevresel Sürdürülebilirlik:** Bu kapsamda Sinop'ta yapılacak çalışmaların odak noktası doğal güzelliklerin korunması ve çevre bilincinin artırılması olmalıdır. Bu amaçla çevre bilincini arttıracak eğitim programları ve projeler hayata geçirilmelidir. Yerel halkın ve turistlerin doğal kaynaklara ve çevreye duyarlılığının artırılması için farkındalık oluşturacak etkinlikler düzenlenebilir. Özellikle turizm işletmelerinin çevre dostu politikalar benimsemesi ve sürdürülebilir stratejilerin hayata geçirilmesi, Sinop'un doğal ve kültürel varlıklarının uzun vadeli korunmasına katkı sağlayabilir. Bu sayede turizm faaliyetlerinin çevreye olan olumsuz etkileri asgari düzeye indirgenirken doğal çevrenin ve turizm destinasyonunun sürdürülebilirliği sağlanabilir.

➤ **Turizm İşletmeleri ve Hizmet Kalitesi:** Bu kapsamda destinasyonda başta konaklama tesislerinin kalitesinin artırılması ve standartlarının yükseltilmesi büyük önem taşımaktadır. Temizlik, konfor, güvenlik ve turist memnuniyeti odaklı hizmetler sunan konaklama tesisleri turistlerin beklentilerini tam anlamıyla karşılamaları durumunda destinasyona olan ilgi daha da artabilir. Ayrıca yiyecek-içecek ve alışveriş mekânlarında geleneksel lezzetlerin korunması ve sunumunun geliştirilmesi, turistlerin yerel kültüre daha yakından tanıklık etmelerini sağlayabilir. Bu sayede turistlerin deneyimleri daha zengin, etkileyici ve unutulmaz hale gelebilir. Turistlere yönelik rehberlik hizmetlerinin iyileştirilmesi de büyük önem taşımaktadır. Profesyonel turist rehberlik hizmetleriyle turistlerin destinasyonu daha doğru ve detaylı keşfetmeleri ve anlamaları sağlanabilecektir. Aynı zamanda turizm personelinin ve turistik görevlilerin eğitimine de önem verilmesi gerekmektedir. İyi eğitim almış ve deneyimli personel, turistlere daha kaliteli hizmet sunabilir ve onların memnuniyetini arttırabilir. Tüm bu adımların atılmasıyla turizm işletmelerinin sundukları hizmet kalitesi önemli ölçüde artabilir ve böylece destinasyonun turistler için daha çekici hale gelmesi sağlanabilir.

➤ **Kültür ve Sanat Etkinliklerinin Artırılması:** Sinop'un turizm potansiyelini güçlendirmek adına kültür ve sanat etkinliklerinin artırılması da büyük önem taşımaktadır. Bu kapsamda yöresel kültürü ve sanatı yansıtan ulusal ve uluslararası etkinliklerin düzenlenmesi önerilebilir. Özellikle geleneksel festivaller, konserler, sergiler ve tiyatro gösterileri gibi sanatsal faaliyetler ile turistlere benzersiz bir deneyim sunarak destinasyonun çekiciliği arttırılabilir. Ayrıca Sinop'un zengin kültürel mirasını yaşatmak için yerel etkinliklere de destek verilmelidir. Geleneksel danslar, müzikler, el sanatları ve yöresel tatların tanıtıldığı etkinlikler turistlere yerel kültürü daha yakından tanıma fırsatı sunabilir. Bu sayede turistlerin destinasyona olan ilgisi artarken, yerel halk da kültürlerini koruma ve yaşatma konusunda teşvik edilebilir. Kültür ve sanat etkinliklerinin çeşitlendirilmesi ve tanıtılmasıyla Sinop, kültür turizmi açısından daha da önemli bir konuma gelebilir.

➤ **Tarihi Alanların Restorasyonu ve Doğal Alanların Korunması:** Bu kapsamda yapılacak çalışmalar ve yatırımlar ile destinasyondaki kültürel mirasın ve doğal alanların korunması sağlanabilir. Doğal alanların korunması ve sürdürülebilir bir şekilde yönetilmesi sayesinde doğal çevrenin bozulması engellenebilir. Bu olumlu katkıları ve tarihi ruhu gözetilerek destinasyondaki tarihi alanların tespiti, korunması, restore edilmesi ve gelecek kuşaklara taşınması sağlanmalıdır. Aynı şekilde doğal alanların

korunması, temizliğinin, bakımının ve peyzajının sağlanmasıyla turistlerin memnuniyet düzeyleri arttırılmış olacaktır.

➤ **Alternatif Turizm Olanakları:** Bu kapsamda yapılacak çalışmalar ile Sinop destinasyonunun turizm çeşitliliğini arttırarak daha geniş bir turist kitlesine hitap etmesi sağlanacaktır. Örneğin; doğa turizmi zenginliklerini ön plana çıkarmak için ekoturizm ve trekking rotaları belirlenebilir, bisiklet ve jeep safari turları düzenlenebilir ve yamaç paraşütü gibi aktivitelerle daha cazip hale getirilebilir. Doğa ve deniz turizmi olanaklarına ek olarak destinasyonda kültür ve macera turizmine yönelik alternatif turizm aktiviteleri ve etkinlikleri planlanabilir.

➤ **Etkinlikler ve Festivallerin Artırılması:** Yöresel festivaller, konserler, sergiler ve diğer etkinlikler sayesinde destinasyondaki kültür ve sanat yaşamını zenginleştirerek yerel halka ve turistlere unutulmaz deneyimler sunulabilir. Ayrıca yıl boyunca veya periyodik olarak düzenlenecek çeşitli etkinliklerle turizm sezonunun uzatılması mümkün hale gelebilir. Bu tür etkinlikler hem yerel halkın turizme katılımını arttırabilir ve turizm bilincini geliştirebilir hem de turistler için farklı ve çekici bir deneyim yaşamalarına olanak sağlayabilir.

➤ **Turist Memnuniyetinin Sağlanması:** Bu kapsamda turistlerin ihtiyaçlarının, isteklerinin ve beklentilerinin belirlenmesi ve belli dönemlerde ölçülmesi önemlidir. Özellikle ulaşım başta olmak üzere konaklama, yeme-içme, rehberlik hizmetleri ve alışveriş gibi alanlarda turistlerin beklentileri yüksek düzeyde karşılanmaya çalışılmalıdır. Ayrıca turistlerden geri bildirimler alınmasına yönelik sistemler geliştirilerek elde edilen geri bildirimlerin düzenli olarak değerlendirilmesi ve bu doğrultuda hizmet kalitesinin sürekli olarak iyileştirilmesi gerekmektedir. Turistlerin yaşadıkları olumlu deneyimlerin destinasyonun imajına pozitif şekilde yansıdığı unutulmadan turistlerin destinasyonu tekrar ziyaret etme niyetleri canlı tutulmalıdır.

➤ **Yatırım ve İşbirlikleri:** Turizm sektörünün yerel, ulusal ve uluslararası ölçekte gelişimi için yatırım ve işbirlikleri oldukça önemlidir. Bu kapsamda öncelikle hangi alanlarda turizm sektörüne yatırım yapılacağı ve o destinasyonun hangi alanlarda gelişiminin teşvik edileceğine karar verilmesi gerekmektedir. Sonraki aşamada ise yatırımcılara ve turizm işletmelerine çeşitli teşvikler sağlanarak sektöre olan ilginin arttırılması hedeflenmelidir. Ayrıca kamu, özel sektör ve sivil toplum kuruluşları arasında işbirliklerinin arttırılması büyük önem taşımaktadır. Bu sayede turizm sektörü

için ortak projeler geliştirilerek sinerji yaratılabilir, sektörün daha verimli ve rekabetçi bir yapıya kavuşması sağlanabilir. Sinop ölçeğindeki destinasyonlar açısından bu tür çalışmalar önceliklidir. Oluşturulacak destek programlarının sayesinde destinasyondaki turizm aktörlerinin daha etkin ve sürdürülebilir bir şekilde faaliyet göstermeleri sağlanabilir.

➤ **Ekoturizm Olanaklarının Geliştirilmesi:** Eko-turizm faaliyetleri doğal yaşamın korunması ve çevre bilincinin geliştirilmesi adına bir destinasyonda oldukça önemli bir işlevi yerine getirmektedir. Sinop'un eşsiz doğal güzelliklerini keşfetmek isteyen turistler için eko-turizm rotaları oluşturmak ve bu rotalarda turlar düzenlemek doğal yaşamın korunmasına ve doğa bilincinin oluşturulmasına katkı sağlayacaktır. Bu turlara organik ve yerel ölçekte sürdürülen tarımsal aktiviteler eklenerek turistlere doğal ürünlerin deneyimletilmesi sağlanabilir. Bu turlar sayesinde turistler yöresel tarım süreçlerini yakından gözlemleyebilirler ve organik ürünlerin nasıl yetiştirildiğini öğrenebilirler. Ekoturizm olanaklarının geliştirilmesiyle hem turistlerin doğayla daha sağlam bir bağ kurmaları hem de çevre bilincinin artırılması, yerel üreticilerin ve kadın kooperatiflerinin desteklenmesi sağlanabilir.

➤ **Toplantı ve Kongre Turizmi:** Özellikle çevre illerden de gelecek talep gözetilerek Sinop destinasyonunda toplantı, kongre ve fuar amaçlı organizasyonlar için yapılacak yatırımlar ve arz olanakları destinasyonun tanıtımına ve bilinirliğine olumlu katkılar sağlayacaktır. Bu kapsamda turistlerin ve katılımcıların konaklama ihtiyaçlarını ve toplantı gereksinimlerini karşılayabilecek tesisler ve alt yapılar hazırlanabilir. Yılın farklı dönemlerinde çeşitli konferanslar, seminerler ve iş toplantıları için uygun mekânlar tasarlanabilir. Bununla birlikte modern kongre merkezleri ve teknolojik alt yapıya sahip toplantı salonları da oluşturulabilir. Bu adımlar, yaz sezonu dışında da Sinop'un turizm potansiyelini arttırarak şehrin turizm çeşitliliğini ve ekonomik büyümesini destekleyebilir.

Sinop destinasyonunun sahip olduğu turistik çekicilikler oldukça fazladır ve destinasyonun turizm potansiyeli de oldukça yüksektir. Bu kapsamda yapılan bu çalışmada destinasyon yönetim ve pazarlama örgütlerine, yerel yönetimlere, turizm işletmelerine ve işletmecilerine yönelik yukarıda öneriler sıralanmıştır. Akademik anlamda ise bu düzeyde destinasyonu turizm açısından tüm yönleriyle ele alan çalışmaların oldukça sınırlı olduğu tespit edilmiştir. Tüm bu öneriler, sınırlıklar ve tespitler gözetildiğinde bu çalışmanın alanyazına ve ilgili destinasyona sağlayacağı

katkı yadsınamaz bir gerçektir. Bundan sonraki süreçte ise araştırmacılar, turizm işletmecileri, turistler veya yerel halk nezdinde destinasyondaki turizm faaliyetlerini, olanaklarını, potansiyelini ve yapılabilecekleri ele alabilirler. Ayrıca destinasyonun mevcut turistik değerleri yerinde tespit edilerek var olan alanyazın ve katalog bilgileri güncellenebilir.

KAYNAKLAR

- Akyol, V. (2012). Sinop turizm potansiyeli. sinop: sinop üniversitesi turizm işletmeciliği ve otelcilik yüksekokulu, <https://docplayer.biz.tr/3442760-Sinop-turizm-potansiyeli.html> adresinden alındı.
- Akyurt, H. (2008). Turizm bölgesine yönelik talebi etkileyen faktörlerden imaj ve çeşme örneği. (Yayın No: 2008/215791) *Yayınlanmış Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.*
- Altunöz, Ö., Tırlı, A., & Arslan, Ö. (2014). Hamsilos tabiat parkı'nın rekreasyon potansiyelini belirlemeye yönelik bir araştırma. *Journal of Recreation and Tourism Research*, 4(4), 20-38.
- Anonim. (1982). *Yurt Ansiklopedisi, "Sinop" Maddesi, Cilt: 9*, Anadolu Yayıncılık.
- Anonim. (2023, 12 8). <https://gezmekeguzelsey.com/sinop/> adresinden alındı
- Anonim. (2024, 1 8). <https://www.gezivetatilrehberi.com/sinop-gezilecek-yerler/buzluk-magarasi> adresinden alındı
- Anonim. (2024, 3 8). https://sinopogretmenevi.meb.k12.tr/tema/okulumuz_hakkinda.php adresinden alındı
- Aslan, S., Demircan, Ü., & Baran, A. (2021). Durağan'da Yaşayan Lezzetler. (Karaçar, E., & Fırıncı, D. (Edt.), *Sinop Kültür ve Turizm Sempozyumu*. ss. 867-874, Sinop Üniversitesi Yayınları.
- Ayancık Belediye Başkanlığı. (2023, 12 8). <https://www.ayancik.bel.tr/detay/haber/506/28-ayancik-kultur-keten-ve-ahsap-festivali-muhtesem-bir-final-ile-son-buldu/> adresinden alındı
- Ayancık Belediye Başkanlığı. (2023). Akgöl. [ayancik.bel.tr](https://www.ayancik.bel.tr) adresinden alındı
- Ayancık Belediye Başkanlığı. (tarih yok). *Ayancık Kültür Keten ve Ahşap Festivali*. [ayancik.bel.tr](https://www.ayancik.bel.tr) adresinden alındı
- Ayancık Kaymakamlığı. (2023, 11 21). <http://www.ayancik.gov.tr/cografi-yapisi> adresinden alındı
- Aydın, C. (2024, 3 22). <https://www.google.com/maps/d/...> adresinden alındı
- Aydın, Ö. (2017). Turistlerin Sinop ilinin alternatif turizm potansiyeline yönelik algılamalarının incelenmesi. (Yayın No: 2017/501520) *Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, İskenderun Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hatay.*
- Bahar, O., & Kozak, M. (2012). *Turizm ekonomisi*. Detay Yayıncılık.
- Bakar, R. (2019). Üniversite öğrencilerinin sinop ili destinasyon imaj algıları. (Yayın No: 2019/561843) *Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Karabük Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karabük.*
- Bakır, G. (2019). Sinop ili durağan ilçesi mahrama dokumaları ve yeni tasarımlar . (Yayın No: 2019/604443) *Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü. Ankara.*
- Başoğlu, B. (1972). *Boyabat çevresi ve tarihi*. Doğu Matbaacılık.
- Başoğlu, B. (1978). *Sinop ili tarihi*. Ayyıldız Matbaası.
- Baydil, E. (1994). Gökırmak havzasının coğrafyası: beşeri ve iktisadi bakımdan. (Yayın No: 1994/31853) *Yayınlanmış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.*
- Berberoğlu, M. (2010). Beylikler döneminde sinop. (Yayın No: 2010/253958) *Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.*
- Boyabat Belediyesi. (2023, 12 12). <https://www.boyabat.bel.tr/icerik/tarihce> adresinden alındı
- Boyabat Belediyesi. (2023, 12 13). <https://www.boyabat.bel.tr/icerik/kulturel-zenginlik> adresinden alındı
- Boyabat Belediyesi. (2023, 12 14). <https://www.boyabat.bel.tr/proje/yasayan-kulturel-miras-muzesi> adresinden alındı
- Boyabat Belediyesi. (2023, 12 19). <https://www.boyabat.bel.tr/icerik/dogal-guzellikler> adresinden alındı
- Boyabat Esnaf ve Sanatkarlar Odası. (2024, 3 27). <https://www.boyabateso.org.tr/icerik/el->

- sanatlari.html adresinden alındı
- Boyabat Kaymakamlığı. (2023, 12 13). <http://www.boyabat.gov.tr/bazalt-kayaliklari> adresinden alındı
- Buhalis, D. (2000). Marketing the competitive destination of the future. *Tourism Management*, 21(1), 97-116.
- Bulut, B. (2022). Ayancık kültür keten ve ahşap festival deneyimlerinin müşteri memnuniyeti üzerindeki etkileri. (Yayın No: 2022/725807) *Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Batman Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Batman*.
- Cembeloğlu, S., & Cembeloğlu, M. (1972). *Sinop ili yakın çevre incelemeleri*. İl Yayınları.
- Cerasi, M. M. (1999). *Osmanlı kenti osmanlı imparatorluğu'nda 18. ve 19. yüzyıllarda kent uygarlığı ve mimarisi*. Yapı Kredi Yayınları.
- Çakmak, A. (2009). Sinop kıyı kenti'nin gelişimi. (Yayın No: 2009/244085) *Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul*.
- Demir, Y. (2001). *Antik anadoluda bir kozmopolitik şehir sinope*. Çantay Yayınevi.
- Dereli, F. (2010). *Kuzeyin hırçın güzeli sinope*. Şimal Ajans Ofset Matbaacılık Hizmetleri.
- Dikmen Kaymakamlığı. (2024, 01 03). *T.C. Dikmen Kaymakamlığı*. <http://www.dikmen.gov.tr/tarih-ve-cografya> adresinden alındı
- Doğdu, Y., & Bulmuş, E. (2018). Sinop-gerze peşkir dokumalarından modern tasarımlar. *Türk & İslam Dünyası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(19), 336-348.
- Durağan Belediyesi. (2024, 41 5). <http://www.duragan.bel.tr/index.php/duragan/kultur> adresinden alındı
- Erfelek Kaymakamlığı. (2024, 1 16). <http://www.erfelek.gov.tr/tarih> adresinden alındı
- Erfelek Kaymakamlığı. (2024, 1 16). *Erfelek Kaymakamlığı*. <http://www.erfelek.gov.tr/cografya> adresinden alındı
- Eskici, B. (2002). Sinop ili turistik kaynaklarının türk turizmi açısından değerlendirilmesi. (Yayın No: 2002/108741) *Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya*.
- Gerze Belediyesi. (2024, 1 26). <https://www.gerze.bel.tr/haber/2298/hatirlanasi-hikaye-beyaz-balina-aydin/> adresinden alındı
- Gerze Kaymakamlığı. (2024, 01 23). <http://www.gerze.gov.tr/tarih> adresinden alındı
- Gerze Kaymakamlığı. (2024, 1 23). <http://www.gerze.gov.tr/cografya> adresinden alındı
- Gılıç, R. (2021). Sinop ilinin ayancık ilçesi özelinde güncel turizm potansiyel ve nesneleri. (Karaçar, E., & Fırıncı, D. (Edt.), *Sinop Kültür ve Turizm Sempozyumu*. ss. 627-640, Sinop Üniversitesi Yayınları.
- Google Maps. (2024, 1 25). https://www.google.com/maps/uv?pb=!...214m2* adresinden alındı
- Gökmenoğlu, T. (1992). *Turistik Sinop Rehberi*. Usta Matbaacılık.
- Gül, M. (2012). *Gerze ilçe analizi*. T.C. Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı.
- Gül, S. (2018). Sinop'un kültür coğrafyası. *Sosyal Bilimciler Gözüyle Sinop* (ss. 41-76). Berikan Yayıncılık.
- Güven, N., & Kavcı Özdemir, E. (2022). Günümüz sinop-ayancık keten dokumaları ve göyçeklerinin durumu üzerine bir değerlendirme. *Fikriyat Sosyal Bilimler Araştırmalar Dergisi*, 2(2), 116-130.
- Işık, A. (2001). *Antik kaynaklarda karadeniz bölgesi*. Türk Tarih Kurumu.
- Kahraman, N., & Türkay, O. (2006). *Turizm ve çevre*. Detay Yayıncılık.
- Karaçam, Z. (2013). Sistemantik derleme metodolojisi: Sistemantik derleme hazırlamak için bir rehber. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Elektronik Dergisi*, 6(1), 26-33.
- Karagöz, İ. (2003). *Mitolojide doğu karadeniz-kolkide'den herakles sütunlarına*. İsmat Yayınları.
- Kaya, M. (2015). Ayancık ve yakın çevresinin ekoturizm potansiyeli. (Yayın No: 2015/40765) *Yayınlanmış Doktora Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun*.
- Kıran, Ö. (2018). *Sosyal bilimciler gözüyle sinop*. Berikan Yayınevi.
- Koyuncu, İ. (2020). Osmanlı'dan cumhuriyete sinop'ta el sanatları ve mutfak kültürü. (Yayın No: 2020/654055) *Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi Sinop Üniversitesi Sosyal Bilimler*

- Kuzka. (2024, 1 3). https://www.kuzka.gov.tr/icerik/dosya/www.kuzka.gov.tr_18_el6f73br_dikmen_ilce_analizi.pdf adresinden alındı
- Maviş, N. (2024, 1 23). <https://www.nazimmavis.com/icerik/gerze-ilcesi> adresinden alındı
- Met, Ö. (2012). Turizm ile yöresel gelişme: sinop için bir turizm gelişim stratejisi önerisi. *Karadeniz Araştırmaları Dergisi*, 34(34), 163-179.
- Önal, E. (2017). 1928-1938 yılları arasında Sinop'un sosyo kültürel yapısı. (Yayın No: 2017/470507) *Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Sinop Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sinop*.
- Özdemir, C. (2007). Sinop'un toplumsal yapısı. (Yayın No: 2007/226983) *Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya*.
- Özdemir, G. (2007). Destinasyon yönetimi ve pazarlama temelleri izmir için bir destinasyon model önerisi. (Yayın No: 2007/205412) *Yayınlanmış Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir*.
- Özden, Ö. (2022). Gerze'nin Yenilebilir Otları ve Onlar ile Yapılan Yemekler. (Ünal, A., & Karaçar, E.(Edt.), *Sinop Lezzetleri Sempozyumu*. ss. 54-64, Sinop Üniversitesi Yayınları.
- Özgülbaş, O. (2024, 2 20). <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/sinop/gezilecekyer/alaaddin-cami> adresinden alındı
- Özgülbaş, O. (2024, 3 6). <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/sinop/gezilecekyer/tarihi-cezaevi> adresinden alındı
- Özgülbaş, O. (2024, 3 11). <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/sinop/gezilecekyer/sarikumtabiati-koruma-alani> adresinden alındı
- Özgülbaş, O. (2024, 3 12). <https://www.kulturportali.gov.tr/medya/fotograf/benzer/Sinop> adresinden alındı
- Özgülbaş, O. (tarih yok). *Tarihi cezaevi ve çevresi*. Türk Hava Kurumu Arşivi.
- Saraydüzü Belediyesi. (2024, 1 31). <https://www.sarayduzu.bel.tr/icerik/tarihce> adresinden alındı
- Saraydüzü Belediyesi. (2024, 1 31). <https://www.sarayduzu.bel.tr/icerik/cografi-yapi> adresinden alındı
- Saraydüzü Kaymakamlığı. (2024, 2 6). <http://www.sarayduzu.gov.tr/sarayduzu> adresinden alındı
- Sezgin, M., & Karaman, A. (2008). Turistik destinasyon çerçevesinde sürdürülebilir turizm yönetimi ve pazarlaması. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19, 429-438.
- Sinop Arkeoloji Müzesi. (2023, 24 11). *Türkiye kültür portalı*. <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/sinop/kulturenvanteri/eski-cezaevi-kilise> adresinden alındı
- Sinop Arkeoloji Müzesi Arşivi. (2024, 2 7). <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/sinop/kulturenvanteri/cuma-koyu-cami> adresinden alındı
- Sinop Arkeoloji Müzesi Müdürlüğü. (2024, 2 21). <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/sinop/gezilecekyer/cezayirli-ali-pasa-cami> adresinden alındı
- Sinop Arkeoloji Müzesi Müdürlüğü. (2024, 2 21). <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/sinop/gezilecekyer/kaleyazisi-mehmed-aga-cami> adresinden alındı
- Sinop Arkeoloji Müzesi Müdürlüğü. (2024, 2 22). <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/sinop/gezilecekyer/haci-omer-tersane-skele-gumruk-cami> adresinden alındı
- Sinop Arkeoloji Müzesi Müdürlüğü. (2024, 2 22). <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/sinop/kulturenvanteri/kefevi-cami> adresinden alındı
- Sinop Arkeoloji Müzesi Müdürlüğü. (2024, 2 22). <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/sinop/kulturenvanteri/meydankapi-cami> adresinden alındı
- Sinop Arkeoloji Müzesi Müdürlüğü. (2024, 2 22). <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/sinop/gezilecekyer/fetih-baba-mescidi> adresinden alındı
- Sinop Arkeoloji Müzesi Müdürlüğü. (2024, 2 29). <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/sinop/gezilecekyer/hatunlar-turbesi> adresinden alındı
- Sinop Arkeoloji Müzesi Müdürlüğü. (2024, 2 29). <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/sinop/kulturenvanteri/yesil-turbe> adresinden alındı

- Sinop Arkeoloji Müzesi Müdürlüğü. (2024, 3 1). <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/sinop/kulturenvanteri/tayboga-turbesi> adresinden alındı
- Sinop Arkeoloji Müzesi Müdürlüğü. (2024, 3 1). <https://kulturportali.gov.tr/turkiye/sinop/kulturenvanteri/yesari-baba-turbesi> adresinden alındı
- Sinop Arkeoloji Müzesi Müdürlüğü. (2024, 3 1). <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/sinop/gezilecekyer/pervane-medresesi> adresinden alındı
- Sinop Arkeoloji Müzesi Müdürlüğü. (2024, 3 4). <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/sinop/kulturenvanteri/alaaddin-hamami-yukari-hamam> adresinden alındı
- Sinop Arkeoloji Müzesi Müdürlüğü. (2024, 3 4). <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/sinop/kulturenvanteri/pervane-hamami-asagi-hamam> adresinden alındı
- Sinop Arkeoloji Müzesi Müdürlüğü. (2024, 3 4). <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/sinop/kulturenvanteri/varos-yali-hamami> adresinden alındı
- Sinop Arkeoloji Müzesi Müdürlüğü. (2024, 3 4). <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/sinop/gezilecekyer/arkeoloji-muzesi818942> adresinden alındı
- Sinop Arkeoloji Müzesi Müdürlüğü. (2024, 3 7). <https://kulturportali.gov.tr/turkiye/sinop/kulturenvanteri/saat-kulesi207551> adresinden alındı
- Sinop Arkeoloji Müzesi Müdürlüğü. (2024, 3 7). <https://sinop.ktb.gov.tr/TR-74873/sivil-mimari-yapilar.html> adresinden alındı
- Sinop Arkeoloji Müzesi Müdürlüğü. (2024, 3 7). <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/sinop/kulturenvanteri/bizans-koprusu> adresinden alındı
- Sinop Arkeoloji Müzesi Müdürlüğü. (2024, 3 7). <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/sinop/kulturenvanteri/fiskiran-cesmesi> adresinden alındı
- Sinop Arkeoloji Müzesi Müdürlüğü. (2024, 3 8). <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/sinop/kulturenvanteri/dr-riza-nur-l-halk-kutuphanesi> adresinden alındı
- Sinop Arkeoloji Müzesi Müdürlüğü. (2024, 3 11). <https://kulturportali.gov.tr/turkiye/sinop/kulturenvanteri/ptt-binasi> adresinden alındı
- Sinop Arkeoloji Müzesi Müdürlüğü. (2024, 3 14). <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/sinop/kulturenvanteri/hamamli-koyu-cami> adresinden alındı
- Sinop İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü. (2023, 11 23). <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/sinop/gezilecekyer/nalti--magarasi> adresinden alındı
- Sinop İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü. (2023, 12 12). <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/sinop/gezilecekyer/boyabat-kalesi> adresinden alındı
- Sinop İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü. (2023, 12 13). <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/sinop/gezilecekyer/salar-koyu-kaya-mezari> adresinden alındı
- Sinop İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü. (2024, 1 5). <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/sinop/gezilecekyer/ambarkaya-kaya-mezari> adresinden alındı
- Sinop İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü. (2024, 1 5). <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/sinop/gezilecekyer/terelek-kaya-mezari> adresinden alındı
- Sinop İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü. (2024, 1 8). <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/sinop/kulturenvanteri/smail-bey-cami> adresinden alındı
- Sinop İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü. (2024, 1 8). <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/sinop/kulturenvanteri/yagibasan-turbesi369681> adresinden alındı
- Sinop İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü. (2024, 1 9). <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/sinop/gezilecekyer/agcacal-magarasi> adresinden alındı
- Sinop İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü. (2024, 1 11). <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/sinop/nealinir/mahrama> adresinden alındı
- Sinop İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü. (2024, 1 17). <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/sinop/kulturenvanteri/sivil-mimarlik-ornegi-konut-ahmet-muhip-diranas-evi> adresinden alındı
- Sinop İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü. (2024, 1 25). <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/sinop/gezilecekyer/cece-sultan-turbesi> adresinden alındı
- Sinop İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü. (2024, 2 21). <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/sinop/gezilecekyer/kaleyazisi-mehmed-aga-cami> adresinden alındı
- Sinop İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü. (2024, 2 21). <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/sinop/gezilecekyer/saray-mescidi> adresinden alındı

- Sinop İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü. (2024, 2 29). <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/sinop/gezilecekyer/seyyit-bilal-turbesi> adresinden alındı
- Sinop İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü. (2024, 2 29). <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/sinop/gezilecekyer/sfendiyarogullari-turbesi> adresinden alındı
- Sinop İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü. (2024, 2 29). <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/sinop/gezilecekyer/sultan-hatun-turbesi> adresinden alındı
- Sinop İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü. (2024, 3 1). <https://sinop.ktb.gov.tr/tr-4906/turbeler.html> adresinden alındı
- Sinop İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü. (2024, 3 4). <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/sinop/gezilecekyer/pasa-tabyasi> adresinden alındı
- Sinop İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü. (2024, 3 4). <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/sinop/gezilecekyer/etnografya-muzesi> adresinden alındı
- Sinop İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü. (2024, 3 5). <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/sinop/gezilecekyer/deniz-sehitleri-aniti> adresinden alındı
- Sinop İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü. (2024, 3 5). <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/sinop/gezilecekyer/balatlar-yapi-toplulugu> adresinden alındı
- Sinop İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü. (2024, 3 5). <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/sinop/kulturenvanteri/serapis-tapinagi> adresinden alındı
- Sinop İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü. (2024, 3 12). <https://sinop.ktb.gov.tr/TR-74907/deniz-turizmi.html> adresinden alındı
- Sinop İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü. (2024, 3 12). <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/sinop/kulturatlasi/bicakcilik93687>:
- Sinop İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü. (2024, 3 12). <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/sinop/nealinir/gemitekne-modelleri-ve-kotralar> adresinden alındı
- Sinop İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü. (2024, 3 13). <https://www.kulturportali.gov.tr/medya/fotograf/fotodetay/13591> adresinden alındı
- Sinop İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü. (2024, 3 22). <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/sinop/gezilecekyer/tarihi-cezaevi> adresinden alındı
- Sinop İl Kültür Ve Turizm Müdürlüğü. (2024, 1 5). <https://kulturportali.gov.tr/turkiye/sinop/gezilecekyer/durakhan> adresinden alındı
- Sinop İl Kültür Ve Turizm Müdürlüğü. (2024, 2 21). <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/sinop/gezilecekyer/kaleyazisi-mehmed-aga-cami> adresinden alındı
- Sinop İl Kültür Ve Turizm Müdürlüğü. (2024, 3 7). <https://sinop.ktb.gov.tr/tr74872/kaleler.html> adresinden alındı
- Sinop İl Kültür Ve Turizm Müdürlüğü. (2024, 3 14). <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/sinop/kulturenvanteri/hamamli-koyu-cami> adresinden alındı
- Sinop Tanıtım Derneği. (2024, 3 12). <https://sinoptanitimmernegi.com/gezilecekyerler/inceburun/#1-1> adresinden alındı
- Sinop Üniversitesi. (2024, 3 22). <https://www.kulturportali.gov.tr/medya/fotograf/fotodokuman/8254/akliman> adresinden alındı
- Sinop Valiliği. (2023, 10 27). <http://www.sinop.gov.tr/cografya> adresinden alındı
- Sinop Valiliği. (1992). *Her yönüyle sinop*. Sinop Valiliği Yayınları.
- Sinop Valiliği. (1993). *Sinop il yillığı*. Ankara.
- Sinop Valiliği. (2023, 12 12). <http://www.sinop.gov.tr/boyabat> adresinden alındı
- Sinop Valiliği. (2023, 10 27). <http://www.sinop.gov.tr/cografya>. Sinop Valiliği. adresinden alındı
- Sinop Valiliği. (2024, 1 4). <http://www.sinop.gov.tr/duragan> adresinden alındı
- Sinop Valiliği. (2024, 1 23). <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/sinop/gezilecek-yer/yakupaga-konagi> adresinden alındı
- Sinop Valiliği. (2024, 2 29). <http://www.sinop.gov.tr/turizm> adresinden alındı
- Sinop Valiliği. (2024, 3 13). <http://www.sinop.gov.tr/ne-yenir> adresinden alındı
- Sinop Valiliği. (2024, 3 14). <http://www.sinop.gov.tr/turkeli> adresinden alındı
- Soylu Yılmaz, S. (2022). Osmanlı'nın son döneminden sinop'ta bir rum mezarlığı. *Turcology Research*, 75, 476-484.
- Şentürk, H. (2003). Sinop-ayancık göynek yakaları üzerindeki el işlemlerinin turistik eşyaya

- uygulanmasına ilişkin hazırlanan öğretim programının etkililiğinin saptanması. (Yayın No: 2003/133968) *Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.*
- Tarım ve Orman Bakanlığı 10. Bölge Müdürlüğü. (2024, 3 11). <https://bolge10.tarimorman.gov.tr/Menu/48/Sinop-Hamsilos-Tabiat-Parki> adresinden alındı
- Tarım ve Orman Bakanlığı 10. Bölge Müdürlüğü. (2024, 3 14). <https://bolge10.tarimorman.gov.tr/Menu/53/Sinop-Catak-Kanyonu-Tabiat-Parki> adresinden alındı
- Tarım ve Orman Bakanlığı. (2023, 11 23). <https://bolge10.tarimorman.gov.tr/Menu/51/Sinop-Inalti-Magarasi-Tabiat-Parki> adresinden alındı
- Tarım ve Orman Bakanlığı. (2023, 11 23). <https://bolge10.tarimorman.gov.tr/Menu/51/Sinop-Inalti-Magarasi-Tabiat-Parki>.
- Tarım ve Orman Bakanlığı. (2023, 11 23). <https://bolge10.tarimorman.gov.tr/Menu/52/Sinop-Akgol-Tabiat-Parki>.
- Tarım ve Orman Bakanlığı. (2023, 11 23). <https://bolge10.tarimorman.gov.tr/Menu/52/Sinop-Akgol-Tabiat-Parki>.
- Tarım ve Orman Bakanlığı. (2024, 1 3). <https://bolge10.tarimorman.gov.tr/documents/sinop%2011%20dogu%20turizmi%20master%20planı.pdf> adresinden alındı
- Tarım ve Orman Bakanlığı. (2024, 1 16). <https://bolge10.tarimorman.gov.tr/Menu/49/Sinop-Tatlica-Selaleleri-Tabiat-Parki> adresinden alındı
- Tarım ve Orman Bakanlığı. (2024, 1 26). <https://bolge10.tarimorman.gov.tr/Menu/57/Sinop-Sorkun-Selaleleri-Tabiat-Aniti> adresinden alındı
- Texier, C. (2002). *Küçük asya coğrafyası, tarihi ve arkeolojisi*, Cilt:3. Enformasyon ve Dökümantasyon Hizmetleri Vakfı.
- Tırlı, A. (2010). Cumhuriyet döneminde sinop (1923-1950). (Yayın No. 2010/253510) *Yayınlanmış Yüksek lisans tezi Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.*
- Timor, A. (1999). Ayancık'ta şehirleşmenin yarattığı mekansal değişimler. *Coğrafya Dergisi*, (7), 125-150.
- Tok, E. (2012). Ayancık arkhangelos kilisesi. *Sanat Tarihi Dergisi*, 21(1), 111-126.
- Tok, Z. (2000). Sinop yarımadası ve yakın çevresinin turizm coğrafyası. (Yayın No: 2000/87043) *Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.*
- Tokgöz, D. (1973). *Sinop tarihi turizmi ve eski eserler rehberi*. Önder Matbaa.
- TRT Haber. (2024, 2 6). <https://www.trthaber.com/haber/guncel/sarayduzu-ilcesinde-tarihi-kalintilar-gun-yuzune-cikarilacak-614052.html> adresinden alındı
- TÜİK. (2022). *Yıllık Rapor. Erişim 15 Şubat 2024*, <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=49685> adresinden alındı
- TÜİK. (2024). *Yıllık Rapor. Erişim 15 Şubat 2024*, <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Adrese-Dayali-Nufus-Kayit-Sistemi-Sonuclari-2023-49684> adresinden alındı
- Tuna, M. (2007). *Turizm, çevre ve toplum*. Detay Yayıncılık.
- Tunç, Z., & Özbek, A. (2020). Sinop'ta selçuklu mirası. *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, (48), 285-312.
- Tüm Cebeci, D. (2020). Geleneksel Ayancık göynek yakaları ve giysi tasarımlarında kullanımı. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 13(72), 505-515.
- Türkay, O. (2014). *Destinasyon yönetimi: yönetimbilim bakış açısıyla işlevler, yaklaşımlar ve araçlar*. Detay Yayıncılık.
- Türkeli Kaymakamlığı. (2024, 3 14). <http://www.turkeli.gov.tr/ilcemizin-cografyasi> adresinden alındı
- Umar, B. (1993). *Türkiye'deki tarihsel adlar*. İnkılap Kitabevi.
- Usta, Ö. (2008). *Turizm genel ve yapısal yaklaşım*. Detay Yayıncılık.
- Ünal, A. (2018). Turistik tüketicilerin destinasyon seçimi öncesi beklentileri ve satın alma sonrası değerlendirmeleri: kapadokya örneği. (Yayın No: 2018/528435) *Yayınlanmış Doktora Tezi, Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.*
- Ünal, F. (2021). Boyabat yiyecek içecek kültürü. (Karaçar, E., & Fıncı, D. (Edt.), *Sinop Kültür ve Turizm Sempozyumu*. ss. 717-726, Sinop Üniversitesi Yayınları.

- Üstün, F. (2008). Tarihsel kaynaklara göre Sinop şehrinin fiziksel gelişimi (antik dönemden 19. yy. sonuna kadar). (Yayın No: 2008/179173) Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Vikipedi, Ö. (2024, 1 26). <https://tr.wikipedia.org/wiki/gerze> adresinden alındı
- Yavuz, Y. (2006). *Sinova-sinope-sinop*. Göksu Ofset.
- Yavuz, Y. (2017). *Sinopeli (sinova-sinope-sinop)*. Akis Kitap.
- Yeni, E. (2013). *Dikmen yaylaları*. <https://bolge10.tarimorman.gov.tr/documents/sinop%20il%20doga%20turizmi%20master%20planı.pdf> adresinden alındı
- Yıldız, M. (2021). Şehir coğrafyası açısından boyabat (sinop). (Yayın No: 2021/691025) Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Samsun.
- Yıldız, T., & Arslan, A. (2013). *Erfelek ilçe analizi*. Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı.
- Yılmaz, C. (2009). Tarihi sinop kalesi cezaevi. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 14(22), 1-16.
- Yurdakul, S. B. (2012). Sinop ilinde kültürel çekicilikler ve turizm amaçlı kullanım olanakları. (Yayın No: 2012/320491) Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- Yüksek, G. (2014). *Turizm destinasyonları*. Detay Yayıncılık.

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Korkmaz Berker DEMİREL

Yabancı Dili : İngilizce

Eğitim Durumu

Lise : Sinop Anadolu Lisesi, 2002

Lisans : Anadolu Üniversitesi, 2008

Lisans : Anadolu üniversitesi, 2021

Yüksek Lisans : Sinop Üniversitesi, 2023 (Tezsiz)

Yüksek Lisans : Sinop Üniversitesi, 2024 (Tezli)

Mesleki Deneyim

İş Yeri : Aras Holding

: Türk Hava Kurumu Genel Başkanlığı

: Sinop Üniversitesi

Yayın Listesi :

ÇELEN, O., DEMİREL, Korkmaz Berker and ÜNAL, A. (2023). Bibliometric Analysis of Postgraduate Thesis on Rural Tourism in Turkey. Journal of Gastronomy, Hospitality, and Travel, Volume: 6, Nu: 4, pp. 1650-1658. ISSN: 2619-9548. DOI: 10.33083/joghat.2023.360

ÇELEN, O., DEMİREL, Korkmaz Berker ve ÜNAL, A. (2023). Türkiye’de Kırsal Turizm Konusunda Yayınlanmış Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik Analizi. 12. Ulusal 7. Uluslararası Kırsal Turizm Kongresi, 22-24 Eylül 2023, ss. 12, Kütahya. ISBN: 978-605-72754-5-5.